

Grey Scale #13

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

im. gen. broni Karola ŚWIERCZEWSKIEGO

ZESPÓŁ SZKOLENIA OPERACYJNEGO
SZTABU GENERALNEGO WP

Nr PF/228

7 08 1987
00-904 Warszawa

~~JAWNE~~
~~ZASTRZEŻONE~~
~~POUFNE~~

Egz. nr 000061

~~42484~~

ORGANIZACJA I PROWADZENIE OPERACJI PRZECIWDDESANTOWEJ W PIERWSZEJ OPERACJI OBRONNEJ FRONTU (ARMII) POCZĄTKOWEGO OKRESU WOJNY

Część III

62665

Biblioteka Główna
Akademii Obrony Narodowej

S/6630 cz.3

05-006630-002-0

W A R S Z A W A

1 9 8 7

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

im. gen. broni Karola ŚWIERCZEWSKIEGO

~~JAWNE~~
~~ZASTRZEŻONE~~

POUFNE

ZESPÓŁ SZKOLENIA OPERACYJNEGO
SZTABU GENERALNEGO WP

Nr PE 228

7 08 1987
00-904 Warszawa

Egz. nr 000061

~~42486~~

**ORGANIZACJA I PROWADZENIE OPERACJI
PRZECIWDESANTOWEJ
W PIERWSZEJ OPERACJI OBRONNEJ
FRONTU (ARMII) POCZĄTKOWEGO
OKRESU WOJNY**

Część III

62665

Biblioteka Główna
Akademii Obrony Narodowej
S/6630 cz.3

05-006630-002-0

W A R S Z A W A

1 9 8 7

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

im. gen. broni Karola SWIERCZEWSKIEGO

JAWNE

*© 2032006 Anna Kozak
Podst. prof. p.ubr. Nr 647
2 vol. 24 02 2006*

ZASTRZEZONE

POUFNE

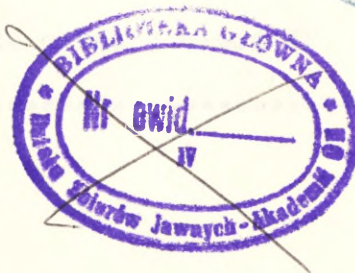
Egz. **000061**

**ORGANIZACJA I PROWADZENIE OPERACJI
PRZECIWDDESANTOWEJ
W PIERWSZEJ OPERACJI OBRONNEJ
FRONTU (ARMII) POCZĄTKOWEGO
OKRESU WOJNY**

Część III

*Przeładowanie me ZASTRZEZONE
24.01.2003 Jm Kozimowski*

W A R S Z A W A

1 9 8 7

1. Założenia wstępne.....	5
2. Ogólne założenia i zasady organizacji i prowadzenia operacji przeciwdesantowej w pierwszej operacji obronnej frontu początkowego okresu wojny.....	10
2.1. Cel operacji przeciwdesantowej i zadania wojsk....	10
2.2. System obrony przeciwdesantowej.....	15
2.3. Przygotowanie operacji przeciwdesantowej.....	24
2.4. Prowadzenie operacji przeciwdesantowej.....	28
3. Udział wojsk raketowych i artylerii w operacji przeciwdesantowej.....	34
4. Udział wojsk lotniczych frontu w operacji przeciwdesantowej.....	42
5. Udział wojsk OPL w operacji przeciwdesantowej.....	53
6. Udział wojsk OPK w operacji przeciwdesantowej.....	57
7. Udział sił i środków WRE w operacji przeciwdesantowej.....	60
8. Zabezpieczenie inżynieryjne operacji przeciwdesantowej.....	65
9. Zabezpieczenie chemiczne operacji przeciwdesantowej.....	77
10. Właściwości zabezpieczenia tyłowego wojsk w operacji przeciwdesantowej.....	82
11. Właściwości zabezpieczenia techniczno-specjalnego wojsk w operacji przeciwdesantowej.....	84
12. Właściwości uzupełnienia strat wojsk w operacji przeciwdesantowej.....	86
13. Przeciwdesantowa obrona wybrzeża przez 1 Armię WP w marcu i kwietniu 1945 r.....	88

1. Założenia wstępne

Operacja przeciwdesantowa w warunkach ZTDW może być przygotowywana i prowadzona siłami frontu /armii/ we współdziałaniu z marynarką wojenną i wojskami OPK,

Będzie ona stanowić część składową operacji strategicznej na ZTDW lub będzie prowadzona w ramach operacji obronnej, niekiedy zaczepnej frontu. W niektórych sytuacjach armia może przygotowywać i prowadzić operację przeciwdesantową samodzielnie.

Przez pojęcie operacja przeciwdesantowa należy rozumieć "całkowicie kształt uzgodnionych według celów, zadań, miejsca i czasu działań bojowych związków operacyjnych /taktycznych/ wojsk lądowych i sił floty^{x/} prowadzonych zgodnie z jednolitym zamiarem i planem we współdziałaniu ze związkami lotnictwa i OPK. Prowadzi się ją w celu wzbronienia wtargnięcia nieprzyjaciela od strony morza, zerwania /odparcia/ wysadzania morskich i powietrznych desantów oraz utrzymania wybrzeża morskiego. Odpowiedzialność za organizację i prowadzenie operacji przeciwdesantowej oraz sposób podporządkowania wojsk zaangażowanych w tej operacji określa wyższy przełożony, zgodnie z interesami realizacji zamiaru strategicznej operacji na TDW, jego właściwościami oraz sytuacją"^{xx/}.

Obok pojęcia operacja przeciwdesantowa można posługiwać się pojęciem "obrona przeciwdesantowa wybrzeża morskiego". Przez pojęcie to należy rozumieć: obronę pasa wybrzeża morskiego przez

x/ Najczęściej przy sojuszniczym działaniu zamiast pojęcia marynarki wojennej, określamy "siły flot /floty/".

xx/ Wojenno encyklopedyczny słownik, Moskwa 1986 r., s. 596.

związki operacyjne /taktyczne/ wojsk lądowych przy współdziałaniu z siłami floty, lotnictwa i wojskami OPK w celu wzbronienia wysadzenia przez nieprzyjaciela desantów morskich i powietrznych. Polega ona na utworzeniu zgrupowania obronnego wojsk; rozbudowie rubieży i pozycji obronnych; wykonaniu zapór inżynieryjnych, zorganizowaniu systemu ogniowego porażenia przeciwnika i walki z desantem powietrznym.

Fundamentem obrony przeciwdesantowej są wymagania, które stawia się każdej obronie^{x/}.

Te, encyklopedyczne sformułowania przedstawiają istotę i charakter operacji przeciwdesantowej frontu i armii. Jest to operacja o szczególnych właściwościach, w której wymagane jest bardzo ściśle współdziałanie wojsk lądowych, sił floty, wojsk OPK i lotnictwa w celu odparcia zarówno zgrupowań nieprzyjaciela nacierających wzdłuż wybrzeża morskiego, jak i jego desantów morskich i powietrznych. Liczyć się należy, że nieprzyjaciel obok desantu głównego działającego we współdziałaniu ze zgrupowaniem lądowym, może wysadzać na niektórych kierunkach - desant morski i powietrzny pozorny. Zmusza to do odpowiedniego ugrupowania wojsk frontu /armii/ oraz ustalenia sposobu prowadzenia obrony wybrzeża morskiego. Szczególną rolę w tej obronie odegra manewr siłami i środkami na kierunki najbardziej zagrożone.

Jednym z istotnych czynników, rzutujących na przygotowanie i prowadzenie operacji przeciwdesantowej będzie charakter początkowego okresu wojny oraz sytuacja, w której front /armia/ przechodzi do działań obronnych. Obrona wybrzeża morskiego może być przygotowywana zawczasu lub w toku działań wojennych - przy intensywnym oddziaływaniu ogniowym i elektronicznym zarówno od strony lądu, z powietrza, jak i morza.

x/ Tamże

Front /armia/ w początkowym okresie wojny przygotowywać będzie obronę przeciwdesantową w warunkach zaskakujących uderzeń przeważających sił nieprzyjaciela, przegrupowania głównych swych sił, zajmowania obrony wprost z marszu oraz równoległego rozwijania zgrupowań wojsk sojusznicznych.

Operacja przeciwdesantowa frontu /armii/ może być przygotowywana i prowadzona w warunkach zagrożenia lub użycia broni jądrowej, albo wyłącznie w warunkach użycia broni konwencjonalnej. Dla pierwszej operacji obronnej frontu /armii/ wariant prowadzenia operacji przeciwdesantowej przy użyciu konwencjonalnych środków rażenia jest bardziej prawdopodobny,

Obrona wybrzeża morskiego, jako pasa lądu bezpośrednio przyległego do morza nabiera obecnie szczególnego znaczenia. Dzieje się tak dlatego, gdyż kierownictwo NATO w coraz większym stopniu materializuje swoją koncepcję głębokich uderzeń, wprowadzając do uzbrojenia sił zbrojnych najnowsze rodzaje broni, zwłaszcza precyzyjnej i sprzęt bojowy nowej generacji. Wybrzeża morskie jest narażone na oddziaływanie przede wszystkim z morza i z morskiej strefy powietrznej. Poza tym na wojska /siły/ broniące wybrzeża morskiego nieprzyjaciel ma duże możliwości oddziaływania systemami rozpoznawczo-uderzeniowymi, lotnictwem taktycznym, siłami i środkami wojny elektronicznej zarówno z lądu, jak i morza. Z uwagi na charakter użytych przez nieprzyjaciela sił należy oczekiwać wyjątkowego natężenia działań środków oddziaływania radioelektronicznego. Podczas wykonywania uderzeń na wojska i obiekty znajdujące się w strefie wybrzeża morskiego, nieprzyjaciel będzie skupiać swoje wysiłki na wybranych kierunkach. Zgodnie z koncepcją "operacji powietrzno-lądowej" i "desantowo-morskiej" nieprzyjaciel masowo używać będzie desantów powietrznych,

morskich, wojsk desantowo-szturmowych, grup dywersyjno-rozpoznawczych, rozpoznawczych i specjalnych. O potencjalnym zagrożeniu wybrzeża morskiego świadczy działalność rozpoznawcza i dywersyjna nieprzyjaciela prowadzona w okresie pokoju. Potwierdza tę tezę "koncepcja w 9 dni do Odry", w której operacji desantowo-morskiej nadano wymiar szczególny.

Obrona wybrzeża morskiego powinna być trwała i aktywna, łącząca w sobie ściśle współdziałania różnych rodzajów sił zbrojnych i wojsk. Powinna ona być zdolna do odparcia uderzeń nieprzyjaciela z lądu, morza i powietrza zarówno z użyciem, jak i bez użycia broni jądrowej. Spełnienie tych wymagań w operacji przeciwdesantowej prowadzonej w początkowym okresie wojny, uwarunkowane będzie koniecznością pokonania szeregu dodatkowych trudności. Związane one będą z organizacją i prowadzeniem rozpoznania nieprzyjaciela, zapewniającego skuteczne porażenie ogniowe zgrupowań uderzeniowych oraz sił i środków desantów morskich i powietrznych, bezzwłoczne zniszczenie wykrytych środków napadu jądrowego, systemów rozpoznawczo-uderzeniowych, stanowisk dowodzenia i broni precyzyjnej nieprzyjaciela. Również złożone warunki terenowe wybrzeża morskiego oraz znacznie szersze niż w warunkach normalnych pasy obrony związków operacyjnych i związków taktycznych biorących udział w operacji przeciwdesantowej, spowodują znaczny wzrost zakresu prac inżynierskich oraz trudności w dowodzeniu. Wymagać to będzie głębokiego urzutowania wojsk, rubieży, pozycji i rejonów obrony, zapewnienia szerokiego manewru ogniem i wojskami, w tym i siłami floty.

Organizując obronę przeciwdesantową formuje się odpowiednie zgrupowania i ugrupowanie operacyjne wojsk /sił/, system ognia, zapór i zagród przeciwdesantowych i przeciwkutowych oraz prowadzi inżynierską rozbudowę terenu, ze szczególnym uwzględnieniem rozbudowy rubieży i pozycji obronnych, rejonów ześrodkowania

drugich rzutów i odwodów, stanowisk startowych rakiet i ogniowych artylerii, środków obrony przeciwlotniczej; przygotowuje się drogi manewru; rubieże rozwijania drugich rzutów i odwodów; rubieże ogniowe dla pododdziałów czołgów i BWP, odwodów przeciwpancernych, oddziałów zaporowych, rubieże minowania, pozorne pozycje obrony i rejonu stanowisk /punktów/ dowodzenia. Do obrony określonej przygotowuje się porty morskie i miasta znajdujące się w rejonie wybrzeża morskiego. Do tego celu wykorzystuje się, oprócz wojsk przechodzących do obrony, również miejscowe siły i środki oraz formowane na wybrzeżu zmilitaryzowane oddziały inżynierskiej rozbudowy terenu.

W przedstawionych uogólnieniach wyników badań kierowano się przede wszystkim wnioskami i doświadczeniami z wielu ćwiczeń, głównie zaś z ćwiczenia "Granit 86". Wyeksponowano również problematykę historyczną dotyczącą obrony przeciwdesantowej wybrzeża przez 1 armię WP w marcu i kwietniu 1945 r. W pracy /część III/ pominięto szereg zagadnień, które zostały ujęte w części I i II. Niektóre zagadnienia, zwłaszcza te które dotyczą współdziałania różnych sił i środków, zwłaszcza wojsk OPK, WOP, MO, OC i obrony terytorialnej wymagają dalszych badań.

2. Ogólne założenia i zasady organizacji i prowadzenia operacji przeciwdesantowej w pierwszej operacji obronnej frontu początkowego okresu wojny.

2.1. Cel operacji przeciwdesantowej i zadania wojsk.

W operacji przeciwdesantowej frontu wystąpi zespół uzgodnionych co do celu, zadań, miejsca i czasu operacji armijnych, przeciwpowietrznych^{x/}, przeciwdesantowych, morskich, bitew, walk, uderzeń i manewrów prowadzonych według jednolitego zamiaru i planu przez wojska frontu we współdziałaniu z flotą, związkami operacyjnymi i związkami taktycznymi lotnictwa ND ZSZ na ZTDW, wojskami OPK, siłami i środkami obrony terytorialnej kraju /nadmorskiego okręgu wojskowego czasu "W"/.

Celem operacji przeciwdesantowej frontu może być odparcie uderzeń nieprzyjaciela od strony morza, z powietrza i na lądzie, zniszczenie desantów morskich i powietrznych nieprzyjaciela oraz utrzymanie bronionego kierunku nadmorskiego i ważnych obiektów wybrzeża morskiego.

Operacja przeciwdesantowa armii również stanowi zespół uzgodnionych co do celu, zadań wojsk, miejsca i czasu bitew, walk przeciwdesantowych, uderzeń i manewrów prowadzonych według jednolitego zamiaru i planu operacji przez wojska armii we współdziałaniu z wojskami lotniczymi frontu, z wydzielonymi siłami floty, związkami taktycznymi i oddziałami innych rodzajów sił zbrojnych /przede wszystkim OPK/ i rodzajów wojsk frontu.

Celem operacji przeciwdesantowej armii może być odparcie uderzeń nieprzyjaciela od strony morza i z powietrza na jednym lub kilku kierunkach zagrożenia wysadzenia jego desantów morskiego i

x/ Front jedynie uczestniczy w operacji przeciwpowietrznej, którą organizuje ND ZSZ na ZTDW.

powietrznego, rozbicie desantów nieprzyjaciela i utrzymanie ważnych obiektów operacyjnych wybrzeża.

Cele operacji przeciwdesantowej frontu /armii/ osiąga się w drodze realizacji szeregu zasadniczych zadań, do których należą: porażenie ogniowe nieprzyjaciela, który przygotował się do wykonania uderzenia z morza i powietrza oraz z lądu; odparcie uderzeń desantów morskich i powietrznych nieprzyjaciela; niszczenie desantów morskich i powietrznych nieprzyjaciela w czasie jego lądowania lub w okresie ewakuacji. Wszystkie zadania operacji przeciwdesantowej wojska realizują przy ścisłym wzajemnym współdziałaniu, w warunkach jednolitego systemu dowodzenia wojskami, siłami i środkami biorącymi udział w operacji przez dowódcę frontu /armii/, utrzymywania nieprzerwanej łączności między wojskami lądowymi, siłami floty, wojskami lotniczymi, OPL i OPK.

Warunkiem pomyślnego przebiegu operacji przeciwdesantowej jest prawidłowy podział zadań między wojska i siły uczestniczące w operacji oraz realizacja na podstawie jednolitego planu frontu /armii/ wspólnych przedsięwzięć z zakresu zabezpieczenia operacji.

Jednym z podstawowych wspólnych przedsięwzięć z zakresu zabezpieczenia operacyjnego obrony wybrzeża morskiego, decydującym o osiągnięciu celu operacji przeciwdesantowej frontu /armii/, jest rozpoznanie. Dobrze zorganizowane i operatywnie prowadzone rozpoznanie sprzyja prawidłowemu określeniu przygotowań nieprzyjaciela do przeprowadzenia morskiej lub powietrzno-morskiej operacji desantowej, określeniu prawdopodobnego zamiaru nieprzyjaciela, kierunków jego działań, a zatem zerwaniu operacji lub odparciu desantów powietrznych i morskich; utrzymaniu ważniejszych rejonów wybrzeża ze znajdującymi się tam głównymi obiektami bronionymi przez wojska frontu /armii/ wespół z siłami floty i innych rodzajów sił zbrojnych i wojsk.

Aby zapewnić pomyślny przebieg obrony wybrzeża morskiego, dowódca frontu /armii/ w decyzji określa odpowiednie dla warunków nadmorskiego kierunku zadania bojowe związków operacyjnych i związków taktycznych rodzajów sił zbrojnych i wojsk, biorących udział w operacji przeciwdesantowej. Wojska /siły/ te podczas organizacji i prowadzenia obrony wybrzeża morskiego zwykle wykonują właściwe dla siebie zadania.

Armia broni odcinka wybrzeża morskiego wraz z przyległymi wyspami /w niektórych przypadkach może również bronić odcinek lądu/, odpiera natarcie nieprzyjaciela prowadzone wzdłuż wybrzeża morskiego, wspólnie z siłami i środkami floty, OPK, wojsk lotniczych frontu i związkami taktycznymi lotnictwa dalekiego zasięgu wykonuje uderzenia na desant nieprzyjaciela w rejonach jego ześrodkowania, załadowania, podczas przejścia morzem, rozwijania oddziałów desantowych i podchodzenia ich do rejonów lądowania. W razie wysadzenia desantów morskich i powietrznych nieprzyjaciela niszczy je na brzegu i w głębi. Siłami związków taktycznych pierwszego rzutu armia utrzymuje pas obrony i nie dopuszcza do włamania się wojsk nieprzyjaciela w głąb lub do umocnienia się w terenie jego desantów powietrznych i morskich. Armia bierze udział w zwalczaniu sił morskich nieprzyjaciela, będących w zasięgu jej środków ogniowych /wojska raketowe, artyleria i lotnictwo armijne/. Wojska inżynieryjne armii, oprócz ogólnych zadań, wykonują zapory i przeszkody na brzegu morskim i w wodzie.

Armia pancerna /jeżeli znajduje się w strukturze organizacyjnej frontu/ działa z zasady w drugim rzucie operacyjnym frontu. Zasadniczym zadaniem jej jest wykonanie zdecydowanych przeciwuderzeń w celu rozbicia i zniszczenia połączonych sił desantów morskich i powietrznych lub zgrupowania wojsk, które włamało się w głąb

lądowego odcinka obrony. W niektórych przypadkach armia pancerna częścią lub całością sił może bronić pasa wybrzeża morskiego lub pasów lądowego i wybrzeża morskiego.

Wojska raketowe i artyleria, oprócz zadań ogólnych, typowych dla WRiA w każdej operacji, niszczą porty i bazy morskie nieprzyjaciela, desanty w rejonach ześrodkowania, w punktach załadowania, podczas przejścia morzem i w rejonach przeładowania na środki desantowo-przeprawowe, podczas lądowania oraz na brzegu - na opanowanych przez nieprzyjaciela przyczółkach.

Wojska obrony przeciwlotniczej we współdziałaniu z lotnictwem myśliwskim, siłami nadmorskiego zgrupowania wojsk OPK, siłami obrony przeciwlotniczej floty i oddziałami walki radioelektronicznej osłaniają obiekty w strefie nadmorskiej w ramach ogólnego systemu OPK, osłaniają zgrupowania i wybrane elementy ugrupowania operacyjnego wojsk frontu /armii/, bazy morskie i porty oraz rejon bazowania sił floty, zaś w zasięgu sił i środków obrony przeciwlotniczej frontu /armii/ - również siły floty na morzu.

Wojska lotnicze frontu w operacji przeciwdesantowej niszczą przede wszystkim środki napadu jądrowego nieprzyjaciela oraz prowadzą walkę z lotnictwem nieprzyjaciela w powietrzu i na ziemi, wykrywają i niszczą wybrane elementy systemów rozpoznawczo-uderzeniowych i broń precyzyjną nieprzyjaciela, wspierają broniące się wojska frontu /armii/ i działające w morzu siły floty, osłaniają te wojska i siły oraz we współdziałaniu z lotnictwem dalekiego zasięgu wykonują uderzenia na wojska /odwody/ nieprzyjaciela w punktach załadowania, zaś we współdziałaniu z siłami floty niszczą desanty morskie w rejonach załadowania i formowania, podczas przejścia morzem, w czasie lądowania desantu morskiego na brzegu. Wojska lotnicze frontu ponadto wykonują zadania związane ze zwal-

czaniem desantów powietrznych nieprzyjaciela, wysadzonych na tyłach własnych wojsk, zaopatrywaniem wojsk na oddzielnych kierunkach, przerzutem drogą powietrzną własnych oddziałów wojsk lądowych oraz prowadzą rozpoznanie powietrzne.

Siły i środki floty we współdziałaniu z wojskami raketowymi i wojskami lotniczymi, lotnictwem ND ZSZ na ZTDW, niszczą porty i bazy morskie nieprzyjaciela, wykonują uderzenia na desanty morskie, na środki transportowe, desantowo-przeprawowe i zabezpieczające w rejonach ześrodkowania, wyczekiwania lub załadowania; zwalczają wojska i siły marynarki wojennej formujące zespoły desantowe, w czasie przejścia desantu morzem. Niszczą oddziały desantowe w rejonach lądowania, morskie siły zabezpieczające nieprzyjaciela i zgrupowania transportowców. Wspólnie ze związkami operacyjnymi i związkami taktycznymi wojsk lądowych i wojsk lotniczych odpierają uderzenia nieprzyjaciela od strony morza. Podczas lądowania desantu morskiego na brzeg odcinają wysadzony rzut od punktów, odcinków i rejonów lądowania, wzbraniają dopływu kolejnych rzutów desantu i przeciwdziałają wspieraniu desantu nieprzyjaciela przez jego siły morskie oraz niszczą nieprzyjaciela w czasie jego ewakuacji.

Ponadto flota prowadzi rozpoznanie morskie i brzegowe, wzbrania wprowadzenia zgrupowań okrętów nieprzyjaciela na Morze Bałtyckie, osłania wojska lądowe przed uderzeniami od strony morza, stawia zapory minowe, wykonuje uderzenia na nieprzyjaciela nacierającego wzdłuż wybrzeża, ubezpiecza przewóz drogą morską wojsk własnych i dowóz środków materiałowych. W niektórych przypadkach siły floty mogą wykonywać zadania związane z manewrem wojsk wzdłuż wybrzeża morskiego lub ewakuację przypartych do morza zgrupowań wojsk.

2.2. System obrony przeciwdesantowej.

System obrony przeciwdesantowej powinien zapewnić jej przede wszystkim trwałość i aktywność. W tym celu prowadzone jest ciągle rozpoznanie nieprzyjaciela, głównie z zadaniem wykrycia gotowości jego natarcia na odcinku lądowym oraz wysadzenia desantów morskich i powietrznych, składu zgrupowań wojsk, kierunków uderzeń i rejonów wysadzenia desantów, prawdopodobnego zamiaru działań nieprzyjaciela. Bezzwłocznie po wykryciu niszczone są środki napadu jądrowego, systemy rozpoznawczo-uderzeniowe, broń precyzyjna i SD. Struktura obrony powinna być zdolna do odparcia uderzenia przeważających sił nieprzyjaciela z lądu, powietrza i morza. Na trwałość i aktywność obrony bezpośredni wpływ wywierają również umiejętne wykorzystanie terenu i inżynieryjna rozbudowa, głębokie urzutowanie wojsk, pozycji i rubieży obrony, zawczasu przygotowane porażenia ogniowe nieprzyjaciela, rozbudowa i wykorzystanie systemu zapór, skuteczna obrona i ochrona wojsk, wykonanie śmiałego manewru, zdecydowanych przeciwuderzeń i kontrataków, szybkie odtworzenie zdolności bojowych wojsk i ich ścisłe współdziałania, organizacja wszechstronnego zabezpieczenia i ciągłego dowodzenia wojskami.

System obrony przeciwdesantowej frontu /armii, floty/ zwykle obejmuje:

- zgrupowanie wojsk i ich ugrupowanie operacyjne;
- układ rubieży, rejonów i pozycji obrony;
- przygotowanie porażenia jądrowego;
- przygotowany układ porażenia ogniowego desantów morskich i powietrznych nieprzyjaciela;
- system zapór inżynieryjnych w morzu i na wybrzeżu.

Zgrupowania i ugrupowanie operacyjne wojsk frontu /armii/ i sił floty formuje się odpowiednio do zamiaru operacji przeciw-

desantowej, sytuacji operacyjno-strategicznej, przewidywanych działań nieprzyjaciela, składu sił i środków frontu /armii, floty/ oraz charakteru terenu bronionego wybrzeża morskiego. Zwykle tworzy się zgrupowania wojsk do obrony pasa lądowego i odcinka morskiego /wysp/.

Zgrupowanie wojsk do obrony pasa lądowego tworzy się na ogólnych zasadach. Ugrupowanie wojsk do obrony wybrzeża morskiego tworzy się odpowiednio do kierunków zagrożenia możliwości wprowadzenia przez nieprzyjaciela desantów morskich i powietrznych.

Ugrupowanie operacyjne wojsk frontu /armii/ podczas obrony na kierunku nadmorskim składa się z pierwszego i drugiego rzutu, odwodu ogólnowojskowego, zgrupowania sił floty przeznaczonych do rozbicia nieprzyjaciela w punktach załadowania, podczas przejścia desantu morzem i w czasie lądowania, zgrupowania wojsk raketowych, zgrupowania wojsk lotniczych frontu /lotnictwa wojsk lądowych/, zgrupowania wojsk obrony przeciwlotniczej frontu /armii/; w armii - ponadto - armijnej grupy artylerii; odwodów przeciwpancernych i oddziałów zaporowych frontu /armii/, zgrupowań rodzajów wojsk i tyłów frontu /armii/.

Związkom operacyjnym i związkom taktycznym broniącym wybrzeża morskiego wyznacza się pasy obrony. W zależności od ważności bronionego kierunku, front może otrzymać pas szerokości do 1000 km, a armia do 500 km, zaś dywizja - do 100 km. Na przykład, w ćwiczeniu wojsk sojusznich "GRANIT-86" przyjęto, że armia broniła pasa wybrzeża szerokości około 560 km, dywizja - 100 i więcej km.

Pas obrony przeciwdesantowej na najbardziej zagrożonych kierunkach może wynosić dla frontu - do 350 km, armii ogólnowojskowej - 100-120 km.

Siły główne armii zwykle rozmieszcza się w głębi obrony w gotowości do wykonania manewru na kierunkach zagrożenia desantem nieprzyjaciela. Siły przeznaczone do obrony /osłony/ szczególnie ważnych obiektów wybrzeża morskiego, baz morskich, portów i najważniejszych obiektów na wybrzeżu mogą być rozmieszczone i przygotowywać obronę bezpośrednio na wybrzeżu. W razie znacznego oddalenia kierunków zagrożenia desantowego mogą być tworzone samodzielne zgrupowania wojsk do walki z desantami powietrznymi i morskimi nieprzyjaciela na poszczególnych kierunkach oraz przygotowany manewr sił i środków na każdy z tych kierunków, również drogą powietrzną. Może także być przygotowany kontrdesant, zwłaszcza z oddziałów desantowo-szturmowych.

W okresie pokoju w pasie nadbrzeżnym PRL znajdują się w zasadzie tylko nadmorskie brygady WOP, większość sił nadmorskiego korpusu OPK oraz część sił marynarki wojennej. Pozostałe siły przeznaczone do obrony wybrzeża morskiego wprowadzane będą w okresie zagrożenia lub wojny.

Siły i środki nadmorskiego okręgu wojskowego /armii/ przeznaczone do obrony wybrzeża morskiego wejdą w skład ugrupowania operacyjnego frontu. Mogą one być ugrupowane:

- w pierwszym rzucie operacyjnym - trzy - cztery dywizje /w tym jedna desantowa/, dwie - trzy byragdy WOP, jednostki wojsk OPK, dywizjony rakiet i baterie artylerii nadbrzeżnej flotylli obrony wybrzeża Marynarki Wojennej;

- ewentualnie w drugim rzucie - jedna - dwie dywizje, w tym również rezerwowe i inne oddziały;

- w odwodzie ogólnowojskowym - pułk wojsk obrony wewnętrznej okręgu wojskowego, jeden - dwa pułki /bataliony/ milicji obywatelskiej oraz wydzielone siły i środki ze składu jednostek

szkoleniowych, stacjonujących na terytorium okręgu wojskowego;

- zgrupowanie wojsk raketowych i artylerii, stanowiące siły i środki armii, Marynarki Wojennej, wojsk OPK i samodzielne dywizjony artylerii czasu "W";

- zgrupowania wojsk obrony przeciwlotniczej;

- oddwoy: przeciwpancerny, inżynieryjny, chemiczny; oddziały zaporowe i niszczeń, przybrzeżno-morskie oddziały minowania i inne;

- oddział desantowo-szturmowy.

Układ pozycji, rubieży i rejonów obrony wybrzeża morskiego odpowiada ogólnym zasadom rozbudowy i przygotowania obrony.

Jednak ze względu na specyficzne warunki wybrzeża morskiego, obrona przeciwdesantowa będzie się charakteryzować większymi przerwami między poszczególnymi rejonami obrony związków taktycznych i oddziałów oraz zróżnicowaniem rozbudowy inżynieryjnej poszczególnych rubieży, pozycji i stanowisk. Główny wysiłek wojsk skupiony zostanie na utrzymaniu najważniejszych odcinków /rejonów/ na kierunku prawdopodobnego lądowania desantów morskich i powietrznych nieprzyjaciela. Obronę pozostałych odcinków zapewnia się poprzez obserwację, patrolowanie, obsadzanie pododdziałami, a przede wszystkim w drodze manewru sił i środków drogą lądową i powietrzną. Szczególnego znaczenia w obronie odcinków nie obsadzonych przez wojska ma ustawienie zawczasu w toku działań bojowych wszelkiego rodzaju zapór i przeszkód oraz dokonywanie niszczeń.

W obronie wybrzeża morskiego rozbudowuje się taktyczną strefę obrony, a w niej główny pas /pierwszą rubież obrony/, oraz jedną-dwie armijne rubieże obrony. Na najważniejszych kierunkach w warunkach sprzyjających, może być rozbudowany i obsadzony drugi pas

obrony /pośrednią rubież obrony/ - w odległości do 10 km za głównym pasem. Rozbudowę inżynieryjną na wybrzeżu łączy się umiejętnie z lądową obroną.

W obronie przeciwdesantowej, pośrednia rubież obrony, w uzasadnionych przypadkach, może spełniać rolę głównego pasa obrony. Przed pierwszą rubieżą obrony, w odległości 6-8 km od jej przedniego skraju, może być rozbudowana i obsadzona pozycja przednia.

Oprócz wymienionych rubieży i pozycji w obronie przeciwdesantowej wiele uwagi poświęca się rozbudowie i przygotowaniu pozycji obronnych na linii brzegowej wybrzeża, zwłaszcza na głównych kierunkach zagrożenia oraz odcinkach dogodnych do lądowania desantów morskich i powietrznych. W zależności od sytuacji i ogólnego czasu przeznaczonego na organizację obrony przeciwdesantowej, zakres prac przy rozbudowie obrony może być różny. Na głównym kierunku zagrożenia strukturę inżynieryjną obrony rozbudowuje się w pełnym zakresie i na całą jej głębokość. Na odcinkach trudno dostępnych obrona przeciwdesantowa może być przygotowana systemem rejonów obrony batalionów lub kompanijnych /plutonowych/ punktów oporu.

Główny pas obrony na kierunku największego zagrożenia desantu morskiego nieprzyjaciela zwykle rozbudowuje się w trzy - cztery, na odcinkach mniejszego zagrożenia - w jedną - dwie pozycje.

Przedni skraj głównego pasa, w zależności od zamiaru operacji przeciwdesantowej, charakteru terenu i warunków nawigacyjnych w przybrzeżnych rejonach morza, może przebiegać również bezpośrednio wzdłuż wybrzeża lub w niewielkiej odległości od niego.

Drugi pas taktycznej strefy obrony rozbudowuje się zwykle w jedną - dwie pozycje i może być obsadzony przez czołowe oddziały

drugiego rzutu armii, przez odwody i ewentualnie przez wycofujące się wojska pierwszego rzutu armii. Drugi pas obrony może również służyć jako rubież wyjściowa do wykonania przeciwuderzenia siłami armii.

Pierwsza operacja obronna frontu /armii/ - operacja przeciwdesantowa również - będą wymagały wykonania wielu prac inżynierskiej rozbudowy pozycji, rubieży, rejonów, stanowisk, dróg i innych.

Do głównych przedsięwzięć prac inżynierskich należy zaliczyć:

- rozbudowę pasów i pozycji taktycznej strefy obrony, zwłaszcza dywizji pierwszego rzutu armii, pułkowych i batalionowych rejonów obrony /głównych i zapasowych/ na linii brzegowej;

- rozbudowę wysuniętych, zapasowych i głównych stanowisk startowych rakiet i stanowisk ogniowych artylerii;

- przygotowanie miejsc bazowania jednostek lotnictwa armijnego;

- rozbudowę rejonów i pozycji drugich rzutów frontu /armii/ odwodów specjalnych, przybrzeżnych oddziałów zaporowych i przybrzeżnych morskich oddziałów minowania;

- przygotowanie dróg, rubieży ogniowych i minowania dla odwodów przeciwpancernych i oddziałów zaporowych;

- rozbudowę stanowisk dowodzenia;

- rozbudowę inżynierską pasa zagród, zapór przeciwdesantowych w morzu i na wybrzeżu /zagrody minowe ustawione w morzu, inżynierskie zapory przeciwdesantowe ustawiane w strefie wód przybrzeżnych do 5 m, różnego rodzaju prace ziemne na plaży i brzegu oraz w głębi obrony, strefy niszczeń oraz zapory minowe przeciw desantom powietrznym/.

Obronę wysp przybrzeżnych, baz morskich, portów i innych ważnych obiektów na wybrzeżu morskim organizuje się w sposób okrężny.

Uderzenia jądrowe w operacji przeciwdesantowej przygotowuje się w celu zniszczenia wykrytych środków napadu jądrowego nieprzyjaciela, jego systemów rozpoznawczo-uderzeniowych, sił głównych desantu morskiego w rejonach załadowania, podczas przejścia morzem i w czasie lądowania desantu morskiego nieprzyjaciela, środków desantowo-transportowych, zwłaszcza dużych okrętów transportowych na morzu i w rejonach rozwinięcia i przeładowania desantu na środki przeprowowo-desantowe, zespołów okrętów wsparcia ogniowego, baz sił lądowania oraz sił głównych desantu morskiego wysadzanych na brzeg.

Uderzenia jądrowe należy ściśle zgrać z przygotowanym porażeniem ogniowym nieprzyjaciela oraz systemem zapór i zagród przeciwdesantowych.

Przygotowany układ porażenia ogniowego desantów morskich i powietrznych nieprzyjaciela obejmuje zaplanowane i dokładnie zgrane uderzenia wojsk raketowych i artylerii frontu /armii, okręgu wojskowego/, wojsk lotniczych /lotnictwa frontowego, armijnego i dalekiego zasięgu/ oraz nadbrzeżnych oddziałów raketowych i artyleryjskich.

Układ obejmuje różnego rodzaju ogień, wykonywane różnymi metodami, przede wszystkim:

- uderzenia ogniowe zmasowane i ześrodkowane, wykonywane na główne zgrupowanie desantu;
- ruchome ogień zaporowe na kierunkach zagrożenia desantów morskich nieprzyjaciela;
- stałe ogień zaporowe na linii brzegowej i w głębi obrony;

- ogień na wprost czołgów i artylerii, ogień przeciwpancerny i przeciwkutrowy ze wszystkich środków.

Uderzenia ogniowe przygotowuje się na przewidywane rejony ześrodkowania sił i środków desantowo-transportowych, punkty załadowania desantu na okręty, rejony taktycznego rozwinięcia desantu i przeładowania wojsk z transportowców i promów na okręty desantowe i środki amfibijne oraz na desant w czasie podchodzenia do punktów lądowania.

W miarę zbliżania się desantu morskiego nieprzyjaciela do brzegu powinna wzrastać intensywność ognia. Wydzielone siły i środki do strzelania na wprost, pododdziały i oddziały czołgów i przeciwpancernych pocisków kierowanych powinny znajdować się w gotowości do zajęcia zawczasu przygotowanych wysuniętych stanowisk i rubieży ogniowych w celu niszczenia środków desantowych, czołgów pływających i podchodzących do brzegu transporterów opancerzonych nieprzyjaciela.

System zapór w operacji przeciwdesantowej składa się z morskich zagród minowych ustawianych w rejonach wyjścia wojsk oddziałów desantowych nieprzyjaciela, na trasach przejścia desantu, w rejonach taktycznego rozwinięcia i na kierunkach podejścia do brzegu oraz z przeciwdesantowych, przeciwpancernych i przeciwpiechotnych pól minowych ustawianych w wodzie, na brzegu i w głębi obrony. Zapory ustawia się w celu zadania nieprzyjacielowi możliwie największych strat, ograniczenia manewru jego wojsk podczas podchodzenia do brzegu i na brzegu, obniżenia tempa wysadzania desantu na brzeg oraz stworzenia dogodnych warunków do niszczenia go podczas wykonywania kontrataków i przeciwuuderzeń. Zapory przeciwdesantowe w wodzie na głębokości powyżej 5 m, ustawia się siłami i środkami marynarki wojennej, na mniejszych głębokościach -

przez wojska inżynieryjne frontu /armii, okręgu wojskowego i marynarki wojennej/.

W celu zwiększenia skuteczności zagród przeciwdesantowych w czasie przypływów, odpływów i szturmów, planuje się użycie śmigłowców morskich, naziemnych oddziałów zaporowych, artylerii i lotnictwa do minowania manewrowego w rejonach dogodnych do lądowania desantów morskich nieprzyjaciela, a tym samym do blokowania wysadzanych wojsk.

2.3. Przygotowanie operacji przeciwdesantowej.

Przygotowanie operacji przeciwdesantowej frontu /armii/ obejmuje: powzięcie decyzji do operacji, postawienie zadań wojskom /siłom floty/, planowanie operacji, zajęcie rejonów przez wojska /siły/ i organizacja obrony przeciwdesantowej, organizację jądrowego i ogniowego porażenia nieprzyjaciela, organizację obrony przeciwlotniczej wojsk, przygotowanie wojsk i sił floty do działań bojowych, organizację współdziałania wojsk /sił/, prowadzenie pracy partyjno-politycznej, organizację wszechstronnego zabezpieczenia działań wojsk /sił/, organizację dowodzenia wojskami /siłami/ oraz kontrolę gotowości wojsk /sił/ do prowadzenia działań obronnych na wybrzeżu morskim.

W decyzji do operacji przeciwdesantowej dowódca frontu /armii/ określa: zamiar operacji /kierunki, rejon i odcinki, na których ma skupić główny wysiłek przy obronie odcinka lądowego i wybrzeża morskiego, gdzie, kiedy i jakimi siłami porazić główne zgrupowanie i desanty nieprzyjaciela, sposób rozbicia desantu morskiego w rejonie ześrodkowania, załadowania, podczas przejścia morzem, podczas lądowania na brzegu i w czasie prowadzenia walki na brzegu; sposób wykonania porażenia jądrowego i ogniowego nieprzyjaciela, zgrupowania i ugrupowanie bojowe wojsk, sposób zwalczania desantu powietrznego; zadania związków operacyjnych /związków taktycznych/ pierwszego i drugiego rzutu, wojsk raketowych i artylerii, wojsk obrony przeciwlotniczej, wojsk lotniczych frontu /lotnictwa armijnego/, sił floty w walce z desantem podczas przejścia morzem, podczas odpierania i niszczenia desantu na brzegu, zasady współdziałania wojsk, zabezpieczenia ich działań i organizacji dowodzenia wojskami w operacji przeciwdesantowej /obronnej/.

Przygotowanie operacji przeciwdesantowej na kierunku nad-

morskim realizują wspólnie sztab frontu /armii/ i floty.

Dowódca floty na podstawie decyzji dowódcy frontu /armii/ podejmuje własną decyzję do działań sił i środków floty, w której określa:

- zamiar działania /główny kierunek działania sił floty, sposoby wykonania uderzeń na desant morski nieprzyjaciela i siły zabezpieczające, układ jądrowego i ogniowego porażenia nieprzyjaciela, zgrupowanie sił i ich ugrupowanie/; zadania dla związków operacyjnych i związków taktycznych floty; zasady organizacji współdziałania i zabezpieczenia działań sił floty; organizację dowodzenia.

Dla armii lub okręgu wojskowego czasu "W", dowódca frontu określa:

- cel operacji; skład armii i środki wzmocnienia; pas obrony, kierunki, odcinki i rejony ześrodkowania głównego wysiłku obrony; zadania związane z wykonaniem uderzeń na desant morski nieprzyjaciela w poszczególnych etapach operacji przeciwdesantowej, zwłaszcza podczas walki z lądującym desantem i niszczenie go na brzegu; zadania wykonywane w pierwszym uderzeniu jądrowym frontu; przebieg przedniego skraju i rubieży obrony; przydział ładunków jądrowych i konwencjonalnych; wysiłek lotnictwa frontu i armijnego; zadania wykonywane siłami przełożonego w pasie armii; zadania sąsiadów i linie rozgraniczenia; zadania wykonywane przez flotę na korzyść armii; czas gotowości wojsk do obrony oraz miejsca i terminy rozwinięcia i gotowości stanowisk dowodzenia.

Operację przeciwdesantową planuje się na podstawie decyzji dowódcy frontu, zgodnie z prawdopodobnymi kierunkami lądowania desantów powietrznych i morskich nieprzyjaciela i kierunkami działań wojsk i desantów nieprzyjaciela oraz wariantami działania

nieprzyjaciela w poszczególnych etapach operacji.

Planowanie operacji obronnej na kierunku nadmorskim prowadzi się równolegle i wspólnie przez sztab frontu /armii/ i sztab floty - odpowiednio do zadań wojsk i sił floty, przewidywanych kierunków natarcia nieprzyjaciela, wysadzenia desantów i wariantów działań desantu morskiego. Najbardziej szczegółowo planuje się działania wojsk i sił floty podczas walki o główny pas obrony, podczas odpierania i niszczenia desantu morskiego nieprzyjaciela i wykonywania przeciwuderzenia.

Planowanie operacji przeciwdesantowej odbywa się z udziałem grup operacyjnych sztabów związków operacyjnych i związków taktycznych współdziałających rodzajów sił zbrojnych i rodzajów wojsk.

Podczas planowania obrony wybrzeża morskiego opracowuje się między innymi plan operacji przeciwdesantowej, którego zasadniczą częścią jest mapa decyzji z legendą. Ponadto opracowuje się plany przeciwdesantowej obrony wybrzeża, działań bojowych lotnictwa, wykorzystania sił i środków floty, działania wojsk raketowych i artylerii, obrony przeciwlotniczej, współdziałania, pracy partyjno-politycznej, zabezpieczenia działań wojsk /sił/ i organizacji dowodzenia wojskami /siłami/.

Dowódca frontu /armii/, organizując współdziałanie wojsk, sił i środków podległych, przydzielonych i wsparcia, określa przede wszystkim sposób wykonania poszczególnych zadań przez wojska frontu, /armii, OPK, floty i lotnictwo dalekiego zasięgu podczas niszczenia zgrupowań wojsk, desantów morskich, powietrznych i sił zabezpieczających ich działanie z użyciem broni jądrowej lub bez użycia jej: sposób współdziałania wojsk armii /okręgu wojskowego/ z siłami floty i lotnictwem podczas niszczenia desantu nieprzyjaciela w rejonach ześrodkowania, załadowania, podczas przejścia morzem, w początkowej fazie rozwijania jego sił i środków

do lądowania i podczas działań na brzegu; sposób osłony wojsk armii /okręgu wojskowego/ przed uderzeniami lotnictwa nieprzyjaciela; sposób osłony radioelektronicznej broniących się wojsk i sił; sprawy zabezpieczenia działań wojsk /sił/ i organizacji dowodzenia wojskami /siłami/ w obronie wybrzeża morskiego. Szczegółowo ustala się zasady wymiany informacji, danych rozpoznania między siłami i środkami działającymi na lądzie, w powietrzu i na morzu, określa jednolity system powiadamiania, ostrzegania i wskazywania celów.

Rozwijanie operacyjne sił floty musi nastąpić do czasu przygotowania obrony przez poszczególne zgrupowania wojsk, zwłaszcza przed zorganizowaniem obrony przeciwdesantowej na głównych kierunkach i rejonach dogodnych do wysadzenia desantu morskiego nieprzyjaciela oraz przed rozpoczęciem przez nieprzyjaciela operacji desantowej.

W celu wprowadzenia nieprzyjaciela w błąd, manewr związany z zajmowaniem rejonów /pozycji/ obrony przez wojska, powinien być wykonywany skrycie. Szczególną tajemnicą należy otoczyć skład i rozmieszczenie, kierunki działań poszczególnych zgrupowań wojsk.

Do czasu rozpoczęcia operacji przeciwdesantowej w dowództwach, sztabach i wojskach prowadzone są staranne przygotowania.

2.4. Prowadzenie operacji przeciwdesantowej

Operacja przeciwdesantowa rozpoczyna się od działań wojsk frontu /armii/ i sił floty w celu załamania przygotowanego lub rozpoczynającego się natarcia nieprzyjaciela na lądowym odcinku wysadzenia desantu morskiego /powietrznego/ od strony morza.

Natarcie nieprzyjaciela na lądowym kierunku odpierają broniące się wojska wsparte siłami floty z morza. Desanty morskie /powietrzne/, w zależności od sytuacji, zwalczą się w rejonach ześrodkowania i załadowania, podczas przejścia morzem /przelotu/ i w czasie desantowania lub po wysadzeniu desantu na brzeg.

W sytuacji gdy nieprzyjaciel jednocześnie wykonuje uderzenie na lądowym kierunku i wysadza desant morski, rozbicie jego wojsk może odbywać się jednocześnie lub kolejno. Główny wysiłek skupia się wówczas na rozbiciu zgrupowania, które najbardziej zagraża trwałości obrony. Przeciwuderzenie może być wykonane na główne zgrupowanie wojsk nieprzyjaciela nacierających wzdłuż wybrzeża morskiego lub na wysadzony desant morski, odwody skierowuje się do zwalczania desantu powietrznego.

O przygotowaniu się nieprzyjaciela do działań zaczepnych świadczyć będą dane rozpoznania /kosmicznego, radioelektronicznego, powietrznego i agenturalnego/.

Z chwilą wykrycia oznak wskazujących na przygotowanie się nieprzyjaciela do wykonania operacji desantowej, dowódca frontu /armii, okręgu wojskowego/ nakazuje uruchomienie systemu rozpoznania, w tym również radioelektronicznego, oraz system obserwacji morza i wybrzeża, zaś wojskom pierwszego rzutu operacyjnego, zajęcia rejonów obrony na linii brzegowej.

Jednocześnie zespoły uderzeniowe floty i lotnictwa dalekiego zasięgu wykonują zadania związane ze zwalczaniem sił desantowych

nieprzyjaciela w rejonach ześrodkowania, załadowania i lądowania.

W sytuacji, kiedy zarysowuje się kierunek /kierunki/ wysadzenia desantu morskiego i zrzutu /zrzutów/ desantu powietrznego nieprzyjaciela dowódca frontu /armii/ wydaje rozkaz ich obsadzenia na zagrożonych kierunkach, przygotowanych rejonów i pasów obrony przez pierwszorzutowe związki i oddziały oraz odwód /odwody/ przeciwdesantowy.

Z prostych wyliczeń wynika, że średnio niektóre dywizje będą musiały się przegrupować na odległość 100 i więcej kilometrów, co daje 5 godzin marszu /przy tempie 20 km/h/ oraz zostaną zużyte dalsze 2 godziny na zajęcie przygotowanych rejonów obrony. W warunkach obrony wybrzeża Morza Bałtyckiego obronę należałoby obsadzać po przekroczeniu sił głównych desantu morskiego nieprzyjaciela przez Sund. Wówczas jeszcze nie zarysują się kierunki wysadzenia jego desantu. Należy zatem podjąć takie zabiegi, które podwyższą wydajność /skrócą czas przesunięcia/ wojsk na zagrożone kierunki. Dywizje należy przesuwać do tych rejonów w ugrupowaniu przedbojowym, co wymaga 8-10 dróg /2 drogi na pułk, które też przesuwać w ugrupowaniu przedbojowym, 1 droga dla DGA i prplot, 1 droga dla SD i odwodów specjalnych/ oraz jednym skokiem na maksymalnych prędkościach /40-50 km/h/. Głębokość ugrupowania przedbojowego dywizji nie przekroczy 20 km, a zatem wszelkie kalkulacje marszowe będą się odnosić do pułku a nie do dywizji. Czas przesunięć /tym samym/ zostanie skrócony o połowę, a w dobrze wyszkolonych dywizjach nawet o 2/3. Nie musimy dodawać, że drogi muszą być utrzymywane, a ruch dobrze regulowany. Jest to główna idea dobrej obrony przeciwdesantowej.

Skrócenie czasu przesunięcia wojsk do przygotowanych z góry rejonów wiąże się ściśle z ich bezpieczeństwem. Wynika to

z założeń doktrynalnych państw NATO, z których wynika, że prowadzenie każdej operacji desantowej jest możliwe jedynie wówczas, kiedy lotnictwo wywalczy swobodę działania /przewagę/ i niedopuszczy sił lądowych nieprzyjaciela do manewru na kierunku wysadzenia desantów. Potwierdzają to liczne ćwiczenia. A zatem najbardziej niebezpiecznym przeciwnikiem przegrupowujących się wojsk będzie lotnictwo taktyczne, piechoty morskiej i sił morskich startujące z lotniskowców. Szczelna obrona przeciwlotnicza /OP/ nasilająca w tym czasie działania bojowe do górnych granic możliwości oraz szybkie przemarsze wojsk prowadzących umiejętnie walkę ze środkami napadu powietrznego nieprzyjaciela w marszu, stanowią główną rękojmię powodzenia w tym okresie.

W sytuacji tej wojska frontu /armii/ będą odplerać uderzenia lotnictwa nieprzyjaciela, ewentualnie wykonywać kontrprzygotowanie ogniowe, zwalczać systemy rozpoznawczo-uderzeniowe nieprzyjaciela, jego broń precyzyjną, wzbraniać przegrupowania i rozwijania wojsk lub odplerać ataki ogniowe i wojsk nieprzyjaciela, zwalczać desanty powietrzne.

W tym czasie związki taktyczne i oddziały pierwszego rzutu obrony przeciwdesantowej, w porę powiadomione mogą wejść w ukrycia, wykorzystać środki opancerzone i w ten sposób maksymalnie zmniejszyć skutki uderzeń lotnictwa, rakiet i artylerii okrętowej nieprzyjaciela. Walkę z siłami morskimi, powietrznymi i desantem nieprzyjaciela podejmują wydzielone zespoły uderzeniowe okrętów nawodnych i podwodnych, lotnictwo dalekiego zasięgu oraz wojska lotnicze i wojska raketowe frontu. Będą one wykonywać również uderzenia na bazy morskie, lotnicze, porty, rejony ześrodkowania wojsk desantowych, środków transportowych nieprzyjaciela oraz na oddziały desantowe zmierzające do rejonów lądowania.

Z chwilą zbliżenia się zespołów desantowych na odległość zasięgu środków armijnych, a następnie dywizyjnych, wykonują one wspólnie z siłami floty i lotnictwa uderzenia na siły główne desantu morskiego, zwłaszcza na duże zespoły transportowców desantowych, na oddziały okrętów wsparcia ogniowego.

Po wykryciu głównego kierunku działania desantu morskiego nieprzyjaciela, zespoły minowania manewrowego floty ustawiają dodatkowe zagrody minowe w morzu, a wojska OPK we współdziałaniu z lotnictwem myśliwskim frontu i oddziałami obrony przeciwlotniczej wojsk, intensywnie zwalczają lotnictwo nieprzyjaciela i jego rakiety manewrujące.

Ładowanie desantu morskiego nieprzyjaciela może być poprowadzone wysadzeniem w głębi obrony wybrzeża morskiego desantu powietrznego o znaczeniu zarówno taktycznym jak i operacyjnym. Wówczas dowódca broniących się wojsk powinien skierować w ten rejon odwody ogólnowojskowe, przeciwdesantowe, będące w jego dyspozycji siły i środki obrony terytorium kraju /siły MO, wojska obrony wewnętrznej i inne/, wykonać manewr ogniem w celu lokalizacji desantu i zniszczenia go.

W przypadku wysadzenia przez nieprzyjaciela w pobliżu linii brzegowej desantów taktycznych i zbliżenia się do brzegu oddziałów okrętów wsparcia ogniowego lub sił trałowych i desantowych nieprzyjaciela, artyleria armijna i dywizji pierwszego rzutu /samodzielne dywizjony rakiet i artylerii/ i środki obrony przeciwlotniczej, we współdziałaniu z wojskami OPK, niszczą środki transportu powietrznego w czasie przelotu ich i desant podczas lądowania. Na zespoły wsparcia ogniowego, siły trałowe i desantowe - wykonują dalekie napady ogniowe.

W miarę zbliżania się sił głównych desantu morskiego nieprzyjaciela do brzegu, dowódcy związków taktycznych i oddziałów pierwszego

rzutu wzmacniają obronę na najbardziej zagrożonych odcinkach wybrzeża poprzez manewr wojsk z odcinków nie zagrożonych i nie atakowanych, a zaś w celu wzmocnienia skrzydeł ugrupowania wojsk, zapobiegania przenikaniu nieprzyjaciela przez luki w ugrupowaniu - wykorzystują odwody specjalne. Jednym z podstawowych zadań broniących wojsk w tym okresie jest niszczenie i obezwładnienie systemu dowodzenia i kierowania, zwłaszcza bronią precyzyjną. Siły i środki walki radioelektronicznej wojsk, OPK i floty powinny dążyć do skutecznego obezwładniania systemów dowodzenia wojskami /okręty dowodzenia, punkty dowodzenia rozwinięte na brzegu/, z których odbywa się kierowanie lądowaniem desantu i walką o opanowanie przyczółków.

W walce ze środkami desantowo-przeprawowymi i lądującym desantem nieprzyjaciela główną rolę odgrywa prowadzony na wprost ogień przeciwpancerny i przeciwkutrowy. W celu wzmocnienia go w obronie przeciwdesantowej wybrzeża morskiego należy wysuwać na przedni skraj - przybliżyć do linii brzegowej - odwody przeciwpancerne pułków i dywizji pierwszego rzutu operacyjnego armii. Odwody te we współdziałaniu z pododdziałami piechoty, czołgów, oddziałami zaporowymi i morskimi oddziałami minowania manewrowego, zwalczają zbliżające się i lądujące siły desantu morskiego.

W przypadku włamania się desantu morskiego w głąb obrony przeciwdesantowej, oddziały i pododdziały pierwszego rzutu główny wysiłek powinny skupić na utrzymaniu baz morskich, portów, stałych stanowisk artylerii nadbrzeżnej oraz innych ważnych obiektów rozmieszczonych wzdłuż linii brzegowej. Wojska desantu morskiego nieprzyjaciela, które przełamały główny pas obrony niszczy się ogniem oraz kontratakami i przeciwuderzeniami.

Kontrataki na wojska nieprzyjaciela włamujące się w obronę wybrzeża morskiego wykonuje się wcześniej, niż w warunkach obrony

ładowej i w miarę możliwości wzdłuż linii brzegowej w skrzydła nacierających sił desantu w celu odcięcia od kolejnych rzutów i stworzenie warunków do niszczenia ich kolejno.

W razie przełamania taktycznej strefy obrony wykonuje się przeciwuderzenie drugiego rzutu frontu /armii/.

Celem przeciwuderzenia powinno być przede wszystkim odcięcie sił głównych desantu morskiego od morza, rozbicie ich i niedopuszczenie do połączenia się z desantem powietrznym i zgrupowaniem działającym wzdłuż wybrzeża morskiego, następnie okrążenie i zniszczenie sił desantu w rejonie opanowanego przyczółka.

Zgrupowanie i ugrupowanie przeciwuderzających wojsk zależęć będą od wielkości opanowanego przez nieprzyjaciela przyczółka, pojemności kierunków dogodnych do prowadzenia natarcia wzdłuż wybrzeża morskiego oraz możliwości tych wojsk.

Przeciwuderzenie powinno być poprzedzone uderzeniami jądrowymi i ogniowymi wykonanymi przez wojska raketowe, wojska lotnicze i okrętowe grupy uderzeniowe.

Cel obrony przeciwdesantowej zostanie osiągnięty wówczas, gdy przygotowany lub wysadzony na brzeg desant morski nieprzyjaciela zostanie rozbity, siły główne jego zostały zniszczone i ewakuacja ocalałych sił uniemożliwiona, gdy nieprzyjaciel zaniechał prób ponownego wysadzenia desantu morskiego w innym rejonie wybrzeża morskiego.

3. Udział wojsk raketowych i artylerii w operacji przeciwdesantowej.

Udział wojsk raketowych i artylerii w operacji przeciwdesantowej będzie sprowadzał się do wykonania zadań wspólnie z lotnictwem frontu i środkami MW, w ramach poszczególnych jej etapów, tj.: wykonanie uderzeń na wojska desantu nieprzyjaciela w rejonach jego ześrodkowania, załadowania i formowania zespołów desantowych; wykonanie uderzeń na desant morski nieprzyjaciela podczas przejścia morzem; niszczenie desantu morskiego i powietrznego nieprzyjaciela w toku jego lądowania oraz podczas walki na lądzie i w czasie odejścia /ewakuacji/ drogą morską.

Konkretne zadania ogniowe wojsk raketowych i artylerii, wynikające z zadań ogólnych poszczególnych etapów można uszeregować następująco:

- rażenie wojsk desantu nieprzyjaciela w rejonach zbiórki, w punktach /portach/ załadowania i formowania zespołów desantowych;
- niszczenie okrętów bojowych nieprzyjaciela, szczególnie nosicieli broni jądrowej, w bazach morskich i podczas przechodzenia morzem;
- niszczenie transportowców i innych środków transportowo-desantowych podczas desantowania sposobem "okręt-brzeg" w czasie przejścia desantów nieprzyjaciela z portów załadowania do rejonów wyładowania;
- porażenie wojsk desantu nieprzyjaciela podczas ich przeładowania z transportowców na środki transportowo-desantowe;
- wzbronienie nieprzyjacielowi prowadzenia rozpoznania wód przybrzeżnych i wybrzeża oraz trałowania i rozminowywania podejść do wybrzeża;

- porażenie wojsk desantu nieprzyjaciela podczas ich wylądowania na bronionym wybrzeżu;
- niszczenie i obezwładnienie sił żywych i środków ogniowych nieprzyjaciela po wylądowaniu i podczas walki na lądzie;
- zwalczanie powietrznych desantów nieprzyjaciela, w wypadku ich lądowania na bronionym wybrzeżu;
- obezwładnienie i niszczenie naziemnych elementów systemów rozpoznawczo-uderzeniowych i artylerii nieprzyjaciela oraz jego stanowisk dowodzenia, środków rozpoznania i walki radioelektronicznej;
- wzbornienie podejścia i wylądowania /porażenie wojsk/ kolejnych rzutów desantu;
- porażenie nieprzyjaciela podczas kontrataków /przeciwuderzenia/ wojsk własnych;
- zabezpieczenie styków i skrzydeł oddziałów i związków taktycznych broniących wybrzeża morskiego.

Zwalczanie wojsk desantu nieprzyjaciela oraz jego okrętów bojowych w rejonach zbiórki /ześrodkowania/, w punktach /portach/ załadowania i formowania zespołów desantowych będzie realizowane głównie siłami i środkami strategicznymi. Jednakże, jak wykazują doświadczenia z ćwiczeń, wojska raketowe frontu z reguły będą uczestniczyć w tym zadaniu, poprzez wykonanie grupowych uderzeń raketami konwencjonalnymi, a w działaniach z użyciem broni jądrowej - uderzeń jądrowych.

Niszczenie wojsk desantu morskiego oraz niszczenie okrętów bojowych nieprzyjaciela podczas przechodzenia ich morzem na dalekich podejściach do bronionego wybrzeża będą realizować wojska raketowe frontu i armii, wspólnie z lotnictwem frontu i okrętami marynarki wojennej, poprzez wykonanie grupowych i pojedynczych uderzeń raketowych.

Począwszy od rubieży znajdującej się około 30 km od brzegu do zwalczania wojsk desantu nieprzyjaciela oraz jego okrętów bojowych może być zaangażowana artyleria wielkiej mocy, a następnie, na bliższych odległościach /15-18 km/, włączy się artyleria dalekonośna i raketową armii.

Niszczenie transportowców w rejonie przeładowania na środki transportowo-desantowe oraz porażenie wojsk podczas jego zbliżania się do brzegu do punktów lądowania realizuje się uderzeniami rakiet konwencjonalnych /jądrowymi/ oddziałów rakiet taktycznych oraz ogniem artylerii w granicach zasięgu jej ognia.

Przy czym, z chwilą podejścia desantu nieprzyjaciela do linii wyjściowej główny ciężar walki z desantem i okrętami wsparcia ogniowego spada na artylerię związków taktycznych pierwszego rzutu. Przy czym, szczególnie w tym okresie walki ogniowej artyleria będzie wykonywać swoje zadania przy ścisłym współdziałaniu z zespołami okrętów wsparcia ogniowego.

Ogień w obronie wybrzeża morskiego powinien zapewnić skuteczne porażenie sił desantu morskiego i powietrznego zarówno w czasie wysadzania wojsk nieprzyjaciela na wybrzeże jak i skuteczne wsparcie wojsk własnych podczas wykonywania kontrataków i przeciwuderzeń, a także osłonę przerw /luk/ między rejonami obrony na linii brzegowej wybrzeża. Przy czym gęstość ognia powinna zdecydowanie narastać w miarę zbliżania się wojsk desantu nieprzyjaciela do brzegu i rejonów /punktów/ lądowania i osiągnąć najwyższe natężenie w momencie wysadzenia desantu na brzeg.

Cechą szczególną systemu ognia w operacji przeciwdesantowej jest odpowiednie przygotowanie ogni ześrodkowanych, ruchomego ognia zaporowego /pojedynczego, podwójnego/ i ogni zmasowanych na podejściach do wybrzeża oraz stałego ognia zaporowego /pojedynczego, głębokiego/ na linii brzegowej i innych rodzajów ognia na

brzegu, podobnie jak w typowej obronie na lądzie.

W celu ułatwienia planowania i kierowania uderzeniami ognio-
wymi /jądrowymi/ w toku walki cały system ognia - uderzeń ognio-
wych /jądrowych/ może być podzielony na:

- strefę uderzeń na dalekich podejściach, w odległości 15-30 km i więcej od brzegu;
- strefę ognia ześrodkowanego /zmasowanego/ artylerii i pojedynczych uderzeń rakiet taktycznych /wspólnie z uderzeniami lotnictwa/ z bliższą granicą 6-8 km od brzegu;
- strefę ruchomego ognia zaporowego artylerii w połączeniu z ogniem ześrodkowanym w celu rażenia wojsk desantu podczas ich ruchu od linii wyjściowej do brzegu, rozpoczynającej się od rubieży oddalonej o około 6 km od brzegu;
- strefę ognia przed przednim skrajem obrony, w odległości około 3 km od linii brzegowej;
- strefę ognia na brzegu.

Przy czym cały system ognia lub poszczególne jego strefy powinny być ciągle korygowane, zgodnie z rozwojem sytuacji na morzu, w powietrzu i na brzegu, a w razie konieczności - zmienio-
ny, odpowiednio do zaistniałej sytuacji na poszczególnych odcin-
kach lądowania /wysadzania/ wojsk desantu nieprzyjaciela.

Strefę ognia ześrodkowanego /zmasowanego/ artylerii planuje się w pasach obrony dywizji dla grup i dywizjonów artylerii /szczególnie dalekonośnej/ z dalszą granicą odpowiednio do zasięgu sprzętu oraz bliższą - 6-8 km od brzegu. Przy czym ogień planuje się na możliwych kierunkach przemarszu okrętów /desantu/, wyzna-
czając każdemu dywizjonowi na każdym z tych kierunków jeden od-
cinek ognia ześrodkowanego.

Strefę ruchomego ognia zaporowego /pojedynczego lub podwój-

nego/ planuje się na kilku rubieżach, począwszy od linii wyjściowej wojsk desantu do bronionego brzegu, wyznaczając do tego celu większość artylerii do ognia pośredniego. Pierwszą /najdalszą/ rubież ruchomego ognia zaporowego wyznacza się w odległości 6 km i więcej od brzegu. Odległości między sąsiednimi /bliższymi/ rubieżami powinny wynosić co najmniej 800 m.

Dywizjonowi artylerii na jednym kierunku wyznacza się jeden odcinek na każdej rubieży ruchomego ognia zaporowego szerokości do 900 m - do 50 m na jedno działo. Poszczególne rubieże wyznacza się z uwzględnieniem położenia mielizn, zapór minowych i innych ograniczeń ruchu wojsk desantu oraz przydatności wybrzeża do wysadzenia wojsk desantu nieprzyjaciela. Poszczególnym rubieżom ruchomego ognia zaporowego na jednym kierunku nadaje się wspólną nazwę ryb morskich, a każdej rubieży, poczynając od najdalszej - kolejny numer porządkowy, na przykład "REKIN-1", "REKIN-2" itd. Artylerii raketowej nie wyznacza się odcinków w ruchomym ogniu zaporowym. Może on natomiast w jego systemie przygotować ogień ześrodkowany - przygotowany ogień salwami artylerii raketowej. Ruchomy ogień zaporowy może być wykonany przez jedną lub dwie grupy artylerii. Jeżeli zadanie wykonują dwie grupy, to na pierwszej /dalszej/ i ostatniej rubieży obie grupy prowadzą ogień w nakładkę, a na pozostałych rubieżach - metodą zastępowania.

Strefa ognia przed przednim skrajem obrony to przede wszystkim ogień na wprost, prowadzony ze wszystkich środków przeciwpancernych. Jej głębokość uzależniona jest głównie od zasięgu środków ogniowych. Jednakże należy dążyć, aby sięgała ona nie bliżej jak 3 km od linii brzegowej. Chodzi bowiem o to, aby statki, pływające czołgi i bojowe wozy piechoty /transportery opancerzone/ były niszczone ogniem na wprost po ich wyjściu ze strefy wybuchów na ostatniej rubieży ruchomego ognia zaporowego.

Dlatego też zachodzi konieczność rozpoczęcia niszczenia środków opancerzonych nieprzyjaciela ogniem na wprost na odległościach większych od strzału bezwzględnego.

Przy podejściu fal desantu bezpośredniego do brzegu /przedniego skraju obrony/ wykonuje się stały ogień zaporowy - pojedynczy lub głęboki, z reguły całością artylerii lufowej, użytej na danym kierunku.

Strefa ognia na brzegu /lądzie/ obejmuje przygotowane różne rodzaje ognia od linii brzegowej w głąb lądu, tak jak w normalnych działaniach obronnych, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb ogniowego porażenia nieprzyjaciela podczas wykonywania kontrataków i przeciwuderzeń przez wojska własne, a także porażenia desantów powietrznych wysadzanych przez nieprzyjaciela na brzegu lub w głębi lądu.

Cały system ognia artylerii w poszczególnych strefach powinien być zaplanowany i uzgodniony z ogniem środków wojsk zmechanizowanych i pancernych oraz uderzeniami lotnictwa, a także winien uwzględniać przygotowany system zapór inżynierskich.

W operacji przeciwdesantowej szczególnego znaczenia nabiera manewr uderzeniami raketowymi i ogniem artylerii oraz oddziałami i pododdziałami rakiet i artylerii.

Manewr uderzeniami raketowymi planuje się zgodnie z zamiarem, decyzją dowódcy armii /dywizji/ do czasu rozpoczęcia desantowania przez nieprzyjaciela i realizuje się odpowiednio do zaistniałej sytuacji bojowej /położenia i kierunku ruchu głównych sił desantu nieprzyjaciela/.

Manewr ogniem artylerii przewiduje się /planuje się/ również do momentu rozpoczęcia lądowania desantu nieprzyjaciela, a realizuje się go tylko po otrzymaniu danych o rzeczywistym kierunku jego działań.

Manewr dywizjonami rakiet taktycznych dywizji pierwszego rzutu może być realizowany po otrzymaniu przez dowódcę dywizji danych z rozpoznania o położeniu głównego zgrupowania desantu nieprzyjaciela i kierunku jego ruchu.

Manewr dywizyjnej grupy artylerii i odwodu przeciwpancernego dywizji na kierunek działania głównych sił desantu nieprzyjaciela planuje szef artylerii dywizji na podstawie decyzji dowódcy dywizji. W niektórych przypadkach może być wykonany również manewr pułkowymi grupami artylerii lub ich częściami /dywizjonami dyspozycyjnymi dowódców pułków/ oraz odwodami przeciwpancernymi pułków, szczególnie podczas walki z desantami powietrznymi nieprzyjaciela.

Jak wykazują doświadczenia z ćwiczeń armia ogólnowojskowa przechodząca do obrony wybrzeża morskiego może otrzymać wzmocnienie w artylerii podobnie jak w operacji obronnej lub działać tylko z ograniczonymi siłami.

Z reguły, ze względu na szeroki pas obrony nie tworzy się armijnych grup artylerii, natomiast w dywizjach i pułkach tworzy się grupy, podobnie jak w działaniach obronnych na lądzie, w składzie:

- dywizyjne grupy artylerii: 2-3 dywizjony i więcej;
- pułkowe grupy artylerii - 2 dywizjony i więcej.

W operacji przeciwdesantowej również ugrupowanie wojsk raketowych i artylerii posiada swoją specyfikę.

Cechą charakteryzującą ugrupowania wojsk raketowych jest to, iż rejon stanowisk startowych wybiera się wzdłuż frontu, tak aby nie znajdowały się na kierunku prawdopodobnego działania desantu morskiego lub rejonu wysadzenia desantu powietrznego.

Z reguły powinny one znajdować się pośrodku ugrupowania operacyjnego /ugrupowania bojowego dywizji/, w odległości od linii brzegowej:

armijnej brygady rakiet operacyjno-taktycznych: 30-50 km, a dywizjonów rakiet taktycznych: 10-15 km i więcej.

Dla pojedynczych baterii mogą być wybrane stanowiska startowe bliżej linii brzegowej, lecz tylko na okres wykonania określonych zadań na większych głębokościach.

Dla artylerii do ognia pośredniego przygotowuje się stanowiska ogniowe w odległości 1-5 km od linii brzegowej.

Przy czym, poza zasadniczymi rejonami wybiera i przygotowuje się zapasowe rejonu stanowisk ogniowych w głębi ugrupowania.

W celu wydłużenia zasięgu ognia mogą także być przygotowane stanowiska ogniowe dla pojedynczych baterii /dywizjonów/ bezpośrednio na linii brzegowej. Odwodom przeciwpancernym wyznacza się rejonu oddalone od linii brzegowej:

- armii - do 30 km, dywizji - do 12 km, pułków - 4-6 km.

Każdemu z odwodów wyznacza się 2-3 rubieże ogniowe, które wybiera się od linii brzegowej w głąb ugrupowania.

Powinny one być przygotowane i sprawdzone co do możliwości czasowych rozwinięcia na nich odwodu.

Ważnym czynnikiem rzutującym na efektywne wykorzystanie wojsk rakietowych i artylerii z odpowiednich stanowisk startowych /ogniowych/ i rubieży ogniowych jest wybór i przygotowanie dróg manewru.

4. Udział wojsk lotniczych frontu w operacji przeciwdesantowej

Wojska lotnicze frontu /WLF/ wykonując zadania w pierwszej operacji obronnej frontu będą jednocześnie prowadziły działania w operacji przeciwdesantowej. Równoczesne prowadzenie działań na korzyść pierwszorzutowych armii i sił wydzielonych do operacji przeciwdesantowej może wpłynąć na ograniczenie wysiłku i zakresu zadań WLF w tej operacji. Dlatego WLF powinny wykonywać najważniejsze zadania wynikające z generalnych celów prowadzenia operacji przeciwdesantowej, a przede wszystkim te, które nie mogą być zrealizowane przez wojska lądowe, marynarkę wojenną i związki operacyjne lotnictwa innego podporządkowania organizacyjnego.

WLF w operacji przeciwdesantowej, będącej częścią operacji obronnej frontu, prowadzą działania według planu frontu i wydzielonym przez dowódcę frontu wysiłkiem /siłami/ według decyzji dowódcy armii wyznaczonej do udziału w tej operacji. Armia wykorzystuje ponadto własne /etatowe/ wojska lotnicze.

Do najważniejszych zadań WLF wykonywanych według planu frontu w operacji przeciwdesantowej należy:

- zwalczanie desantu morskiego podczas przejścia morzem i lądowania^{x/};
- izolacja desantu od dopływu świeżych sił i zaopatrzenia;
- zwalczanie desantu podczas ewakuacji i odejścia drogą morską /powietrzną/;
- zwalczanie operacyjnego desantu powietrznego podczas przelotu i lądowania /zrzutu/;

x/ Zwalczanie desantu w rejonie ześrodkowania, załadowania i formowania zespołów desantowych przez WLF jest mało prawdopodobne ze względu na bardzo duże odległości między tymi rejonami a lotniskami bazowania lotnictwa i stosunkowo niewielkie taktyczne promienie działania WLF. Można oczekiwać, że zwalczanie desantu morskiego w tym etapie będzie realizowane przede wszystkim przez siły nawodne i podwodne marynarki wojennej /floty/ i morskie lotnictwo rakietowe Zjednoczonej Floty Bałtyckiej. Niekiedy również przez AL ND ZSZ na ZTDW.

- zwalczanie lotnictwa /śmigłowców/ nieprzyjaciela na lotniskach /okrętach/ i w powietrzu;

- prowadzenie rozpoznania powietrznego;

- transport powietrzny i wykonywanie zadań pomocniczych.

Często WLF prowadząc działania według planu frontu będą ponadto zwalczały wojska desantu morskiego i powietrznego po wylądowaniu /podczas walki na lądzie/. Zadanie to jest również elementem lotniczego wsparcia wojsk armii, wykonywanego przez WLF /prowadzącego działania według planu armii/ i WLA.

Lotnictwo, realizując wsparcie armii wyznaczonej do operacji przeciwdesantowej, zwalcza głównie środki ogniowe i siłę żywą, stanowiska dowodzenia, odwody i desanty taktyczne, śmigłowce i inne obiekty desantu morskiego i powietrznego. Niekiedy także desant morski podczas wylądowania. Ponadto lotnictwo wykonując zadania według decyzji dowódcy armii może prowadzić rozpoznanie i transport powietrzny oraz realizować różnorodne zadania pomocnicze.

Zadania te WLF wykonują we wszystkich etapach operacji przeciwdesantowej, za wyjątkiem okresu ześrodkowania, załadowania i formowania zespołów desantowych.

Podczas przejścia morzem główny wysiłek WLF koncentruje się na rozpoznaniu i zwalczaniu okrętów desantowych i transportowych z wojskami pierwszego rzutu desantu. Obiektami działań WLF będą również morskie siły operacyjne osłony i wsparcia ogniowego desantu. Ze względu na stosunkowo krótki czas przejścia desantu morzem w możliwej strefie oddziaływania bojowego WLF /kilka - kilkanaście godzin/ i silną jego OPL /OP/ działania lotnictwa celowo jest prowadzić sposobem jednego-dwóch jednoczesnych wylotów. Przy tym w pierwszym uderzeniu mogą wziąć udział siły o większych taktycznych promieniach działania /tj. Su-20 i Su-22/. Natomiast w drugim, bliżej prawdopodobnego rejonu wysadzenia desantu, większość

lub wszystkie oddziały LMB WLF^{x/}.

Nie można wykluczyć działań urzutowanych, między wylotami jednoczesnymi, w których pododdziały LMB mogą zwalczać pojedyncze okręty lub ich małe grupy, nie osłaniane przez LM i posiadające stosunkowo słabą OPL.

W końcowym okresie zwalczania desantu podczas przejścia morzem obiektami uderzeń LMB będą również śmigłowce, zwłaszcza transportowe, bazujące na okrętach /promach/ desantowych. Ich zniszczenie uniemożliwi nieprzyjacielowi desantowania taktycznych desantów powietrznych wysadzanych w celu uchwycenia dogodnych rubieży terenowych w pobliżu punktów lądowania desantu morskiego.

Zwalczanie desantu podczas przejścia morzem ZT i oddziały WLF prowadzą we współdziałaniu z okrętami podwodnymi i nawodnymi oraz lotnictwem marynarki wojennej /floty/, a niekiedy również z siłami AL ND na ZTDW i WLF pierwszego rzutu obrony strategicznej. W końcowym okresie tego etapu także z wojskami raketowymi armii wyznaczonymi do działań w operacji przeciwdesantowej.

Zwalczanie desantu morskiego podczas lądowania wydzielone siły WLF mogą rozpocząć od niszczenia okrętów próbujących dokonać przejścia w zagrodach minowych, rozmieszczonych na podejściach do brzegu oraz uczestniczących w ogniowym przygotowaniu desantowania. Jednocześnie zasadniczymi siłami LMB zwalczają okręty transportowe w czasie przeładunku sił i środków desantu na okręty desantowo-wyładowcze oraz fale tych okrętów idących do punktów lądowania. Częścią sił LM i LMB, a przede wszystkim śmigłowcami bojowymi zwalczą się taktyczne desanty powietrzne podczas przelotu, lądowania i w czasie działań na lądzie.

x/ Podobne rozwiązanie zastosowano w ćwiczeniu "GRANIT-86", w którym siły LMB wyznaczane do zwalczania desantu wzrastały w miarę jego przybliżania się do wybrzeża Polski.

W końcowym okresie tego etapu podchodzące do brzegu okręty desantowe i środki amfibijne z wojskami i techniką desantu są niszczone przez śmigłowce bojowe.

Po odtworzeniu gotowości bojowej i osiągnięciu gotowości do dalszych działań lotnictwo zwalcząca podchodzące nowe rzuty desantu i nie dopuszcza do ich wysadzenia na brzeg. Częścią się wykonuje uderzenia na okręty transportowe z drugim rzutem desantu.

WLF i WLA zwalczą desant podczas lądowania przede wszystkim we współdziałaniu z siłami marynarki wojennej /lotnictwem, okrętami podwodnymi i nawodnymi, artylerią brzegową/ oraz WRiA armii.

W obu omawianych etapach operacji niezwykle ważną rolę spełnia LM WLF. Podczas przejścia morzem ciągłą osłonę desantu przed uderzeniami WLF /lotnictwa/ prowadziły będą prawdopodobnie dosyć liczne siły LM nieprzyjaciela. Można oczekiwać, że osłona ta realizowana będzie już na dalekich podejściach do desantu, a jej intensywność wzorśnie wraz ze zbliżaniem się do zespołów desantowych. Dlatego jednym z podstawowych warunków pomyślnego niszczenia desantu na morzu przez LMB jest zwalczanie /wiązanie walką/ LM nieprzyjaciela przez LM WLF. Zadanie to LM wykonuje według planu frontu w jednym ugrupowaniu operacyjnym WLF /z LR, LMB i ewentualnie LWRE/.

W etapie tym, a także podczas zwalczania desantu morskiego w trakcie lądowania należy liczyć się ze zmasowanymi uderzeniami lotnictwa nieprzyjaciela na lotnictwo na lotniskach, siły i środki obrony przeciwdesantowej, system OP, okręty nawodne i bazy marynarki wojennej oraz inne obiekty. Walkę z lotnictwem nieprzyjaciela LM WLF prowadzi w systemie OP frontu wspólnie z WOPK, WOPL i środkami OPL marynarki wojennej. W warunkach przewagi lotnictwa nieprzyjaciela w powietrzu główny wysiłek LM WLF, a także LM WOPK powinno się koncentrować na zwalczaniu zasadniczych rzutów uderzeniowych lotnictwa taktycznego dążąc do przejęcia inicjatywy w powietrzu.

W kolejnym etapie operacji przeciwdesantowej podczas zwalczania desantu na lądzie^{x/} WLF kontynuują walkę z lotnictwem nieprzyjaciela w powietrzu, wspierają wojska armii ograniczając poszerzenie opanowanego przez desant morski przyczółka i jego ruchu do przodu, zwalczają podchodzące do brzegu drugie rzuty desantu oraz blokują dopływ sił wzmocnienia i środków materiałowych^{xx/}.

Szczególnie ważna rola przypada w tym etapie śmigłowcom bojowym. Prowadzą one działania z maksymalnym natężeniem według decyzji dowódcy armii i zwalczają technikę bojową i wojska desantu wspólnie ze ZT /oddziałami/ pierwszego rzutu armii.

Jeżeli nieprzyjaciel zdoła wysadzić na brzeg znaczne siły desantu, uchwycić i poszerzyć przyczółki oraz pomyślnie desantować desanty powietrzne, a ich izolacja /blokada/ z ziemi, powietrza i morza nie przynosi większych rezultatów, może być wykonane armijne /frontowe/ przeciwuderzenie. Lotnicze zabezpieczenie przeciwuderzenia wojsk na desant morski jest podobne w swej treści do klasycznych przeciwuderzeń prowadzonych przeciwko wojskom nieprzyjaciela, które włamały się w głąb ugrupowania armii /frontu/. Należy jednak podkreślić konieczność dokładnej osłony zgrupowania przeciwuderzających wojsk przez LM, zwłaszcza podczas przegrupowania i przejścia do ataku. W warunkach przewagi nieprzyjaciela w powietrzu i spodziewanego zdecydowanego przeciwdziałania tym wojskom przez lotnictwo,

x/ Zwalczenie desantu podczas prowadzenia działań na lądzie w dostępnej literaturze nie wymienia się jako etap operacji przeciwdesantowej. Jednak konieczność jego niszczenia na lądzie przez lotnictwo, WRiA, wojska zmechanizowane i inne rodzaje wojsk wskazuje, że nie można tych działań nie zaliczyć do etapu operacji przeciwdesantowej. Tym bardziej, że kolejny /uznawany/ etap operacji, tj. zwalczanie desantu podczas ewakuacji i odejścia morzem będzie niemożliwy do wykonania bez wcześniejszego rozbicia na lądzie zasadniczych sił desantu /jeśli zdoła on opanować przyczółki i przejść do natarcia/.

xx/ W działaniach tych chodzi o odcięcie desantowanych sił od morza.

skuteczność tej osłony może wywierać znaczny wpływ na rezultaty zwrotu zaczepnego drugiego rzutu armii /frontu/.

Podczas zwalczania desantu na lądzie można oczekiwać szerokiego wykorzystania lotnictwa do prowadzenia rozpoznania i transportu powietrznego oraz wykonywania różnorodnych zadań pomocniczych. W tym etapie, a także w dwóch poprzednich etapach operacji przeciwdesantowej nie można wykluczyć ponadto zwalczania lotnictwa na bliżej położonych lotniskach przez WLF^{x/}. Wyeliminowanie z działań części lotnictwa nieprzyjaciela przyczyni się bowiem do ograniczenia jego aktywności i sprzyjać będzie przejęciu inicjatywy w powietrzu przez lotnictwo własne. Taka sytuacja w powietrzu ułatwia z kolei realizację głównych celów operacji przeciwdesantowej.

W ostatnim etapie operacji, podczas niszczenia sił desantu podejmującego próby ewakuacji i odejścia drogą morską, obok sił marynarki wojennej /floty/, WLF spełniają zasadniczą rolę w zwalczaniu jego ocalałych sił. Niszczą one okręty desantowe i transportowe do momentu ich oddalenia się od naszego wybrzeża na możliwą głębokość oddziaływania bojowego LMB.

W wypadku próby ewakuacji części desantu morskiego /powietrznego/ transportem powietrznym WLF niszczą samoloty i śmigłowce transportowe podczas lotu do rejonu załadowania, w czasie załadowania i lotu powrotnego. Jednocześnie LM zwalczą w walkach powietrznych lotnictwo nieprzyjaciela zabezpieczające ewakuację desantu drogą powietrzną.

Zgodnie z poglądami potencjalnego nieprzyjaciela w morskiej operacji desantowej najczęściej wykorzystuje się również desant powietrzny o znaczeniu operacyjnym. Nieodłączną częścią operacji

x/ Lotnictwo bazujące na lotniskowcach manewrujących na Morzu Północnym, Norweskim i innych, a mogące brać udział lub uczestniczące w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej nieprzyjaciela powinno być niszczone przez morskie lotnictwo rakietowe ZFB.

przeciwdesantowej będzie więc walka z desantem powietrznym. WLF zwalczają desant powietrzny o znaczeniu operacyjnym podczas przelotu, lądowania /zrzutu/ i prowadzenia działań na lądzie^{x/}.

Zwalczanie desantu powietrznego o znaczeniu operacyjnym podczas przelotu i zrzutu /lądowania/ prowadzi LM WLF, we współdziałaniu z WOPK i WOPL. Głównymi obiektami ataków samolotów myśliwskich są samoloty transportowe przewożące desant. Będą one jednak osłaniane przez samoloty myśliwskie nieprzyjaciela. Dlatego część sił LM WLF i WOPK wydziela się do walki powietrznej /wiązania walką/ z myśliwcami osłony. W wypadku lądowania samolotów /śmigłowców/ transportowych ich zwalczanie, a także zwalczanie wyładowujących się sił i środków desantu, prowadzi LMB i śmigłowce bojowe.

Zwalczanie desantu powietrznego o znaczeniu operacyjnym podczas prowadzenia działań bojowych na lądzie realizuje również LMB i śmigłowce bojowe we współdziałaniu z WRiA oraz ZT wojsk lądowych. Lotnictwo obezwładnia zasadnicze elementy ugrupowania desantu, dążąc do izolacji oddzielnych jego zgrupowań oraz izolacji desantu powietrznego od morskiego. Jednocześnie LM WLF osłania wojska lądowe prowadzące walkę z desantem, od uderzeń z powietrza i zwalcza samoloty /śmigłowce/ transportowe dowożące do desantu drogą powietrzną siły i środki wzmocnienia.

Główny zakres zadań w operacji przeciwdesantowej lotnictwo będzie wykonywało w prażeniu ogniowym nieprzyjaciela. Należy ponadto widzieć wpływ działań WLF w operacji obronnej frontu /na korzyść broniących się armii pierwszego rzutu/ na pomyślny przebieg

x/ Zwalczanie desantu powietrznego o znaczeniu operacyjnym w rejonie wyjściowym /załadowania/ przez WLF bazujące na terenie kraju jest mało prawdopodobne. Najczęściej odległości między tym rejonem, a lotniskami bazowania WLF będą większe niż możliwości przestrzenne LMB. Oczekiwać należy, że zwalczanie desantu w rejonie wyjściowym prowadziły będą WR i WLF pierwszego rzutu obrony strategicznej, a niekiedy również AL ND na ZTDW.

operacji przeciwdesantowej. Skuteczne zwalczanie systemów rozpoznawczo-uderzeniowych, środków przenoszenia broni jądrowej, lotnictwa na lotniskach i w powietrzu, systemu dowodzenia i innych obiektów, osłabia potencjał bojowy nieprzyjaciela, zmniejsza tempo natarcia jego wojsk i powoduje wykorzystywanie niektórych sił /np. lotnictwa/ z innych kierunków /np. z działań na korzyść desantu morskiego/ przeciwko zgrupowaniu obronnemu frontu. Te działania WLF w sposób bezpośredni wpływają na mniejsze zaangażowanie nieprzyjaciela w operacji desantowej i pośrednio sprzyjają siłom własnym uczestniczącym w operacji przeciwdesantowej w rozbiciu desantu morskiego i powietrznego.

Wysiłek WLF do działań w operacji przeciwdesantowej zależy przede wszystkim od zadań frontu, przewidywanego składu bojowego desantu morskiego i powietrznego oraz zaangażowania innych związków operacyjnych lotnictwa /AL ND na ZTDW, lotnictwa ZFB, WLF pierwszego rzutu ugrupowania strategicznego/, a także okrętów nawodnych i podwodnych marynarki wojennej /floty/ do zwalczania desantów. Inny będzie ten wysiłek, gdy zasadnicze siły frontu przejdą do przeciwdzierzenia w strategicznej operacji obronnej na ZTDW^{x/}, niż w czasie prowadzenia obrony na obszarze kraju. Jeszcze inny będzie on w warunkach dużej intensywności działań różnych związków operacyjnych lotnictwa i sił morskich, niż w przeciwnej sytuacji. Nie wszystkie z tych uwarunkowań będą znane dowódcy frontu. Wskazuje to na celowość ustalania wysiłku WLF do działań w operacji przeciwdesantowej przez ND na ZTDW /na wniosek dowódcy sił powietrznych na TDW^{xx/}.

x/ W takiej sytuacji nie można wykluczyć, że zwalczanie desantu morskiego i powietrznego w końcowym okresie przejścia morzem /przelotu/ i podczas lądowania, a także w kolejnych etapach operacji przeciwdesantowej wspólnie z częścią sił WLF realizowały będą wojska lotnicze frontu trzeciego rzutu ugrupowania strategicznego przegrupowujące się przez obszar Polski w celu zorganizowania obrony wzdłuż Odry lub przejścia do strategicznego przeciwnatarcia.

xx/ Takie rozwiązanie zastosowano w ćwiczeniu "GRANIT-86".

Organizatorem operacji przeciwdesantowej jest jednak dowódca frontu, a jest ona częścią operacji obronnej frontu. Niekiedy więc dowódca frontu może określać wysiłek WLF do działań w tej operacji /na wniosek dowódcy WLF/x/. Oczywiście po uzyskaniu informacji o zaangażowaniu sił morskich ZFB i lotniczych związków operacyjnych różnego podporządkowania organizacyjnego do działań w operacji przeciwdesantowej. Natomiast wysiłek wojsk lotniczych armii wyznaczonej do udziału w tej operacji ustala dowódca frontu, na wniosek dowódcy WLF.

Wielkość wydzielonego wysiłku WLF do działań w operacji przeciwdesantowej może więc kształtować się różnie, na co mają wpływ przede wszystkim wymienione poprzednio uwarunkowania. W ćwiczeniu "GRANIT-86" wielkość ta stanowiła 33 % sumarycznego wysiłku WLF wydzielonego do działań w operacji obronnej i przeciwdesantowej^{xx/}. Nie można jednak wykluczyć sytuacji operacyjnych, w których wysiłek WLF w operacji przeciwdesantowej będzie większy i może stanowić 40-50 % sumarycznego wysiłku wydzielonego do tych operacji.

Podziału wysiłku WLF według etapów operacji przeciwdesantowej dokonuje dowódca frontu na podstawie propozycji dowódcy WLF. Na podział ten wpływa przede wszystkim przewidywany etap wykonania głównego uderzenia i czas trwania poszczególnych etapów, a także sposób zwalczania desantu na lądzie /tzn. czy planuje się go rozbić w wyniku przeciwuderzenia frontu lub armii/.

x/ Na podobnych zasadach dowódca frontu w operacji zaczepnej ustala wysiłek WLF do działań w operacji powietrzno-desantowej, desantowo-szturmowej i morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej.

xx/ Z 9 wylotów WLF 6 wylotów planowano do operacji obronnej na obszarze kraju lub przeciwuderzenia w strategicznej operacji obronnej, a 3 do operacji przeciwdesantowej. Ponadto przewidywano 4 wyloty w operacji przeciwpowietrznej i po 1 wylocie do zabezpieczenia przelotu LDZ, odwodu dowódcy frontu i udziału w pierwszym zmasowanym uderzeniu jądrowym.

Analiza możliwego przebiegu operacji przeciwdesantowej i możliwości angażowania różnorodnych sił do niszczenia desantu wskazują na celowość wykonania głównego uderzenia na desant podczas przejścia morzem. Wynika z tego potrzeba skupienia głównego wysiłku WLF właśnie w tym etapie operacji. Z kolei stosunkowo krótki czas trwania niektórych etapów /np. zwalczania desantu morskiego podczas lądowania/ ogranicza działania WLF do jednego-dwóch wylotów. Natomiast przewidywane wykonanie frontowego przeciwuderzenia w celu zniszczenia desantu podczas walki na lądzie, zmusza do szczególnej intensywności działań lotnictwa w tym zadaniu operacyjnym.

Wychodząc z tych przesłanek, orientacyjny podział wysiłku WLF w operacji przeciwdesantowej może być następujący^{x/}:

- zwalczanie desantu podczas przejścia morzem - 35-25 %
/45-35 %/;
- zwalczanie desantu morskiego podczas lądowania - 20-10 %
/15-10 %/;
- zwalczanie desantu podczas działań na lądzie - 30-35 %
/20-25 %/;
- zwalczanie desantu podczas ewakuacji i odejścia morzem -
5-10 % /5-10 %/;
- zwalczanie desantu powietrznego o znaczeniu operacyjnym
podczas przelotu, lądowania i prowadzenia działań na lądzie - 5-10 %
/5-10 %/;
- odwód dowódcy frontu - 5-10 % /10 %/.

Możliwość wykorzystywania w operacji przeciwdesantowej kilku związków operacyjnych lotnictwa o różnym podporządkowaniu organizacyjnym, a także konieczność wspólnych działań z siłami marynarki

x/ W nawiasach przedstawiono procentowy podział wysiłku WLF w sytuacji, gdy nie przewiduje się rozbitcia desantu podczas działań na lądzie w wyniku frontowego przeciwuderzenia.

wojennej /floty/ stwarza potrzebę koordynacji ich działań na szczeblu frontu. Celowe wydaje się, aby w imieniu dowódcy frontu, koordynacją działań lotnictwa zajął się dowódca WLF poprzez wydzieloną ze sztabu WLF grupę operacyjną i przedstawicieli /grupy operacyjne/ pozostałych związków operacyjnych lotnictwa. Grupy te podczas prowadzenia operacji przeciwdesantowej powinny być rozmieszczone na PSD frontu, gdy się przewiduje jego zorganizowanie, lub na SD frontu.

Działania WLF w operacji przeciwdesantowej prowadzone będą w skomplikowanej sytuacji powietrznej i w trudnych warunkach. Przewaga nieprzyjaciela w powietrzu, ciągłe zagrożenie uderzeniami na lotniska bazowania /zwłaszcza w czasie wstępnego i bezpośredniego przygotowania desantowania/, konieczność równoczesnych działań w operacji obronnej i przeciwdesantowej oraz inne czynniki, spowodują potrzebę wszechstronnego zabezpieczenia działań bojowych, ciągłego manewru siłami lotnictwa w powietrzu i na ziemi, a także masowania wysiłku do wykonywania najważniejszych zadań w poszczególnych etapach operacji. Ponadto częste loty nad morzem /tj. w trudnych warunkach atmosferycznych/, nowoczesna OPL zespołów desantowych oraz osłona desantu morskiego i powietrznego przez znaczne siły LM, będą wyczerpywały kondycję psychofizyczną personelu latającego i zmuszały do częstej wymiany załóg.

Właściwości prowadzenia działań przez WLF w operacji przeciwdesantowej stwarzać więc będą nie mniejsze wymagania w zakresie dowodzenia, współdziałania i zabezpieczenia niż w działaniach lotnictwa w operacji obronnej frontu.

5. Udział wojsk OPL w operacji przeciwdesantowej

Organizacja obrony przeciwlotniczej w operacji przeciwdesantowej na wybrzeżu morskim przebiegać będzie przy niepełnych danych co do sił desantowych, rejonów lądowania wojsk desantu, tras przejścia morzem, kierunku działania i sposobu lądowania oraz tras przelotu desantu powietrznego. W związku z tym dowódca wojsk OPL frontu /armii/ planując użycie podporządkowanych sił i środków w operacji przeciwdesantowej powinien uwzględnić:

- ugrupowanie bojowe sił i środków armii /frontu/ na kierunkach możliwego lądowania desantu morskiego i powietrznego nieprzyjaciela;
- ugrupowanie bojowe wojsk OPK i OTK na linii brzegowej;
- manewr siłami i środkami wojsk OPL;
- rubieże rozwinięcia kontrataków i przeciwuderzeń;
- zakres inżynieryjnej rozbudowy;
- jakie siły i środki marynarki wojennej prowadzą rozpoznanie na morzu i w powietrzu oraz na linii brzegowej;
- jak realizować informowanie wojsk o zagrożeniu z powietrza;
- sposoby odparcia sił powietrznych;
- na jakie obiekty będą wykonywane uderzenia z powietrza;
- sposoby zwalczania SNP nieprzyjaciela.

Z chwilą wykrycia koncentracji sił desantów morskich i powietrznych oraz ustalenia składu i rejonów lądowania należy wzmocnić system rozpoznania morskiego i powietrznego. Dane z rozpoznania szczególnie o SNP powinny zapewnić skuteczne ich zwalczanie na dalekich podejściach przez LM dyżurujące w strefach i w miarę podchodzenia w zasięg ognia rakiet przeciwlotniczych przez ZT, oddziały i pododdziały wojsk OPL frontu /armii/ broniących wybrzeża morskiego.

Dane o SNP nieprzyjaciela zapewniają RPW armijnych batalionów radiotechnicznych, okręty dozoru radiolokacyjnego MW, posterunki radiotechniczne wojsk OPK rozwinięte na wybrzeżu morskim.

W pasie obrony frontu /armii/ broniącej wybrzeża morskiego tworzy się autonomiczne systemy OPL armii. Zgrupowanie wojsk OPL w pasie obrony frontu /armii/ może składać się z:

- sił i środków systemów OPL armii;
- FBRPlot /lub jej części/;
- oddziału /pododdziałów/ WRE;
- wydzielonego limitu LM.

Zgrupowanie przeciwlotnicze wojsk OPL uwzględnia działające /rozwinięte/ w pasie obrony frontu /armii/ siły i środki wojsk OPK, OTK i marynarki wojennej. Tylko skoordynowane działanie wszystkich współdziałających wojsk, może zapewnić skuteczną obronę przeciwlotniczą operacji przeciwdesantowej prowadzonej na wybrzeżu morskim.

Rozmieszczenie ZT, oddziałów /pododdziałów/ wojsk OPL w operacji przeciwdesantowej na wybrzeżu morskim w odróżnieniu od operacji obronnej w głębi lądu polega na tym, że SO wybiera się w pierwszym rzucie operacyjnym wojsk broniących wybrzeża. Rozwinięcie wojsk OPL jak najbliżej brzegu pozwala na możliwe maksymalne wysunięcie w głąb morza strefy ognia rakiet i artylerii przeciwlotniczej, a tym samym zwalczanie SNP nieprzyjaciela na podejściach do rejonu obrony, w rejonach przeładowania wojsk z dużych transportowców na kutry i okręty desantowe, na linii rozwinięcia okrętów desantowych do lądowania oraz w rejonach manewrowania.

Nieprzyjaciel prowadząc walkę o lądowanie z zasady wysadzi wojska na kilku punktach lądowania i będzie dążył do połączenia wysiłku na przyczółku. Działania te będą wspierane intensywnym działaniem lotnictwa. Zachodzi więc potrzeba wyprowadzania zdecydowanych przeciwuderzeń i

kontrataków. W ślad za tak zorganizowanym działaniem trzeba przewidywać sprawne przegrupowanie wojsk OPL, celem zapewnienia obrony przeciwlotniczej zgrupowań wchodzących do przeciwwuderzenia czy kontrataku. Do tego przedsięwzięcia celowe wydaje się tworzenie zgrupowań /grup/ przeciwlotniczych z macierzystych ZT i oddziałów zaangażowanych do przeciwwuderzenia wzmacniając ZT i oddziałami wojsk OPL z drugiego rzutu operacyjnego armii i lotnictwem myśliwskim.

W sytuacji wysadzenia czołowych rzutów wojsk desantu morskiego na plażę i na brzeg należy czołową linię baterii rakiet przeciwlotniczych wycofać na kolejną rubież obrony tak, by nie doprowadzić do powstania luk w strefie /systemie/ obrony przeciwlotniczej. W każdej sytuacji na wybrzeżu morskim o skuteczności obrony przeciwlotniczej w poważnym stopniu decyduje:

- stworzenie odpowiedniego zgrupowania wojsk OPL;
- zdecydowane działanie ogniowe oraz sprawne współdziałanie i dowodzenie tymi siłami;
- szybkie i skryte przegrupowanie sił i środków OPL na kierunku zagrożone lub do wsparcia przeciwwuderzeń;
- wczesne wykrycie i rozpoznanie SNP nieprzyjaciela;
- operacyjne zabezpieczenie działań wojsk.

Powodzenie operacji przeciwdesantowej prowadzonej na wybrzeżu morskim, a tym samym zapewnienie skutecznej obrony przeciwlotniczej zależy od współdziałania z marynarką wojenną i lotnictwem myśliwskim oraz od czasu reakcji na zmianę sytuacji operacyjno-taktycznej.

W operacji przeciwdesantowej prowadzonej na wybrzeżu morskim główny wysiłek w działaniach bojowych sił i środków OPL zostanie skupiony na osłonie wojsk pierwszego rzutu, środków przenoszenia broni jądrowej, zgrupowań WRiA oraz punktów dowodzenia, zwłaszcza szczebla operacyjnego, jak również osłony przelotu własnego lotni-

ctwa /śmigłowców/ prowadzącego zmasowane uderzenia na siły
desantowe nieprzyjaciela.

6. Udział wojsk OPK w operacji przeciwdesantowej

Wojska OPK obok innych zadań bojowych mogą także uczestniczyć w operacji przeciwdesantowej organizowanej przez wojska frontu. W ramach tej operacji mogą być wykorzystane wojska OPK całością lub częścią sił do zwalozania desantu morskiego i powietrznego.

Ponadto, podobnie jak i w innego rodzaju działaniach bojowych mogą one prowadzić rozpoznanie, powiadamianie innych rodzajów sił zbrojnych i wojsk o sytuacji powietrznej i o zagrożeniu z powietrza.

Jest rzeczą oczywistą, że zadania walki z desantem morskim dotyczą raczej tej części wojsk OPK, które ugrupowane są bezpośrednio nad morzem /nadmorski korpus OPK/, natomiast desant powietrzny będzie niewątpliwie zwalczany przez siły i środki wojsk OPK, które ugrupowane są w rejonach, nad którymi desant ten będzie przelatywał, względnie lądował.

Do walki z desantem powietrznym i morskim przeciwnika mogą być wykorzystane wszystkie rodzaje wojsk OPK. Ze względu na swe właściwości, a głównie dużą manewrowość i znaczny promień działania, lotnictwo myśliwskie może stanowić obecnie główny środek walki z desantem powietrznym i morskim. Główny wysiłek tego lotnictwa powinien być skupiony na niszczeniu tych zgrupowań desantu oraz w takim miejscu, który gwarantuje osiągnięcie największego sukcesu. Jest to możliwe przy skupieniu wysiłku lotnictwa myśliwskiego na niszczeniu środków transportu /samolotów transportowych i okrętów oraz barek desantowych/, przy czym niszczenie należy rozpocząć jak najwcześniej, jeszcze na trasie przelotu /przejścia morzem/ desantu. Osiąga się bowiem wówczas co najmniej trzy korzyści: niszczy się wojska desantu i równocześnie jego środki transportu, zwiększa się czas oddziaływania oraz upraszcza współdziałanie z naziemnymi środkami OP.

Dopiero gdy ustanie przelot /przejście morzem/ środków transportowych z desantem, lotnictwo myśliwskie powinno przenieść wysiłek na zwalczanie desantu w rejonie desantowania /lądowania/, atakując nadal głównie środki transportu, ludzi i sprzęt.

Należy jednakże pamiętać, że walka z desantem morskim czy powietrznym przeciwnika nie będzie łatwa. Zarówno jeden, jak i drugi desant z reguły będzie silnie osłaniany z powietrza przez cały okres trwania jego operacji desantowej oraz, że cała operacja może odbywać się w warunkach posiadania przez niego panowania w powietrzu.

Jakkolwiek lotnictwo myśliwskie predestynowane jest do walki z desantem przede wszystkim w powietrzu, to jednak nie należy wykluczyć całkowicie możliwości jego wykorzystania do zwalczania desantu /powietrznego i morskiego/ po jego wylądowaniu. Należy jednak podkreślić, że lotnictwo to może być użyte do uderzeń na cele naziemne jedynie w sprzyjającej sytuacji powietrznej, czyli w warunkach braku nalotów ŚNP przeciwnika. Na ziemi lotnictwo myśliwskie powinno niszczyć takie obiekty jak: w przypadku desantu morskiego: okręty i barki transportowe, kutry itp., a w przypadku desantu powietrznego - nierozładowane samoloty transportowe, drogi startowe, wojska i sprzęt.

Sposób działania lotnictwa myśliwskiego wojsk OPK zwalczającego desant podczas przelotu na trasie /przejścia morzem/, w rejonie zrzutu /desantowania/ i po wylądowaniu, zależy przede wszystkim od możliwości wykrywania przez wojska radiotechniczne. Należy jednak oczekiwać, że lotnictwo myśliwskie często będzie zmuszone do stosowania samodzielnego poszukiwania i niszczenia celów powietrznych. Wynika to z przewidywanego charakteru wykonania przez przeciwnika operacji desantowej.

Do zwalczania desantu powietrznego i morskiego z powodzeniem mogą być wykorzystane również wojska raketowe OPK. Walka tych środków z desantem przeciwnika może zaistnieć jednak wówczas, gdy przeciwnik wykona przelot lub zrzut /przejście morzem i lądowanie/ przez strefę ich ognia. W dogodnych warunkach wojska raketowe OPK mając w swym uzbrojeniu mobilne zestawy raketowe mogą przegrupować je na przewidywane trasy przelotu /przejścia morzem/ desantu lub w rejon desantowania i podjąć z nimi skuteczną walkę.

W interesie walki z desantem /powietrznym i morskim/ przeciwnika istotną rolę mogą spełniać jednostki przeciwdziałania, a zwłaszcza rozpoznania radioelektronicznego wojsk OPK. Jednostki te, ze względu na swe właściwości, mogą najczęściej wykryć i rozpoznać desant, bo już w okresie jego zbiórki i formowania ugrupowań bojowych, gdyż trudno jest założyć, aby początek realizacji tego rodzaju przedsięwzięć mógł przebiegać w kompletnej ciszy radiowej. Pożyteczna rola jednostek rozpoznania radioelektronicznego uwidacznia się także w warunkach stosowania przez przeciwnika zakłóceń radioelektronicznych. Dzięki dokonywanym przez te jednostki namiarom, wojska OPK mogą na bieżąco orientować się co do aktualnego miejsca znajdowania się desantu w czasie lotu.

Szczególna rola jednostek przeciwdziałania radioelektronicznego podczas zwalczania desantu uwypukla się natomiast przede wszystkim w zakłócaniu funkcjonowania radiowych sieci dowodzenia samolotami przeciwnika w powietrzu oraz urządzeń nawigacyjnych, a także pokładowych radiolokacyjnych celowników bombowych.

7. Udział sił i środków walki radioelektronicznej
w operacji przeciwdesantowej

W operacji przeciwdesantowej siły i środki WRE frontu /armii/ prowadzą walkę ze środkami i systemami radioelektronicznymi rozpoznania i dowodzenia sił morskich nieprzyjaciela, lotnictwa wpierającego działania sił morskich oraz desantu morskiego /powietrznego/.

Zasadniczym celem tej walki jest zdeorganizowanie /zerwanie lub naruszenie/ dowodzenia siłami desantowymi nieprzyjaciela, uniemożliwienie współdziałania desantu z lotnictwem i jednostkami morskimi oraz obniżenie skuteczności rozpoznania i wsparcia ogniowego desantu przez lotnictwo, okrętowe i brzegowe środki ognia, a także obniżenie skuteczności wsparcia radioelektronicznego siłami i środkami wojny elektronicznej.

Skuteczne prowadzenie walki radioelektronicznej z desantem morskim nieprzyjaciela wymaga dokładnego rozpoznania miejsca i czasu załadunku desantu, jego składu, tras przejścia morzem desantu i sił osłony oraz prawdopodobnego miejsca i czasu lądowania desantu. Uzyskanie tych danych konieczne jest do prowadzenia skutecznej walki ogniowej i aktywnych działań radioelektronicznych, jak również do zorganizowania trwałej obrony radioelektronicznej, w której główną uwagę poświęca się zapewnieniu stabilnego dowodzenia wojskami w działaniach przeciwdesantowych oraz zorganizowaniu przeciwdziałania technicznym środkom rozpoznania, w którym za szczególnie ważne uważać należy wykrywanie i niszczenie okrętów rozpoznawczych, pilotowanych i bezpilotowych samolotów rozpoznawczych, obezwładnienie zakłóceniami łączności radiowej powiadomienia o sytuacji morskiej i powietrznej oraz zdecydowane naruszenie radiolokacyjnego pola obserwacji powietrznej i morskiej. Równocześnie

z dużą dokładnością realizować należy przedsięwzięcia maskowania wojsk, stanowisk dowodzenia, rejonów bazowania okrętów oraz zadania pozoracji, imitacji i inne przedsięwzięcia dezinformujące.

W niszczeniu obiektów radioelektronicznych dążyć należy do wyeliminowania z działań w pierwszej kolejności brzegowych stanowisk dowodzenia sił morskich nieprzyjaciela, okrętowych stanowisk dowodzenia zgrupowań desantowych, posterunków naprowadzania lotnictwa oraz środków i punktów kierowania systemami rozpoznawczo-uderzeniowymi rozwiniętymi na wybrzeżu i działającymi w morzu.

Porażenie punktów dowodzenia i obiektów radioelektronicznych sił morskich, lotnictwa i desantu nieprzyjaciela należy wykonywać środkami ogniowymi /jądrowymi/ okrętów i lotnictwa marynarki wojennej oraz środkami wojsk raketowych i artylerii frontu i armii działających na kierunku nadmorskim, szczególnie jednak tych, które wydzielono do zadań ogniowych w operacji przeciwdesantowej.

Obezwładnienie radioelektroniczne systemów dowodzenia sił morskich, lotnictwa i desantu nieprzyjaciela należy prowadzić: siłami i środkami brzegowych pododdziałów walki radioelektronicznej /rozpoznania i zakłóceń/ marynarki wojennej rozwiniętych wzdłuż wybrzeża morskiego; siłami i środkami batalionu zakłóceń radiolokacyjnych wojsk obrony powietrznej wydzielonymi do osłony radioelektronicznej kierunku północno-zachodniego oraz siłami i środkami batalionu zakłóceń radiowych armii ogólnowojskowej wydzielonej do obrony wybrzeża morskiego - prowadzenia operacji przeciwdesantowej.

Siłami i środkami walki radioelektronicznej marynarki wojennej i innych rodzajów sił zbrojnych obezwładnia się łączność radiową dowodzenia desantem. Oprócz tego narusza się pracę środków radioelektronicznych nieprzyjaciela, zabezpieczających wykonanie uderzeń ogniowych na wojska, obiekty brzegowe i okręty w rejonie

lądowania.

Pododdziały zakłóceń radiowych główny wysiłek obezwładnienia radioelektronicznego skupiają na obezwładnienie łączności radiowej dowodzenia zespołami okrętów desantowych nieprzyjaciela w morzu, w czasie podejścia desantu do linii brzegowej, podczas lądowania oraz na obezwładnianie łączności UKF wykorzystywanej do dowodzenia i naprowadzania samolotami w powietrzu.

Szczególnie ważnym zadaniem jest utrudnienie nieprzyjacielowi prowadzenia rozpoznania środkami technicznymi oraz zdeorganizowanie działania systemów rozpoznawczo-uderzeniowych. Mając to na uwadze obezwładniać należy zakłóceniami i dywersją łączność radiową dowodzenia, radiotelesterowania i naprowadzania sił rozpoznawczych. Natomiast podczas niszczenia sgrupowań uderzeniowych i desantowych sił morskich nieprzyjaciela główny wysiłek obezwładniania radioelektronicznego skupić należy na naruszeniu kierowania ogniem i systemu dowodzenia desantem.

W osłonie radioelektronicznej zasadnicze zadania będą spełniały siły i środki batalionu zakłóceń radiolokacyjnych wojsk obrony powietrznej kraju, rozwinięte na wybrzeżu z zadaniem osłony wojsk i obiektów przed uderzeniami lotnictwa nieprzyjaciela na kierunku północno-zachodnim. Batalion ten zdolny jest obezwładnić zakłóceniami samolotowe stacje radiolokacyjne obserwacji bocznej samolotów rozpoznawczych oraz stacje radiolokacyjne samolotów grup uderzeniowych lotnictwa taktycznego i morskiego, jak również urządzenia systemu bliższej radionawigacji i relacje łączności dowodzenia i naprowadzania lotnictwa działającego na korzyść desantu. Do wykonania tych zadań środki zakłóceń radiolokacyjnych batalionu najkorzystniej rozwinąć na pozycjach bojowych wyznaczonych w odległości 40-50 km od linii brzegowej, na skrzydłach prawdo-

podobnego rejonu desantowania. Środki zakłócające przewidziane do obezwładniania kanałów naprowadzania, radionawigacji i łączności dowodzenia lotnictwa nieprzyjaciela wskazane jest rozwijać na pozycjach bojowych 3-5 km od linii brzegowej, bezpośrednio w ugrupowaniu wojsk wydzielonych do obrony wybrzeża morskiego.

Osłonę radioelektroniczną wzmacnia batalion zakłóceń radiolokacyjnych armii ogólnowojskowej wyznaczonej do obrony wybrzeża morskiego. Batalion rozwija się w ugrupowaniu operacyjnym armii z takim wyliczeniem, aby posiadanymi siłami i środkami skutecznie osłonił przed rozpoznaniem i uderzeniami z powietrza, wojska głównego zgrupowania obronnego armii, armijną brygadę rakiet operacyjno-taktycznych i stanowiska dowodzenia armii. Współdziałając z siłami i środkami WRE wojsk obrony powietrznej kraju i marynarki wojennej, batalion obezwładnia urządzenia radioelektroniczne pokładowych systemów lotnictwa nieprzyjaciela, zapewniających łączność i rozpoznanie celów naziemnych oraz precyzyjne użycie środków rażenia samolotów nieprzyjaciela.

W obronie wybrzeża morskiego zadania walki radioelektronicznej wykonuje również batalion zakłóceń radiowych armii. Działa on w ścisłym współdziałaniu z siłami i środkami rozpoznania i zakłóceń radiowych marynarki wojennej, rozwiniętymi wzdłuż wybrzeża morskiego. Przejmuje na siebie obezwładnianie zakłóceniami i dywersją relacji łączności dowodzenia, współdziałania, kierowania ogniem, rozpoznania i powiadamiania zgrupowania desantowego nieprzyjaciela. W związku z powyższym ugrupowanie bojowe pododdziałów zakłóceń radiowych batalionu powinno być podporządkowane koncepcji walki z desantem nieprzyjaciela. Wymagane jest rozwinięcie większości sił i środków rozpoznania i zakłóceń na prawdopodobnych kierunkach działania desantu nieprzyjaciela, w ugrupowaniu bojowym pułków /pz, pcz/ pierwszego rzutu. Pozycje bojowe pododdziałom zakłóceń

radiowych UKF wyznaczać należy w odległości 5 km od linii brzegowej, a pododdziałom zakłóceń radiowych KF w odległości 15-20 km od linii brzegowej.

W walce radioelektronicznej aktywnie również uczestniczyć muszą pozostające w morzu bojowe okręty nawodne i podwodne wyposażone w indywidualne zestawy walki radioelektronicznej, stacje aktywnych zakłóceń łączności radiowej, urządzenia zakłóceń hydroakustycznych, imitatory okrętów podwodnych, pociski z odbijaczami dipolowymi i źródłami zakłóceń cieplnych oraz odbijacze kątowe i cele pozorne. Aktywnie wykorzystywać należy także lotnictwo marynarki wojennej, szczególnie pododdziały samolotów /śmigłowców/ zakłócających oraz samoloty bojowe wyposażone w indywidualne zestawy walki radioelektronicznej.

8. Zabezpieczenie inżynieryjne operacji przeciwdesantowej

Celem zabezpieczenia inżynieryjnego operacji przeciwdesantowej jest utrudnienie nieprzyjacielowi wysadzenia desantu, jego zbiórki i prowadzenia działań oraz stworzenie dogodnych warunków wojskom własnym do jego likwidacji.

Biorąc pod uwagę warunki rozpoczęcia przyszłych działań wojennych wiele przedsięwzięć związanych z przygotowaniem własnego wybrzeża do obrony, powinno być realizowanych jeszcze w okresie pokoju i w zasadzie zakończonych w okresie zagrożenia wojennego. Przy tym należy pamiętać, że przygotowaniem musi być objęta zarówno obrona przed desantem morskim, jak i powietrznym.

Do głównych zadań zabezpieczenia inżynieryjnego operacji przeciwdesantowej, realizowanych w okresie pokoju należy zaliczyć:

- prowadzenie rozpoznania inżynieryjnego na korzyść studiów operacyjnych oraz wykonawstwa obiektów obronnych;
- opracowanie szczegółowych wielowariantowych planów obrony przeciwdesantowej wybrzeża morskiego;
- przygotowanie sił /organizacja i szkolenie/ zarówno układu militarnego jak i obrony cywilnej do wykonania zadań zabezpieczenia inżynieryjnego;
- przygotowanie i gromadzenie sprzętu i środków materiałowych niezbędnych do prowadzenia prac zabezpieczenia inżynieryjnego;
- budowa obiektów fortyfikacji stałej przeznaczonych na punkty dowodzenia, magazyny i ukrycia;
- przygotowanie zapasowych źródeł wody i energii elektrycznej;
- rozbudowa sieci dróg itp.

W okresie zagrożenia wojennego należy przystąpić do realizacji następujących głównych zadań zabezpieczenia inżynieryjnego:

- a/ prowadzenia rozpoznania inżynieryjnego wybrzeża;

b/ rozbudowy fortyfikacyjnej wybrzeża, a w tym:

- przygotowania i gromadzenia materiałów do wzmacniania obiektów fortyfikacyjnych /płyt betonowych, żelbetowych, drewnianych i metalowych elementów konstrukcji, płyt z blachy falistej, płyt z materiałów plastycznych, worków, okuć itp./;

- odbudowy i renowacji istniejących obiektów fortyfikacyjnych oraz rozbudowy poszczególnych pozycji i rubieży obrony;

- budowy przeciwdesantowych, przeciwpancernych i przeciwpiechotnych zapór fortyfikacyjnych;

c/ budowy systemu zapór minowych;

d/ przygotowania i utrzymania systemu dróg /w tym naprawy dróg i gromadzenia wzdłuż nich pokryć drogowych, elementów przepustów, wiaduktów i mostów/.

Po rozpoczęciu wojny główny wysiłek zabezpieczenia inżynieryjnego powinien być skierowany na kontynuowanie dalszej rozbudowy rubieży obronnych przygotowywanych w poprzednim okresie lub na rozbudowie odcinków wybrzeża dotychczas nie przygotowanych, na których w nowej sytuacji operacyjnej powstało zagrożenie wysadzenia desantu przez nieprzyjaciela.

W realizacji powyższych zadań biorą udział wszystkie jednostki wojskowe obrony terytorium kraju przeznaczone do obrony wybrzeża, istniejące w czasie pokoju oraz zmobilizowane w okresie zagrożenia wojennego, a także formacje samoobrony /głównie w przygotowaniu miast do obrony/ uzupełnione ludnością cywilną. W wykonawstwie najbardziej skomplikowanych prac zabezpieczenia inżynieryjnego obrony wybrzeża będą uczestniczyć:

- pododdziały i oddziały inżynieryjne jednostek OTK;
- jednostki komunikacji wojskowej;
- jednostki inżynieryjno-budowlane;

- zmilitaryzowane oddziały specjalistyczne /budowy dróg, mostów, rozbudowy inżynieryjnej terenu itp./.

W rozudowie fortyfikacyjnej wybrzeża istotną rolę mogą odegrać oddziały inżynieryjnej rozbudowy terenu, przewidziane do militaryzacji, formowane na bazie przedsiębiorstw melioracyjnych. Przewiduje się zorganizowanie czterech oddziałów, głównie do wykonywania zadań związanych z rozbudową inżynieryjną terenu na rzecz związków taktycznych i oddziałów przeznaczonych do obrony wybrzeża.

Stopień realizacji prac w zakresie umocnienia inżynieryjnego wybrzeża morskiego do momentu wybuchu wojny zależeć będzie od czasu trwania okresu zagrożenia wojennego. Jeżeli okres ten będzie dostatecznie długi /ponad 7 dni/, wówczas zasadnicze prace związane z rozbudową inżynieryjną operacji przeciwdesantowej będą zakończone. W takiej sytuacji wojska przechodzące do obrony wybrzeża jeszcze przed wybuchem wojny będą miały bardzo korzystne warunki do organizacji obrony i należy przypuszczać, że do momentu rozpoczęcia przez nieprzyjaciela operacji desantowej zrealizują podstawowe zadania zabezpieczenia inżynieryjnego.

Zadania zabezpieczenia inżynieryjnego operacji przeciwdesantowej realizują wszystkie rodzaje wojsk i służb.

Wojska inżynieryjne powinny brać udział w realizacji najbardziej skomplikowanych zadań zabezpieczenia inżynieryjnego, wymagających zastosowania specjalistycznego sprzętu i odpowiednio wyszkolonych stanów osobowych.

Do najważniejszych zadań zabezpieczenia inżynieryjnego, od których zależy trwałość i aktywność operacji przeciwdesantowej należy budowa systemu zapór inżynieryjnych, rozbudowa fortyfikacyjna oraz przygotowanie i utrzymanie dróg.

System zapór inżynieryjnych w operacji przeciwdesantowej składa się z kompleksu różnorodnych zapór i niszczeń, wykonanych i rozmieszczonych w wodzie i na lądzie, dla stworzenia odpowiednich warunków prowadzenia działań obronnych.

Zapory inżynieryjne w operacji przeciwdesantowej stosuje się w celu:

- uniemożliwienia lądowania morskich i powietrznych desantów nieprzyjaciela;

- umocnienia rubieży obronnych i zmuszenia do rozwinięcia się nacierającego /lądującego/ nieprzyjaciela;

- zmniejszenia tempa prowadzenia i rozwijania działań nieprzyjaciela w głąb obrony, stworzenia dogodnych warunków do jego zniszczenia - zadania mu strat w ludziach i sprzęcie bojowym;

- zamknięcia luk w ugrupowaniu bojowym wojsk lub umocnieniu inżynieryjnym terenu spowodowanych użyciem broni jądrowej przez nieprzyjaciela oraz osłony rubieży rozwinięcia i zabezpieczenia skrzydeł kontratakujących wojsk własnych.

System zapór inżynieryjnych powinien być ściśle powiązany z systemem ognia i przeszkodami naturalnymi oraz uwzględniać potrzeby manewru wojsk własnych. W powiązaniu z systemem ognia wszystkich rodzajów broni powinien stanowić nieprzekraczalną rubież dla desantu morskiego nieprzyjaciela.

Z punktu widzenia rozmieszczenia w terenie system zapór inżynieryjnych obejmuje:

a/ zagrody przeciwdesantowe ustawiane przez marynarkę wojenną w morzu od izobaty 5 m;

b/ zapory przeciwdesantowe ustawiane w wodzie w strefie wód przybrzeżnych do izobaty 5 m i na plaży;

c/ zapory inżynieryjne ustawiane na całej głębokości operacyjnej strefy obrony wybrzeża, począwszy od przedniego skraju.

Na ogólne potrzeby zapór inżynieryjnych ma wpływ prawdopodobne działanie nieprzyjaciela, przyjęta koncepcja obrony oraz warunki terenowe.

Przy obliczaniu potrzeb budowy zapór przeciwdesantowych należy mieć na uwadze przede wszystkim warunki terenowe.

Polskie wybrzeże morskie posiada 45 odcinków desantodostępnych o łącznej długości 110 km, wymagających osłony zaporami przeciwdesantowymi.

Z oceny wybrzeża wyodrębniają się dwa najbardziej dogodne odcinki do wysadzenia desantu morskiego nieprzyjaciela: KOŁOBRZEG - MIELNO i DARŁOWO - USTKA. Na tych odcinkach istnieje potrzeba budowy do 54 km przeciwdesantowych zapór minowych przy wykorzystaniu PMOZap.

Potrzeby zorganizowania PMOZap do minowania manewrowego zależą od stanu rozbudowy zapór przeciwdesantowych w okresie organizacji operacji. Jeżeli prace w zakresie minowania stałego zostaną ukończone w okresie zagrożenia desantowego, wówczas istnieje potrzeba zorganizowania 1-2 PMOZap na każdą dywizję pierwszego rzutu armii.

Przeciwdesantowe zapory fortyfikacyjne ustawione w wodzie ze względu na pracochłonność i duże zużycie materiałów będą stosowane tylko w wyjątkowych wypadkach, najczęściej w strukturze przeciwdesantowych zapór minowych. Najszersze zastosowanie w pasie przybrzeżnym mogą mieć zapory typu przenośnego, które można szybko ustawić bez konieczności wykonywania skomplikowanych prac w wodzie.

W skład zapór inżynieryjnych ustawianych na lądzie przy umacnianiu wybrzeża morskiego wchodzi:

- a/ zapory inżynieryjne przed przednim skrajem;
- b/ zapory inżynieryjne w głębi obrony;
- c/ zapory minowe ustawiane na skrzydłach rubieży rozwinięcia do kontrataków i przeciwuderzeń;

d/ węzły i strefy zapór i niszczeń na drogach /węzłach dróg/
w cieśninach terenowych;

e/ zapory minowe w głębi obrony ustawiane pospiesznie przez
oddziały zaporowe /OZap/;

f/ zapory minowe w prawdopodobnych rejonach lądowania desantów
powietrznych.

W strefie nadbrzeżnej i lądowej wybrzeża morskiego istnieją
dogodne warunki do urządzenia węzłów zapór i niszczeń, oraz stref
zapór inżynieryjnych, które umożliwiają blokowanie i kanalizowanie
manewru sił desantu morskiego. Z analizy sieci dróg, węzłów i
obiektów drogowych wynika, że w okresie organizacji operacji istnieje
potrzeba urządzenia minimum 42 węzłów zapór i niszczeń.

Do budowy zapór minowych przeciwko desantom powietrznym
nieprzyjaciela znajdują zastosowanie przede wszystkim przeciwpie-
chotne miny odłamkowe naciągowego działania.

W rozbudowie systemu zapór inżynieryjnych na lądzie szerzej
niż w wodach przybrzeżnych stosowane będą zapory fortyfikacyjne,
szczególnie przed przednim skrajem obrony /plaża, brzeg/, przede
wszystkim wykonywane z drutu kolczastego oraz małowidoczne.
W warunkach ewentualnej przyszłej wojny, w której czas na organi-
zację obrony prawdopodobnie będzie ograniczony, zapory fortyfika-
cyjne w systemie zapór inżynieryjnych należy traktować jako uzupeł-
niające - stawiane tylko w przypadkach dysponowania długim czasem.

Rozbudowę fortyfikacyjną wybrzeża realizuje się w celu zape-
wnienia trwałości i efektywności obrony, stworzenia dogodnych wa-
runków dla efektywnego wykorzystania środków ogniowych, ochrony
ludzi i sprzętu bojowego przed wszystkimi środkami rażenia.

W zależności od stopnia zagrożenia wybrzeża desantem należy
przyjmować następujące zasadnicze sposoby rozbudowy fortyfikacyjnej

wybrzeża:

- rozbudowę fortyfikacyjną tak jak przy obronie w warunkach zwykłych, w związku z czym struktura rozbudowy fortyfikacyjnej pasa obrony dywizji będzie prawie taka sama jak w warunkach normalnych - na najbardziej dogodnych odcinkach lądowania desantu nieprzyjaciela;

- metodą oddzielnych batalionowych rejonów obrony oraz kompanijnych i plutonowych punktów oporu, czyli według zasad obrony na szerokim froncie - na odcinkach trudnodostępnych do lądowania desantu;

- rozbudowę tylko oddzielnych kompanijnych lub plutonowych punktów oporu - na odcinkach, na których lądowanie desantu jest mało prawdopodobne.

Ogólnie w całym pasie wybrzeża należy przygotować trzy - cztery rubieże obronne. Pierwszą rubież obrony /pierwszy główny pas obrony/ rozbudowuje się w 3-4 pozycje. Pierwszą i drugą armijną rubież obrony w 2-3 pozycje. Na głównym wysiłku obrony w taktycznej strefie obrony wskazane jest rozbudowanie pośredniej rubieży obrony w 1-2 pozycje. Między rubieżami powinny być rozbudowane pozycje ryglowe oraz rubieże do wykonania kontrataków i przeciwuderzeń. Poszczególne rubieże obronne i pozycje ryglowe powinny być rozbudowywane w oparciu o miejscowości przystosowane do obrony okrężnej, istniejące strażnice WOP, obiekty fortyfikacji stałej i naturalne przeszkody terenowe.

Pierwsza rubież obrony powinna przebiegać tak, aby zapewniła jak najlepsze warunki prowadzenia ognia na lustrze wody oraz dobrą obserwację i łączność wzdłuż linii frontu, a także powiązanie z istniejącymi obiektami fortyfikacji stałej. Cechą charakterystyczną tej rubieży jest budowa SO dla wszystkich środków przeciwpancernych

bezpośrednio na brzegu w celu umożliwienia zwalczania desantów morskich na podejściach.

Rubież ta powinna być rozbudowana systemem plutonowych i kompanijnych punktów oporu oraz batalionowych rejonów obrony na głównym wysiłku obrony. Na pomocniczych kierunkach rubież ta będzie rozbudowywana tylko systemem plutonowych punktów oporu do prowadzenia obrony i patrolowania wybrzeża. Wszystkie plutonowe i kompanijne punkty oporu przygotowuje się do obrony okrężnej, a między nimi zachowuje odległości ogniowe. Jako zasadę przy rozbudowie punktów oporu stosuje się budowę rowów strzeleckich oraz okopów i ukryć dla sprzętu bojowego i ludzi. Między punktami oporu rozbudowuje się stanowiska obserwacyjne dla stacji radiolokacyjnych oraz stanowiska ogniowe dla artylerii.

Pierwsza armijna rubież obrony powinna być rozbudowywana systemem uniwersalnych rejonów obrony ze stanowiskami ogniowymi dla broni maszynowej i dział oraz okopami dla czołgów, bojowych wozów piechoty i transporterów opancerzonych. Na rubieży tej pozycje ryglowe powinny jednocześnie stanowić podstawy wyjściowe do wykonania przeciwuderzeń.

Druga armijna rubież obrony powinna zapewniać szybkie wyjście do kontrataków, przeciwuderzeń i prowadzenie obrony okrężnej. Rejony te rozbudowuje się pod względem fortyfikacyjnym tak, jak w normalnych warunkach. Na drugiej armijnej rubieży obrony wskazane jest rozbudowanie pozornych rejonów ześrodkowania wojsk pancernych i stanowisk startowych artylerii raketowej.

Zakres prac fortyfikacyjnych zależeć będzie między innymi od ilości sił przechodzących do obrony wybrzeża, sytuacji operacyjnej, dysponowanego czasu na organizację obrony, pory roku, doby, zakresu

użycia broni masowego rażenia, sposobu desantowania, ugrupowania itp. W sytuacji prowadzenia obrony przez dywizję w warunkach stosowania broni neutronowej, zakres prac fortyfikacyjnych wzrośnie o ok. 20 %.

Przy rozbudowie fortyfikacyjnej wybrzeża istnieje konieczność przygotowania dodatkowo:

- wysuniętych rejonów stanowisk startowych dla drt, ABROT i prplot;

- wysuniętych rejonów stanowisk ogniowych dla artylerii;

- przygotowanie miast i osiedli do obrony okrężnej.

Przygotowanie i utrzymanie dróg w obronie wybrzeża powinno zapewnić możliwość manewru drugich rzutów, odwodów, wojsk raketowych i artylerii oraz dowóz niezbędnych do prowadzenia walki środków zaopatrzenia i ewakuacji. Powinien on składać się z dróg dofrontowych - zapewniających dowóz zaopatrzenia i manewr z głębi do linii frontu oraz rokadowych - zabezpieczających dowóz zaopatrzenia i manewr wzdłuż frontu.

Armia w obronie wybrzeża będzie zmuszona do przygotowania większej ilości dróg niż w warunkach normalnych. W pasie obrony dywizji pierwszego rzutu należy przygotować i utrzymać jedną - dwie dywizyjne drogi dofrontowe na każdy pułk pierwszego rzutu przebiegające od rokady dywizyjnej do rokady pułkowej oraz jedną - dwie drogi armijne dla każdej dywizji przebiegające od rokady armijnej do rokady dywizyjnej. Ponadto należy przygotować i utrzymać rokadę nadbrzeżną, pułkowe i dywizyjną.

W pasie rozmieszczenia dywizji drugiego rzutu armii należy przygotować i utrzymać dla każdego pułku po jednej drodze dofrontowej i rokadowej. Między pierwszym a drugim rzutem armii należy przygotować i utrzymać drogi armijne po jednej dla każdej dywizji

pierwszego rzutu armii. Ponadto w pasie obrony armii należy przygotować i utrzymać drogi manewru BROT oraz drogi dla przesunięcia ZT z rejonów wyjściowych do rubieży wykonania przeciwdzierzenia. Ilość dróg uzależniona jest od sił wykonujących przeciwdzierzenie.

Drogi utrzymywane będą siłami pododdziałów inżynieryjno-drogowych, oddziałów, związków taktycznych i armii.

Przeprawy przez przeszkody wodne powinny utrzymywać oddziały pontonowo-techniczne OT oraz etatowe oddziały pontonowe i drogowo-mostowe armii.

Planowanie zabezpieczenia inżynieryjnego operacji przeciwdesantowej jest ściśle związane z ogólnym planowaniem militarno-obronnym wybrzeża morskiego PRL i jest realizowane na wszystkich szczeblach dowodzenia. Zagadnienia zabezpieczenia inżynieryjnego obrony są jednocześnie częścią planu ogólnego danego szczebla.

Podstawą planowania zabezpieczenia inżynieryjnego operacji przeciwdesantowej są: ogólne założenia militarno-obronne kraju, dyrektywy i wytyczne Komitetu Obrony Kraju /KOK/, wytyczne szczebla nadrzędnego po linii inżynieryjnej, posiadane siły i środki oraz ich możliwości w zakresie realizacji poszczególnych zadań zabezpieczenia inżynieryjnego.

Na szczeblu centralnym plan zabezpieczenia inżynieryjnego obrony wybrzeża morskiego w okresie pokoju opracowuje Szefostwo Wojsk Inżynieryjnych MON na podstawie dyrektyw i wytycznych KOK oraz ogólnych koncepcji militarno-obronnych wypracowanych przez Sztab Generalny WP.

Na szczeblu okręgu wojskowego zagadnienia te planuje wyznaczona grupa operacyjna na czele z zastępcą szefa wojsk inżynieryjnych okręgu.

Planowanie umocnienia inżynierskiego wybrzeża morskiego w okresie pokojowym może również prowadzić szefostwo wojsk inżynierskich armii przewidywanej do obsadzenia wybrzeża jeszcze przed wybuchem wojny w celu jego obrony.

W planowaniu umocnienia inżynierskiego wybrzeża można wyodrębnić dwa etapy:

- pierwszy - realizowany w okresie pokoju i obejmujący całokształt działalności planistycznej do opracowania planów szczegółowych włącznie, na podstawie których prowadzone będzie umocnienie inżynierskie wybrzeża przed wybuchem wojny;
- drugi - występujący po rozpoczęciu działań wojennych i obejmujących korektę dotychczasowych planów, w związku z wystąpieniem konkretnego zagrożenia i wydzieleniem określonych sił do prowadzenia obrony wybrzeża.

Wyniki planowania umocnienia inżynierskiego wybrzeża ujmuje się w "Planie zabezpieczenia inżynierskiego obrony wybrzeża morskiego" sporządzonego na mapie i w części opisowej - legendzie.

Dokumenty te opracowuje się w podobnej formie i treści jak w operacji obronnej armii, a oprócz tego powinny one zawierać:

- usytuowanie odcinków wybrzeża najbardziej dogodnych do lądowania desantu morskiego;
- miejsca stałej dyslokacji oraz rejony alarmowe jednostek inżynierskich planowanych do obrony wybrzeża;
- miejsca i ilości magazynowania sprzętu inżynierskiego i środków materiałowych przewidywanych do wykorzystania;
- rozmieszczenie obiektów fortyfikacji stałej znajdujących się w pasie przybrzeżnym;
- rozmieszczenie zakładów przemysłowych przydatnych w procesie realizacji zadań zabezpieczenia inżynierskiego;

- wykorzystanie pododdziałów i oddziałów inżynierskich jednostek OTK, jednostek komunikacji wojskowej, jednostek inżynierjno-budowlanych, zmilitaryzowanych oddziałów budowy dróg, mostów, inżynierskiej rozbudowy terenu.

Ponadto na mapach w skali 1:100 000 opracowuje się plany szczegółowe, do których można zaliczyć:

- plan budowy zapór przeciwdesantowych;
- plan minowania i niszczeń;
- plan rozbudowy fortyfikacyjnej wybrzeża;
- plan przygotowania i utrzymania dróg oraz przepraw.

9. Zabezpieczenie chemiczne operacji przeciwdesantowej

Wojska przechodzące do operacji przeciwdesantowej i zwalczające desanty morskie i powietrzne nieprzyjaciela będą ciągle zagrożone uderzeniami BMR, a zwłaszcza bronią jądrową i chemiczną. W celu stworzenia zgrupowania operacyjnego wojsk biorących udział w operacji przeciwdesantowej warunków, niezbędnych do wykonania zadań w sytuacjach skażeń promieniotwórczych i chemicznych oraz maskowania elementów ugrupowania dymami, a także zwalczania nieprzyjaciela środkami zapalającymi - organizuje się i realizuje zabezpieczenie chemiczne operacji przeciwdesantowej. Zabezpieczenie chemiczne będzie organizowane i realizowane od początku operacji przeciwdesantowej i w czasie jej trwania, niezależnie od tego, jakimi środkami - konwencjonalnymi, czy masowego rażenia - będą prowadzone działania wojenne. W operacji przeciwdesantowej powinny być wykonane następujące zadania: wykrywanie wybuchów jądrowych i rozpoznanie skażeń; likwidacja skażeń; użycie dymów i środków zapalających.

Wykorzystanie wojsk chemicznych odbywa się w ramach realizacji powyższych przedsięwzięć. Zabezpieczenie chemiczne organizowane jest zgodnie z zamiarem dowódcy frontu, przygotowywane szczegółowo przez szefostwo wojsk chemicznych armii wyznaczonej do operacji, realizowane przez wszystkie rodzaje wojsk z udziałem wojsk chemicznych armii i frontowego podporządkowania. Na rzecz wojsk operacyjnych wyznaczonych do operacji przeciwdesantowej wykonywać będą zadania zabezpieczenia chemicznego siły i środki nadmorskiego okręgu wojskowego, flotyli marynarki wojennej, nadmorskiego korpusu wojsk OPK, resortu spraw wewnętrznych oraz obrony cywilnej.

Wykrywanie wybuchów jądrowych i rozpoznanie skażeń promienio-

twórczych, chemicznych i biologicznych będzie zorganizowane autonomicznie w wojskach armii oraz specjalistycznymi siłami frontu. Poza tym, w obszarze operacji przeciwdesantowej będą działać siły i środki terytorialnego systemu wykrywania skażeń.

Przekazywanie informacji o uderzeniach jądrowych, chemicznych i skażeniach w wojskach odbywać się będzie z sieci wykrywania /posterunki obserwacji i patrole rozpoznania skażeń/ do stacji obliczeniowo-analitycznych skażeń /SOAS/ dywizji i armii, a stąd w formie wniosków - dowódcom. Informacje o prognozowanej sytuacji strat i skażeń na szczeblu armii mogą być przyśpieszone poprzez wykorzystanie kompanii wykrywania wybuchów jądrowych przydzielonej z frontu. I wreszcie, przez właściwe zorganizowanie współdziałania, SOAS armii może otrzymać dane o uderzeniach BMR i skutkach uderzeń z całego obszaru operacji przeciwdesantowej, z ośrodków analizy skażeń /OAS/ nadmorskiego okręgu wojskowego, korpusu wojsk OPK i flotylii marynarki wojennej. Związki taktyczne pierwszego i drugiego rzutu operacyjnego, odwody do walki z desantami i specjalne oraz zgrupowania rodzajów wojsk mogą uzyskiwać dane o sytuacji skażeń od wojewódzkich /rejonowych/ OAS obrony cywilnej.

Szefostwo wojsk chemicznych armii prowadzącej operację przeciwdesantową, przy planowaniu zabezpieczenia chemicznego powinno uwzględniać siły i środki powietrznego rozpoznania skażeń nadmorskiego OW i Korpusu OPK oraz sił floty.

Do likwidacji skażeń w czasie operacji przeciwdesantowej wojska posiadają indywidualne pakiety i zestawy odkażające, co umożliwia wykonywanie częściowego odkażania uzbrojenia, a nawet całkowitego - środków transportowych i wozów bojowych. Pakiety i zestawy odkażające umożliwiają więc likwidację skażeń w systemie autonomicznym tam, gdzie pododdziały zabiegów specjalnych wojsk chemicznych nie

będą mogły być użyte z powodu wykonywania zadań w innym miejscu lub gdy wykorzystanie ich nie będzie możliwe ze względów czasowo-przestrzennych.

Armia prowadząca operację przeciwdesantową będzie dysponować pododdziałami zabiegów specjalnych etatowej brygady chemicznej /trzy bzs/, dwoma kompaniami odkażania umundurowania w batalionie chemicznym tyłów armii, a w związkach taktycznych - plutonami zabiegów specjalnych kchem. Prowadząc operację przeciwdesantową na własnym terytorium, wojska będą korzystać z urządzeń obrony cywilnej do likwidacji skażeń /POTr, PZSan/, a także przewidywane jest działanie specjalnych sił OC ze składu zgrupowania jednostek ratowniczych. W czasie organizacji obrony przeciwdesantowej należy widzieć problem tej pomocy, posiadać bilans sił i środków oraz ustalić zakres i rodzaj świadczeń co do miejsca i czasu oraz elementów ugrupowania wojsk.

Wojska chemiczne armii wykorzystuje się do likwidacji skażeń w wojskach raketowych i artylerii pierwszego rzutu operacyjnego, w drugim rzucie głównego zgrupowania wojsk prowadzących operację przeciwdesantową; w odwodach ogólnych. Skupienie wysiłku likwidacji skażeń siłami wojsk chemicznych w drugim rzucie i odwodach jest uwarunkowane przewidywanymi uderzeniami chemicznymi nieprzyjaciela przede wszystkim na te siły, które będą podchodzić do rejonów wtargnięcia desantu z morza na ląd. Siły floty /flotylii/ marynarki wojennej oraz nadmorskiego korpusu wojsk OPK powinny zorganizować likwidację skażeń własnymi środkami z pomocą oddziałów ratownictwa ogólnego OC w portach, bazach i obiektach.

Do maskowania wojsk i obiektów dymami w operacji przeciwdesantowej, związki taktyczne i oddziały dysponują środkami i urządzeniami, umożliwiającymi zarówno osłonę własnych działań przed ogniem i

obserwacją nieprzyjaciela /granaty, świece dymne, termiczna aparatura dymotwórcza czołgów/, jak również oślepienie jego obserwatorów i środków ogniowych podczas walki na bliskich odległościach /nasadkowe granaty dymne, czołgowe wyrzutnie granatów dymnych/.

Kompanię zadymiania armii można wykorzystywać całością sił do: maskowania dymem pojedynczych obiektów w ugrupowaniu obronnym przed obserwacją i uderzeniami nieprzyjaciela z powietrza i z morza; mylenia nieprzyjaciela co do rozmieszczenia elementów ugrupowania wojsk do operacji przeciwdesantowej; osłony marszu drugich rzutów i odwodów do walki w rejonie desantowania nieprzyjaciela oraz maskowania rejonów odtwarzania zdolności bojowej po uderzeniach BMR i bronią wysokiej celności. Śmigłowce rozpoznania skażeń przystosowane do stawiania zasłon dymnych /w armii - 3, w OW - 3, w KOPK - 2, w marynarce wojennej - 3/ razem 11 Mi-2Ch, mogą być wykorzystane do maskowania manewrowego kolumn wojsk w ruchu na drogach marszu, rubieżach rozwijania do uderzenia na nieprzyjaciela w rejonach lądowania lub wycofywania na kolejną rubież obrony.

Zwalczanie nieprzyjaciela środkami zapalającymi w obronie przeciwdesantowej będzie odbywać się za pomocą zapór ogniowych oraz działaniem armijnej kompanii miotaczy ognia. Zapory ogniowe przygotowuje się siłami pododdziałów ogólnowojskowych i inżynierskich na kierunkach, odcinkach i rejonach łatwo dostępnych do lądowania i prowadzenia działań przez desanty morskie i powietrzne nieprzyjaciela. Powinny one być powiązane z systemem zapór inżynierskich.

Kompanię miotaczy ognia /90 miotaczowych/ wykorzystuje się zdecentralizowanie, przydzielając po dwóch miotaczowych do punktu oporu bronionego przez pododdział piechoty albo przeznaczając

kompanię do drugiego rzutu operacyjnego /odvodu ogólnego/ w celu
wsparcia ogniem uderzenia na przyczółek /rejon lądowania desantu
powietrznego/.

10. Właściwości zabezpieczenia tyłowego wojsk w w operacji przeciwdesantowej

Zabezpieczenie tyłowe wojsk w operacji przeciwdesantowej posiada wiele cech szczególnych. Tyły winny zapewnić warunki pod względem materiałowym i medycznym do wykonania uderzeń ogniowych na desant morski nieprzyjaciela podczas przejścia morzem /w granicach zasięgu swoich środków ogniowych/, niszczenia ogniem i ruchem desantu morskiego i powietrznego w toku jego lądowania oraz definitywne rozbitcie i zniszczenie sił desantów podejmujących próby ewakuacji i odejście drogą morską lub powietrzną.

Organizatorem zabezpieczenia tyłowego operacji przeciwdesantowej z ramienia dowódcy frontu lub armii /ewentualnie dowódcy okręgu wojskowego/ jest jego zastępca - kwatermistrz, bez względu na to czy są to wojska operacyjne, czy też wojska OPK lub OTK, jednakże tylko z punktu widzenia operacyjnego wykorzystania sił i środków systemu zabezpieczenia tyłowego, przy zachowaniu dotychczas istniejących systemów przydziałów na zaopatrzenie, systemów rozliczeń. Zabezpieczenie tyłowe winno być realizowane w jednolitym systemie dowodzenia tyłami.

Zabezpieczenie tyłowe powinno zapewnić , stosownie do realizowanego zadania bojowego, trwałość obrony, a więc działanie bojowe wojsk nawet przy częściowym lub całkowitym przecięciu naziemnych linii komunikacyjnych oraz możliwości zadania ogniem i ruchem znacznych strat nieprzyjacielowi, doprowadzając do zerwania lub nie osiągnięcia przez przeciwnika celów w jego operacji desantowej.

Osiąga się to przez gromadzenie zapasów doraźnych amunicji w rejonach obrony oraz w rejonie SO dla środków prowadzących walkę ogniową na dalszych i bliższych odległościach oraz w czasie desantowania z morza i powietrza, jak też dla zabezpieczenia

ogniowego wykonywanych kontrataków i przeciwuderzeń. Należy również mieć na uwadze odpowiednie wzmocnienie środkami leczniczo-ewakuacyjnymi zarówno tych wojsk, które prowadzą uporczywą obronę rejonów, jak i biorących udział w kontratakach i przeciwuderzeniach.

Ze względu na prowadzenie działań obronnych w szerokich pasach oraz na skutek znacznego zagrożenia przez nieprzyjaciela samego systemu zabezpieczenia tyłowego oddziały i związki taktyczne należy rozmieszczać w głębi obrony co najmniej w dwóch rejonach, organizując dla zabezpieczenia kontrataków i przeciwuderzeń czołówki, wysunięte lub pierwsze rzuty tyłów. Jednocześnie należy posiadać możliwości szybkiego przerzutu środków, jak i ewakuacji rannych z kierunków zagrożonych drogą powietrzną.

Ze względu na zwiększony zakres wykonywanych robót inżynierskich w operacji przeciwdesantowej niezmiernie istotnym problemem jest zaopatrywanie wojsk w materiały i sprzęt inżynierski.

Zabezpieczenie ruchu kolumn tyłowych ze względu na duży obszar i zagrożenie w wielu wypadkach będzie realizowane metodą konwojowania kolumn. Częstość trzeba będzie przebijać się do wojsk poprzez rejon kontrolowany przez wojska przeciwnika.

11. Właściwości zabezpieczenia techniczno-specjalnego wojsk w operacji przeciwdesantowej

Zabezpieczenie techniczno-specjalne w operacji przeciwdesantowej i obrony wybrzeża zależy od warunków przechodzenia wojsk do tych działań, organizacji obrony wybrzeża i odparcia uderzenia desantu morskiego i powietrznego oraz warunków fizyko-geograficznych i hydrologicznych strefy przybrzeżnej.

Zawsze jednak ugrupowanie elementów zabezpieczenia techniczno-specjalnego winno być stosowne do ugrupowania bojowego wojsk. Do ugrupowań bojowych działających na kierunku zagrożenia wysadzenia desantu morskiego i w rejonie wysadzenia desantu powietrznego, wyznacza się zasadnicze siły i środki zabezpieczenia technicznego i skupia główny wysiłek zaplecza techniczno-materiałowego wojsk operacyjnych, OT i GN. W wojskach tych ugrupowań, w pierwszej kolejności uzupełnia się zapasy ruchome amunicji do pełnych norm i gromadzi zapasy doraźne amunicji do porażenia ogniowego oraz otwiera sprawność techniczną uzbrojenia i sprzętu technicznego.

W warunkach jednoczesnego zajmowania rejonów obrony wybrzeża i odpierania uderzeń desantu morskiego i powietrznego - w przypadku niespodziewanego napadu nieprzyjaciela - należy operatywnie dokonać odpowiedniego podziału sił i środków zabezpieczenia technicznego, skupiając główny wysiłek na zabezpieczeniu ugrupowań bojowych odpierających uderzenia desantów.

Podczas organizowania obrony wybrzeża na szerokim froncie należy oddziały i związki techniczne rozmieszczać w głębi obrony, co najmniej w dwóch rejonach, mając przygotowane do natychmiastowego wydzielenia grupy zabezpieczenia technicznego do ugrupowań bojowych, wykonujących kontrataki i przeciwuderzenia na zagrożonych kierunkach. Do zabezpieczenia technicznego ugrupowań działających na oddzielnych

kierunkach, wydzielać odpowiednie siły i środki zabezpieczenia technicznego. Należy również odpowiednio wzmocnić wojska prowadzące uporczywą obronę rejonów, głównie siłami i środkami ewakuacyjnymi oraz wykorzystywać w szerokim zakresie - znajdujące się w tej strefie działań - ZWR, ZWG i miejscowe warsztaty obsługowo-remontowe. Do ugrupowania tego należy wydzielić odpowiednią ilość technicznych środków bojowych.

W system zabezpieczenia techniczno-specjalnego wojsk w operacji przeciwdesantowej i obrony wybrzeża włącza się zaplecze techniczne wojsk OT i GN, znajdujące się w obszarze działania, w tym wojskowe stacjonarne składy techniczne.

W wypadku użycia broni masowego rażenia organizować i prowadzić likwidację skutków uderzeń jądrowych i odtwarzanie zdolności bojowej wojsk w zakresie technicznym, siłami i środkami organów remontowo-ewakuacyjnych wojsk operacyjnych, OT i GN.

Organizując zabezpieczenie techniczno-specjalne należy brać pod uwagę utrudnienia w zakresie: ewakuacji sprzętu; manewru siłami i środkami remontowymi oraz technicznymi środkami bojowymi i materiałowymi, spowodowane terenem lesisto-jeziornym, pociętym, pagórkowatym, piaszczystym, bagiennym.

Koordynatorem i organizatorem zabezpieczenia techniczno-specjalnego operacji przeciwdesantowej i obrony wybrzeża w zakresie wykorzystania zaplecza technicznego wojsk operacyjnych, OT i GN, jest zastępca dowódcy frontu /armii/ do spraw technicznych.

12. Właściwości uzupełniania strat wojsk w operacji przeciwdesantowej

W toku organizacji operacji przeciwdesantowej, wydzielone wojska do jej prowadzenia będą uzupełniały się do etatów wojennych i osiągały stan pełnej gotowości bojowej w zaplanowanych rejonach /miejscach/. W okresie tym wojska nadmorskiego okręgu wojskowego mogą ponosić straty na skutek oddziaływania przeciwnika powietrznego oraz grup dywersyjno-rozpoznawczych. Ocenia się, że związki taktyczne i oddziały utracą w tym okresie do 2 % stanów osobowych i środków transportowych /maszyn inżynierskich/.

Uzupełnienie powyższych strat nastąpi poprzez: wykorzystanie żołnierzy rezerwy, środków transportowych i maszyn inżynierskich z procentu zabezpieczenia stawiennictwa; z grup awaryjnego uzupełniania strat zorganizowanych przez każdą WKU na obszarze Pomorskiego Okręgu Wojskowego. Zrekompensowanie dalszych braków w ukończeniu oddziałów i związków taktycznych, w tym okresie, może nastąpić poprzez składanie przez dowódców oddziałów /pododdziałów/ zapotrzebowań do macierzystych WKU, które dostarczą do wskazanych rejonów, w czasie jednej doby, zapotrzebowaną liczbę specjalistów-żołnierzy oraz środków transportowych i maszyn inżynierskich.

W okresie prowadzenia operacji przeciwdesantowej oddziały i związki taktyczne średnio w ciągu doby mogą utracić następującą wielkość stanów osobowych:^{x/}

- oddziały ogólnowojskowe - 15-20 %;
- związki taktyczne ogólnowojskowe - 10-17 %;
- oddziały /ZT/ wojsk raketowych i artylerii - 6-10 %;
- oddziały przeciwlotnicze - 10 %;
- oddziały /ZT/ wojsk OPK - 5-7 %;
- pozostałe oddziały rodzajów wojsk i służb - 3-10 %.

x/ Wielkości procentowe wskaźników strat podano na podstawie wniosków z ćwiczenia "GRANIT-86".

Uzupełnienie powyższych strat będzie przekazywane z następujących źródeł dla: związków taktycznych i oddziałów wchodzących w skład armii ogólnowojskowej z armijnego pułku zapasowego; dywizji desantowej, brygad raketowych OPK i oddziałów marynarki wojennej z organicznych batalionów zapasowych /ośrodków szkolenia młodszych specjalistów wojskowych/. Natomiast pozostałe jednostki wojskowe i rodzaje sił zbrojnych /brygad WOP, pm WOW, pm MO i inne jednostki obrony terytorialnej/ - uzupełniane będą przez Wojskowe Komendy Uzupełnień, na każdorazowe żądanie dowódców tych jednostek.

Specyfika uzupełniania strat w operacji przeciwdesantowej polega na tym, że będą w niej brały udział różne rodzaje wojsk, a system uzupełniania strat jest szczególnie nacelowany na wojska operacyjne działające na froncie zewnętrznym. Poniekąd działanie wojsk armii na obszarze kraju ułatwi dostarczenie uzupełnienia dla włączających wojsk w operacji przeciwdesantowej, ponieważ zasoby rezerw będą bliżej potrzeb walczących jednostek wojskowych.

13. Przeciwdesantowa obrona wybrzeża 1 Armii
Wojska Polskiego w marcu i kwietniu 1945 roku

Do najtrudniejszych zadań realizowanych przez związki operacyjne i taktyczne wojsk lądowych zaliczyć należy przeciwdesantową obronę wybrzeża. Tezę tę w pełni potwierdzają doświadczenia II wojny światowej, podczas której wielokrotnie - z różnym skutkiem - armie, korpusy i dywizje obu walczących stron walczyły /lub były w gotowości do walki/ z desantami morskimi, a często powietrzno-morskimi przeciwnika. Na kierunkach nadmorskich praktycznie każdy musiał się liczyć z możliwością otrzymania takiego zadania bez względu na etap wojny, ogólną sytuację strategiczną i rodzaj operacji. O utrzymanie wybrzeża walczono bowiem od pierwszych do ostatnich dni wojny, przy własnej inicjatywie strategicznej i przy inicjatywie w rękach przeciwnika, podczas operacji zaczepnych oraz obronnych.

O skomplikowanym - wymagającym od dowódców i wojsk dużego wysiłku oraz umiejętności - charakterze obrony przeciwdesantowej decydowały takie czynniki jak: szeroki pas bronionego wybrzeża, duża niepewność co do zamiarów przeciwnika, daleko idąca odmienność tego rodzaju obrony od obrony w głębi lądu i wynikających stąd większych doświadczeń, duża złożoność organizacji i realizacji współdziałania, szeroki zakres prac inżynierskich itp.

Podczas ostatniej wojny światowej przeciwdesantową obronę wybrzeża organizowała także 1 Armia WP. Doświadczenia zdobyte w tym zakresie przez tę armię zasługują, z wielu względów na wynikliwe przestudiowanie. Broniła ona bowiem pasa polskiego wybrzeża, zetknąwszy się z tym zadaniem po raz pierwszy i działając w złożonej sytuacji operacyjnej na lądzie oraz na morzu.

Obrona wybrzeża przez 1 Armię WP była końcowym etapem działań w ramach operacji pomorskiej Armii Radzieckiej /znanej również pod

nazwą operacji wschodniopomorskiej/. Odpowiednią dyrektywę operacyjną dowódcy 1 Frontu Białoruskiego marsz. Georgija Żukowa /załącznik 1/ 1 Armia otrzymała 7.III.1945 roku. Zgodnie z tą dyrektywą miała ona do 11.III. zorganizować obronę wybrzeża Morza Bałtyckiego, Zalewu Kamieńskiego i Zalewu Szczecińskiego w 110 kilometrowym pasie, od Kołobrzegu po Stepnicę, oczyszczając wpiertw teren z resztek grup nieprzyjaciela. Realizując to zadanie 1 Armia miała zabezpieczyć prawe skrzydło frontu, a jednocześnie przechodząc do obrony miała zlużować główne siły 3 armii uderzeniowej zaangażowane w walkach na wybrzeżu oraz część sił 1 armii pancernej gwardii walczących pod Kołobrzegiem. Lużowanie było istotną częścią zadania, gdyż 3 armię uderzeniową dowódca 1 Frontu Białoruskiego zdecydował wykorzystać do wzmocnienia wojsk likwidujących nieprzyjaciela w rejonie Dąbia Szczecińskiego, a przekazana do 2 Frontu Białoruskiego 1 armia pancerna gwardii nacierała na kierunku wschodnim na Gdynię.

Dowódca 1 Armii WP zdecydował zorganizować obronę; mając w pierwszym rzucie 3,6,2 i 1DP, w drugim rzucie 4DP, w odwodzie 1BK, 4pczc i 13papanc. Dywizje winny były w ciągu 8-10.III. dokonać przemarszu do rejonów obrony, oczyszczając po drodze lasy i miejscowości z rozbitych grup nieprzyjaciela. 11.III. miano przeprowadzić rekonesans i do godz. 23.00 przejąć od jednostek radzieckich odcinki obrony.

Jednak 1 Armia nie zrealizowała nowego zadania w przewidzianym terminie na skutek zawiązania się we wschodniej części pasa obrony walk o Kołobrzeg i stopniowe zaangażowanie w nich znacznej części sił /m.in. 3,4 i 6DP, 2 i 3BAH, 5BAC, 4pczc/. Tylko 1DP i część sił 2DP, a po zlikwidowaniu resztek rozbitych grup nieprzyjaciela w pasie nadbrzeżnym pomiędzy Mrzeżynem i Dziwnówkiem, również i po-

zostałe siły 2 dywizji, obsadziły w dniach 11 /1DP i 6pp z 2DP/ - 13.III /4 i 5pp z 2DP/ zachodnią część pasa obrony tj. od Łukęcina, nad brzegiem Bałtyku do Stepnicy nad Zalewem Szczecińskim. W tym czasie między Kołobrzegiem i Łukęcinem zajęły obronę: batalion 2 brygady zaporowej 1 Armii WP oraz oddziały 7KA z 3 armii uderzeniowej i 7 korpusu kawalerii gwardii.

Dopiero zdobycie 18.III Kołobrzegu pozwoliło 1 Armii WP na przejście do obrony w całym wyznaczonym pasie. Celem obrony pozostawała osłona - od północy - przygotowań 1 Frontu Białoruskiego do operacji berlińskiej. Na prawo organizował obronę 91 rejon umocniony podporządkowany 3 korpusowi kawalerii gwardii 2 Frontu Białoruskiego. Na lewo przystąpił do przygotowania obrony 115 rejon umocniony podporządkowany 61 armii 1 Frontu Białoruskiego i 61 armia, która do 20.III walczyła z wojskami hitlerowskimi broniącymi przedmościa pod Dąbiem Szczecińskim.

1 Armia WP miała bezpośrednią styczność ogniową z nieprzyjacielem jedynie w zachodniej części pasa obrony, na ok.30-kilometrowym odcinku /27 % całego pasa obrony/. Znajdowało się tam ok.12 batalionów nieprzyjaciela liczących ok.6000 żołnierzy, wzmocnionych ponad 200 działami i moździerzami różnych kalibrów. Wśród nich były m.in.: 6 szkół łączności Luftwaffe, grupa bojowa "Schmidt", 2 batalion strzelców morskich /na wyspie Chrzęszczewskiej/, 1 i 2 pułk forteczny "Swidemunde". Siły te wchodziły w skład nowo sformowanej grupy korpusowej "Swidemunde".

Niekorzystnie kształtowała się sytuacja na Zalewie Szczecińskim i na akwenach przyległych do bronionego wybrzeża. W tej części Bałtyku panowała w dalszym ciągu flota niemiecka, atakowana jedynie przez lotnictwo i nieliczne radzieckie okręty podwodne. Był to rezultat złożonej sytuacji minowej i unieruchomienia znacznej części

dużych okrętów radzieckiej Floty Bałtyckiej po długotrwałej blokadzie Leningradu i Zatoki Fińskiej. Lekkie siły /głównie kutry torpedowe/ nie mogły zaś operować w zachodniej części Bałtyku ze względu na brak dogodnych baz. Dlatego też należało się liczyć z aktywnością okrętów niemieckich u bronionego wybrzeża morskiego i brakiem silniejszego przeciwdziałania floty radzieckiej w przypadku desatu. Aktywnie działała również marynarka niemiecka na Zalewie Szczecińskim, na którym operowała 5 flotylla, a od 1.IV również 8 flotylla, rozporządzające promami artyleryjskimi i uzbrojonymi motorowcami żeglugi przybrzeżnej. Flotylle zapewniały komunikację na zalewie, a ponadto wykorzystywane były do ostrzeliwania pozycji obronnych wojsk polskich i radzieckich.

Pomyślniejsza była sytuacja w powietrzu. Strategiczne panowanie było po stronie lotnictwa radzieckiego. Nie mniej w przypadku desantu należało się liczyć z chwilowym pogorszeniem się sytuacji. Operujące w tym rejonie niemieckie dowództwo lotnicze "Nord-Ost" mogło wydzielić jeszcze dość znaczne siły, podczas gdy 1 Armia WP mogła liczyć początkowo jedynie na 1plm "Warszawa" i własną artylerię przeciwlotniczą, gdyż 16AL 1 Frontu Białoruskiego była zaangażowana w walkach na kierunku berlińskim.

Dowódca 1 Armii WP mógł wykorzystać do obrony wszystkie siły armii - oprócz 1BPanc im. Bohaterów Westerplatte walczącej na Wybrzeżu Gdańskim - oraz podporządkowany mu operacyjnie /12.III/ 7 korpus kawalerii gwardii /14,15,16DK/ gen.letn.Konstantinowa. Należy jednak zaznaczyć, że stany bojowe dywizji piechoty były na ogół niskie szczególnie 4 i 6DP, które miały po niecałe 50 % stanu etatowego /pozostałe dywizje po ok. 60 %/. Sytuacja poprawiła się po 24.III kiedy do armii zaczęły napływać większe ilości uzupełnienia. Dwa pozostałe w armii oddziały pancerne - 4pcz i 13papanc -

miały po 50 % przewidzianych etatem wozów bojowych. Natomiast artyleria dywizyjna i armijna miała prawie pełne stany bojowe.

Uwzględniając aktualną sytuację i położenie wojsk, dowódca 1 Armii podjął nową decyzję /załącznik 2/, zgodnie z którą 4DP wsparta przez 2BAH i 1pm obsadziła 20-kilometrowy odcinek od Kołobrzegu po Mrzeżyno, a 6DP - 29-kilometrowy odcinek od Mrzeżyna do Łukęcina. 1 i 2DP pozostały na pozycjach zajmowanych od 11 i 13.III 2DP broniła 32-kilometrowego odcinka od Łukęcina do miejscowości Laska, a 1DP - znajdująca się na południe od 2 dywizji - 29-kilometrowego pasa od Laski do Stepnicy. W pasach działania obydwu tych dywizji zajęły stanowiska ogniowe 5BAC /w pasie 2DP/ i 1BAA /w pasie 1DP/, tworzące armijną grupę artylerii. 3DP pozostała w drugim rzucie armii w rejonie Wartkowo, Trzynie i Dębica /na prawym skrzydle obrony/, w gotowości do wykonania przeciwwuderzenia: wspólnie z odwodem armii - na kierunku Nieżyn, Kołobrzeg i samodzielnie - w kierunku Drozdowo, Mrzeżyno.

W odwodach armii /ogólnym, artyleryjskim, przeciwpancernym i pancernym/ pozostały: 7KK gw., 1BK, 3BAH, 4BAPpanc, 4pcz i 13papanc. Odwody te były ześrodkowane w centrum w rejonie Trzebiatowa i Gryfic. Odwód ogólny dowódca armii przewidywał użyć /przeważnie całością/ do przeciwwuderzenia na kierunkach: Nieżyn, Kołobrzeg /razem z 3DP/; Trzebiatów, Mrzeżyno; Chomątowo, Niechorze, Sulikowo, Dziwnówek, ewentualnie Będziszewo, Kamień Pomorski; Kozielice, Troszyn, Reclaw i Czarnogłowy, Stepnica. Odwód pancerny miał współdziałać z odwodem ogólnym. 3BAH - stanowiąca odwód artyleryjski - miała być w gotowości do manewru w celu wsparcia 2 i 1DP - w wypadku wysadzenia desantu w ich pasach obrony - oraz gotowa do wyjścia na rubież Karlino, Kołobrzeg - w wypadku próby przebicia się na zachód wojsk hitlerowskich zablokowanych w rejonie Gdyni i Gdańska. 4BAPpanc-

jako odwód przeciwpancerny - miała być przygotowana do zwalczania czołgów nieprzyjaciela w wypadku gdyby przedarły się one z rejonu Gdyni i Gdańska, oraz do działań związanych z likwidacją ewentualnych desantów w całym pasie obrony armii. Oprócz tego zorganizowano trzy armijne oddziały zaporowe, każdy w sile batalionu saperów; dwa z nich zostały rozmieszczone w Gryficach, a jeden w pobliżu rejonu ześrodkowania 3DP.

1DAPlot rozwinęła swoje oddziały w trzech rejonach: dwa pułki /17paplot mk i 18paplot sk/ koło Gryfic, by osłaniały rejon rozmieszczenia sztabu armii i głównej masy jej odwodów; jeden pułk /15paplot mk/ pod Kołobrzegiem i jeden /16paplot mk/ w Mirosławcu w celu osłony lotniska bazowania 4MDL. Ta ostatnia odgrywała istotną rolę w systemie obrony przeciwdesantowej. Oprócz osłony wojsk przed rozpoznaniem i uderzeniami z powietrza, miała prowadzić rozpoznanie z zadaniem wykrycia .zawczasu przygotowań nieprzyjaciela do działań zaczepnych. Była też najbardziej manewrowym środkiem ogniowym.

Sztab armii pozostał w Gryficach. Kwatermistrzostwo i polowa baza armii rozwinęły się w Płotach i wokół tego miasta.

Rozwiązania przyjęte przez dowódcę 1 Armii WP - gen.dyw. Stanisława Popławskiego odpowiadało konkretnym warunkom i jednocześnie było ciekawym przykładem twórczego podejścia do realizacji nietypowego dla jednostek polskich zadania. W sytuacji .gdym front obrony był szeroki, a przez to gęstość operacyjna uzyskana przez armię nie była zbyt wysoka /jedna DP na 22 km oraz 10,4 dział i moździerzy i 0,5 czołgu i działa pancernego na 1 km frontu obrony/ i istniało wiele kierunków zagrożenia, słuszne i celowe było utworzenie silnych odwodów składających się m.in. z całości posiadanej kawalerii oraz dwóch brygad artylerii. Ponieważ armia nie

miała w swoim składzie większych jednostek pancernych, silna kawaleria i artyleria o trakcji mechanicznej były więc w tych warunkach jedynymi rodzajami wojsk zdolnymi do skutecznego przeciwdziałania w razie zagrożenia ze strony nieprzyjaciela. Równocześnie centralne rozmieszczenie tych odwodów sprzyjało szybkiemu ich wykorzystaniu w dowolnej części pasa obrony armii. Pewne wątpliwości budzi określenie pasów obrony poszczególnych dywizji i rozmieszczenie dywizji drugorzutowej. Chodzi o to, że dywizje broniące wybrzeża Bałtyku otrzymały do obrony rubieże o długości średnio o 10 km mniejszej niż dywizje mające styczność z nieprzyjacielem, a dywizja będąca w drugim rzucie pogłębiała tylko obronę wybrzeża morskiego i faktycznie nie była przewidziana do działań na rzecz dywizji broniących się nad Zalewem Kamieńskim i Szczecińskim. Tak więc dowódca armii przywiązywał większą rolę do prawego skrzydła, mimo iż większe niebezpieczeństwo - jak się wydaje - istniało na przeciwnym krańcu pasa obrony. Należy przypuszczać, że decydujący wpływ na przyjęte rozmieszczenie dywizji piechoty miał dowódca frontu, który dążył do silnego ubezpieczenia prawego skrzydła armii, które było jednocześnie prawym skrzydłem frontu.

Z rodzajów wojsk najbardziej odmienne od dotychczasowych zadania otrzymała artyleria, która miała wszystkimi rozporządzalnymi siłami prowadzić obserwację i zwalczać pływające środki nieprzyjaciela /statki, kutry, barki, łodzie itp./ oraz prowadzić skuteczny ogień zaporowy i skrzydłowy w celu niedopuszczenia do wysadzenia desantów wroga w rejonie Kołobrzegu, Mrzeżyna, Niechorza, Rewala i na wschodni brzeg Zalewu Kamieńskiego, Szczecińskiego, a także nie dopuścić do sforsowania Dzwiny.

Trudne zadania stanęły także przed wojskami łączności, zwłaszcza przed jednostkami liniowymi. Przy obowiązującej zasadzie korzysta-

nia w obronie tylko z łączności przewodowej, musiały one wybudować osie i kierunki stałe i półstałe, napowietrzne, kablowo-tyczkowe i kablowe znacznie dłuższe niż zwykle. Trudności pokonano dzięki ofiarności żołnierzy-łącznościowców, a także ich pomysłowości. Tworząc system łączności, wykorzystano elementy poniemieckich stałych linii telefonicznych, a nawet elektrycznych oraz przejęto część kierunków od luzowanych jednostek radzieckich.

Z elementów pracy sztabu 1 Armii WP uwagę zwraca organizacja współdziałania. W planie współdziałania /załącznik 3/ przyjęto najbardziej prawdopodobne zaczepne działanie nieprzyjaciela i w ślad za tym wypracowano 7 wariantów działań własnych elementów ugrupowania obronnego. Dominowało współdziałanie co do zadań. Nacisk położono na zgranie działań dywizji pierwszorzutowych z drugim rzutem i odwodami, artylerią i wojskami inżynieryjnymi.

Po otrzymaniu zadania dowódcy związków taktycznych i oddziałów armii natychmiast przystąpili do wprowadzania ich w życie. Rozpoczęto od przeprowadzenia szczegółowego rekonesansu rejonów obrony, przy czym zasadnicza praca nad ustaleniem rozmieszczenia punktów oporu i węzłów obrony została wykonana przeważnie na szczeblu dywizji przez specjalnie powołane komisje. W skład takich komisji wchodził przeważnie oficerowie ze sztabu dywizji oraz przedstawiciele sztabów artylerii, wojsk inżynieryjnych itp.

W dniach od 26.III do 1.IV dowódcy dywizji ogłosili swoje decyzje i wydali rozkazy bojowe; mniej więcej równolegle postępowała również praca w pułkach piechoty. Bezzwłocznie też przystąpiono do wykonywania prac inżynieryjnych w myśl wytycznych szefa służby saperów armii /załącznik 4/.

Decyzje dowódców dywizji piechoty w zasadzie odpowiadały ogólnej koncepcji organizacji obrony założonej w zamiarze dowódcy

armii. Dywizje broniące się na skrzydłach /1 i 4DP/ przyjęły głębokie ugrupowanie - w dwa rzuty, a pozostałe rozwinęły wszystkie pułki w linię. Wszędzie jako zasadę przyjęto ugrupowanie pułków piechoty w dwa rzuty.

Dowódcy dywizji w pełni docenili konieczność posiadania przy obronie wybrzeża odwodów, które mogłyby być szybko przerzucone do zagrożonego rejonu. A ponieważ nie dysponowali oddziałami pancernymi czy też zmechanizowanymi, przewidzieli /każda dywizja/ wyposażenie w samochody wzmocnionych batalionów piechoty. W ten sposób powstały zmotoryzowane odwody, które w razie podjęcia przez nieprzyjaciela prób wysadzenia desantu były zdolne do natychmiastowego przeciwdziałania.

Gęstości taktyczne uzyskane przez poszczególne dywizje piechoty były stosunkowo niskie i wynosiły: 0,3-0,5 batalionu piechoty 7,4 dział i moździerzy oraz 0,2 działa pancerne na kilometr frontu. Przy tak niskim stopniu nasycenia szczególnego znaczenia nabierały odwody armii, których szybki i skuteczny manewr miał faktycznie zadecydować o wyniku bitwy obronnej.

W ciągu całego okresu obrony nieprzyjaciel nie podejmował żadnych prób wysadzenia desantu na wybrzeże Bałtyku i Zalewów - Kamińskiego i Szczecińskiego, ani też próby sforsowania Dzwiny. Jedynie w zachodniej części pasa obrony armii, położonej na wprost wyspy Wolin, nieprzyjaciel ostrzeliwał z dział, moździerzy i karabinów maszynowych oddziały 1 i 2DP. W tym również rejonie zanotowano kilka akcji rozpoznawczych wojsk niemieckich, dokonanych niewielkimi siłami.

Względny spokój umożliwiał skoncentrowanie się na rozbudowie inżynieryjnej rubieży obronnych. Zgodnie z planem, poszczególne dywizje piechoty miały wykopać i urządzić po 80 000 - 100 000 metrów bieżących rowów strzeleckich i łączących, ok. 1000 stano-

wisk ogniowych dla karabinów maszynowych, 300-500 stanowisk ogniowych artylerii, ok. 100 drewniano-ziemnych schronów bojowych itp. Prace te nie zostały w pełni wykonane, gdyż armia opuściła zajmowany rejon tydzień wcześniej, niż planowano, a ponadto tempo prac - ze względu na niskie stany bojowe - nie było zbyt duże.

Równoległe z pracami nad inżynierską rozbudową obrony 1 i 2DP prowadziły intensywne rozpoznanie nieprzyjaciela znajdującego się na wyspach Wolin i Chrząższczewskiej. Oprócz obserwacji, przeprowadzono wiele akcji rozpoznawczych, które jednak w większości nie przyniosły pozytywnych rezultatów. Istotną przyczyną tych niepowodzeń była konieczność pokonania w każdej akcji szerokiej przeszkody wodnej. Większość grup rozpoznawczych nie potrafiła tego dokonać cicho i skrycie, co powodowało, że nieprzyjaciel stosunkowo szybko wykrywał ich ruch, otwierał gwałtowny ogień i zmuszał do powrotu.

Przez cały czas przebywania w obronie artyleria 1 Armii prowadziła ogień do środków pływających przeciwnika. Pozytywne wyniki uzyskała w zasadzie jedynie artyleria rozmieszczona w pasie 1DP, która zatopiła kilka małych statków, kutrów i barek, kursujących po Roztoce Odrzańskiej i południowo-wschodniej części Zalewu Szczecińskiego. Otwierała również ogień do okrętów i artyleria, mająca stanowiska ogniowe w pasie 4, 6 i 2DP, jednak odległości do celów będących ponadto w ruchu, były zbyt duże.

Dużą aktywność przejawiała również 4MDL, szczególnie w zakresie rozpoznania obrony niemieckiej. Na uwagę zasługuje wykrycie na Wyspie Chrząższczewskiej wyrzutni pocisków rakietowych V-2, co pozwoliło samolotom 3plsz wykonać na nie uderzenia i w konsekwencji poważnie je uszkodzić.

Dość trudnym przedsięwzięciem, absorbującym wysiłek i czujność jednostek armii, była konieczność zlikwidowania grup nieprzyjaciela /niektóre z nich liczyły nawet po kilkudziesięciu żołnierzy/, które

pozostały na tyłach po ostatnich walkach na Pomorzu. W wyniku ciągłych akcji przeprowadzonych przez specjalnie wydzielone pododdziały /w sile do batalionu piechoty/ w okresie od 20.III do 7.IV wzięto do niewoli ok. 900 żołnierzy niemieckich, a kilkuset zabito.

Warto też wspomnieć, że czas pozostawania w obronie wykorzystywano na intensywne szkolenie, które w zasadzie stanowiło przygotowanie do nowych działań zaczepnych połączonych z forsowaniem szerokiej przeszkody wodnej. Czas pokazał, że było to stanowisko słuszne. W dniach 7-12.IV 1 Armia przekazała pozycje obronne związkom 2 Frontu Białoruskiego, przegrupowała się do rejonu Czelina i Siekierok, aby 16.IV rozpocząć natarcie na kierunku berlińskim.

Z przeciwdesantowej obrony wybrzeża prowadzonej przez 1 Armię WP /a także podobnych działań Armii Radzieckiej/ wypływają następujące wnioski:

1. Przeciwdesantowa obrona wybrzeża była dla armii ogólnowojskowych zadaniem trudnym, wymagającym od dowództw, sztabów i wojsk dużych umiejętności oraz wysiłku. Przejście do obrony odbywało się na ogół w złożonej sytuacji operacyjno-strategicznej, przy znacznym deficycie czasu. Podczas operacji zaczepnych na kierunkach nadmorskich przejście do obrony przeciwdesantowej komplikował znacznie nieprzyjaciół, który uporczywie broniąc portów i baz morskich oraz innych ważnych obiektów na wybrzeżu, zmuszał do zaangażowania w walkach z nim znacznych sił, opóźniając tym samym planowane zajęcie rubieży obronnych.

2. Dojście związków taktycznych i oddziałów do wyznaczonych pasów i rejonów działania oraz zorganizowanie przez nie obrony na wybrzeżu odbywało się z zasady w toku walki z nieprzyjacielem lądowym oraz przy oddziaływaniu /najczęściej silnym/ nieprzyja-

cielskiego lotnictwa i floty.

3. Obrona wybrzeża przez związki taktyczne była organizowana z reguły według zasad obrony na szerokim froncie. Pododdziały piechoty i artylerii obsadzały porty i linię brzegową na kierunkach dogodnych do lądowania desantu. Na kierunkach niedogodnych lub trudno dostępnych bezpośrednio na wybrzeże, wydzielano tylko siły osłony, patrolowania lub obserwacji.

4. Ugrupowanie sił i środków armii w obronie wybrzeża było głębokie. Zasadą było posiadanie pierwszego i drugiego rzutu oraz silnych odwódów. Odwody te decydowały o wyniku bitwy obronnej, dlatego też rozmieszczano je tak, aby zapewnić im możliwość szybkiego ześrodkowania sił na najbardziej zagrożonych kierunkach. Oprócz odwodu ogólnego, pancernego, przeciwpancernego wydzielano odwód artyleryjski, niezależnie od istniejącej armijnej grupy artylerii.

5. Struktura obrony na wybrzeżu odpowiadała charakterowi planowanej walki obronnej. Była głęboka, elastyczna, zapewniała broniącym się wojskom skryte rozmieszczenie, szeroki manewr i uporczywą walkę. Trwałość obrony w dużej mierze zależała od stopnia ufortyfikowania i inżynieryjnej rozbudowy.

6. Określone trudności występowały z użyciem artylerii na wybrzeżu. Artyleria armijna i dywizyjna nie posiadała zwykle odpowiedniego zasięgu do walki z okrętami nieprzyjaciela oraz doświadczenia w strzelaniu do celów morskich. Największe trudności występowały przy określaniu odległości, kursów i prędkości.

7. W zakresie rozpoznania armie ogólnowojskowe posiadały zbyt małe w stosunku do potrzeb możliwości. Szczególnie ostro odczuwano to w warunkach nocnych. Właściwe funkcjonowanie rozpoznania mogło zapewnić tylko własne lotnictwo i flota. Jednocześnie należało się

liczyć z większą niż w innych przypadkach aktywnością sił rozpoznawczych nieprzyjaciela.

8. Szczególnego znaczenia w obronie wybrzeża nabierała właściwa organizacja współdziałania. Organizowano je zazwyczaj co do zadań według kilku przewidywanych wariantów działań desantowych nieprzyjaciela i rejonów prawdopodobnego wysadzenia desantu.

9. Istotne znaczenie dla trwałości obrony miała skuteczna osłona najważniejszych elementów ugrupowania, węzłów obrony i innych ważnych obiektów, przed rozpoznaniem i uderzeniami z powietrza. Dlatego też artylerię przeciwlotniczą rozwijano zazwyczaj przy portach i bazach morskich, odwodach i stanowiskach dowodzenia.

Załącznik 1

1945 r., marzec 6, miejsce postoju - Dyrektywa operacyjna dowódcy
1 Frontu Białoruskiego dla dowódcy 1 Armii WP. Mapa 1:100 000

1. 1 armia WP

a/ w ciągu 7 i 8.III.1945 r. oczyścić z wojsk nieprzyjaciela teren położony w dotychczasowych liniach rozgraniczenia do południowego wybrzeża Morza Bałtyckiego - w tym również miasto Kołobrzeg. W tym celu wojska armii winny działać w szyku rozwiniętym, przeczesując miejscowości i lasy.

b/ następnie od rana 9.III.1945 r. główne siły armii przesunąć w kierunku zachodnim z zadaniem: dwiema dywizjami do 11.III.1945 r. zająć i bronić rubieży: Kołobrzeg, Mrzeżyno, Niechorze, Rewal, Łukęcin /10 km płn.-wsch. Kamień Pomorski/ mając garnizony w sile jednego pułku w Kołobrzegu i Trzebiatowie.

Do tego czasu dwiema dywizjami piechoty zluzować oddziały 3 armii uderzeniowej na odcinku Dziwnówek /8 km płn.-wsch. Kamień Pomorski/, Kamień Pomorski, Sabin, Reclaw /1 km wschód Wolin/, Skoszewo, Stepnica i przejść do obrony na tej rubieży. W odwodzie armii mieć: jedną dywizję piechoty w rejonie Golczewo i brygadę kawalerii w rejonie Gryfic. Sztab armii do końca dnia 11.III.1945 r. przenieść do Gryfic.

Linia rozgraniczenia: Na prawo - Szczecinek, Białogard, Kołobrzeg, wszystkie punkty włącznie dla 1 Armii WP. Na lewo - Drawsko, Łobez, Nowogard, Stepnica /21 km południe Wolin/, wszystkie punkty włącznie dla 1 Armii WP.

SZEF SZTABU 1 FRONTU
BIAŁORUSKIEGO

Gen. płk M. Malinin

DOWÓDCA 1 FRONTU
BIAŁORUSKIEGO

Marszałek G. Żukow

Załącznik 2

Rozkaz bojowy nr 00105 dowódcy 1 Armii WP

24.03.1945 r., godz.22.00

Mapa 1:100 000

1. Npl.: 1 i 2 pułkiem fortecznym "Swineminde", 6 szkołą łączności lotnictwa, grupą bojową "Szmida" i innymi pośpiesznie sformowanymi oddziałami broni się na docinku: DZIWNÓW GÓRNY, jeź. WRZOSOWSKIE i dalej wzdłuż zach. brzegu przesmyku DZIWNOWSKIEGO umacniając swoją obronę pod względem inżynieryjnym. Jednocześnie wzmacnia swoje ugrupowanie w rejonach: DZIWNÓW GÓRNY, WOLIN przez podciągnięcie swych oddziałów z głębi i z innych odcinków frontu. Nie jest wykluczona możliwość lokalnych operacji desantowych npla zwłaszcza w rejonach: KOŁOBRZEG, MRZEŻYNO, NIECHORZE, RECLAW.

2. 1 Armia WP broni pasa: BIAŁOGARD, KOŁOBRZEG, ŁOBEZ, STEPNICA. Przedni skraj przebiega na pın. wzdłuż wybrzeża M.BAŁTYCKIEGO od KOŁOBRZEGU do DZIWNÓWKA i od DZIWNÓWKA na pld. wzdłuż wsch. brzegu ZALEWU KAMIENSKIEGO, rzeki DZIWNA i ZALEWU SZCZECINSKIEGO.

3. Na prawo zajmuje obronę 91 RU, jego lewe skrzydło /wyż./ KOŁOBRZEG. Linia rozgraniczenia: BIAŁOGARD, CZERWIN, KOŁOBRZEG /dla 1 armii WP/.

Na lewo zajmuje obronę 115 RU mając prawe skrzydło /wyż./ STEPNICA. Linia rozgraniczenia: ŁOBEZ, NOWOGARD, STEPNICA /dla 1 Armii WP/.

4. Zdecydowałem: zorganizować silną i uporczywą obronę Armii przez budowę plutonowych i kompanijnych punktów oporu i patrolowanie między nimi po brzegu M.BAŁTYCKIEGO od KOŁOBRZEGU do DZIWNÓWKA i wsch. brzegach ZALEWU KAMIENSKIEGO, DZIWNY i ZALEWU SZCZECINSKIEGO, nie dopuszczając do wysadzenia grup desantowych npla z morza i sformowania przez niego zalewów w rejonie DZIWNÓWKA i SKOSZEWA.

W najbardziej zagrożonych rejonach: KOŁOBRZEG, MRZEŻYNO, NIECHORZE, DZIWNÓWEK, KAMIEN POMORSKI, RECLAW rozbudować baonowe rejony obrony. Pomiędzy plut. punktami oporu mieć współdziałanie ogniowe ręcznych KM-ów, a między komp. punktami oporu - CKM-ów i rusznic ppanc. Gotowość systemu ognia w plut.komp.punktach oporu i baonowych rejonach obrony z chwilą zajęcia rubieży obronnej.

Gotowość prac inżynierskich - pierwszej kolejności - 5.4.45 r.

- drugiej kolejności - 10.4.45 r.

5. 4DP z 2BAH i 1pm - bronić rubieży: KOŁOBRZEG, MRZEŻYNO, skupiając główny wysiłek na prawym skrzydle; w Kołobrzegu przygotować pułkowe rejony oporu, w Mrzeżynie batalionowy rejon, a na pozostałych odcinkach plutonowe i kompanijne punkty oporu; styk z 91 RU zabezpieczyć środkami ogniowymi z rejonu KOŁOBRZEGU i jednym pułkiem piechoty, rozwiniętym w drugim rzucie dywizji na rubieży: BARDY, CZERNIN, STRAMNICA; linia rozgraniczenia z 6DP: PODWILCZE, DROZDOWO, TRZEBIATÓW, MRZEŻYNO.

6. 6DP bronić rubieży: /wył./ MRZEŻYNO, /wył./ ŁUKĘCIN rozbudowując w NIECHORZU i REWALU batalionowe rejony obrony, a na pozostałym odcinku plutonowe i kompanijne punkty oporu. W każdym pułku mieć baon piechoty w drugim rzucie; linia rozgraniczenia z 2DP: WICMICE, GRYFICE, ŁUKĘCIN - wszystkie punkty dla 6DP wyłącznie.

7. 2DP bronić rubieży: ŁUKĘCIN, LASKA, skupiając główny wysiłek na prawym skrzydle, w rejonie DZIWNÓWKA i WRZOSOWA; przygotować batalionowe rejony obrony w DZIWNÓWKU i KAMIENIU POMORSKIM, a w pozostałej części pasa obrony zorganizować plutonowe i kompanijne punkty oporu; linia rozgraniczenia z 1DP - /wył./ maj.LISOWO, /wył./ KLĘBY, LASKA.

8. 1DP bronić rubieży: /wył./ LASKA, STEPNIKA, mając dwa pułki

piechoty w pierwszym rzucie, a jeden pułk w drugim rzucie, w rejonie PRZYBIERNOWA; rozbudować batalionowe rejony obrony w RECLAWIU i STEPNICY, na pozostałym odcinku - plutonowe i kompanijne punkty oporu; styk z lewym sąsiadem, 115RU, zabezpieczyć środkami ogniowymi z rejonu STEPNICY.

9. A R T Y L E R I A:

Zadania: zorganizować wszystkimi rozporządzalnymi środkami obserwację i zwalczać pływające środki nieprzyjaciela /okręty wojenne, statki, kutry, barki, łodzie/ w pasie obrony armii oraz prowadzić skuteczny ogień zaporowy i skrzydłowy w celu niedopuszczenia do wysadzenia desantów wroga w rejonach: KOŁOBRZEG, MRZEŻYNO, NIECHORZE, REWAL i na wsch. brzegi ZALEWU KAMIENSKIEGO i SZCZECIŃSKIEGO, a także niedopuszczyć do sforsowania DZIWNY.

Armijną grupę artylerii /podzieloną na dwie podgrupy/ tworzą: 1BAC, zajmująca stanowiska ogniowe w pasie obrony 1DP oraz 5BAC, która rozwinęła się w pasie obrony 2DP.

Dowódcą grupy - dca 5BAC.

Zadanie obu BAC: obezwładnić przede wszystkim artylerię npla na wyspie WOLIN, a ponadto przygotować ześrodkowania ogniowe na DZIWNÓW, wyspę CHRZĄSZCZEWSKĄ i miasto WOLIN.

10. Mój odwód:

3DP: KKgw, 1BKaw i 4spczc, 3BAH, 4BAPPanc przygotować przeciwuderzenie w kierunku:

3DP: a/ KARWIN- KARLINO;

b/ NIEŻYN- KOŁOBRZEG;

c/ DRZONOWO - MRZEŻYNO;

7KKgw: a/ KOMOSOWO - BIAŁOGADR;

b/ NIEŻYN - KOŁOBRZEG;

c/ TRZEBIATÓW - MRZEŻYNO;

d/ KONARZEWO - NIECHORZE;

- e/ SWIERZNO - DZIWNOWEK;
- f/ SWIERZNO - KAMIEŃ POMORSKI;
- g/ TROSZYN - RECLAW;
- h/ PRZYBIERNOW - STEPNICA.

1BKaw z 4spcz, 13papnac i 7dapanc SU-57:

- a/ SWIERZYNO - DZIWNOWEK;
- b/ SWIERZYNO - KAMIEŃ POMORSKI;
- c/ TROSZYN - RECLAW;
- d/ PRZYBIERNOWO - STEPNICA.

11. Oddziały zaporowe: nr 1 7 sam.zmotor.bsap;

nr 2 10bsap z 1BSap w gotowości do

działań na kierunkach: GRYFICE - TRZEBIATÓW;

GRYFICE - JATKI;

GRYFICE - CHOMINO;

GRYFICE - GOLCZEWO

nr 3 8bsap z 1BSap rozmieszczony w rejonie ześrodkowania 3DP w gotowości do działania na kierunku: GOSCINO, ZABROWO, PRZECMINO.

12. 1DAPlot osłaniać przed atakami lotnictwa nieprzyjaciela:

- 15paplot mk - rejon KOŁOBRZEGU;

- 17paplot mk i 18paplot sk - rejon GRYFIC;

- 16paplot mk - lotnisko 4PMDL.

13. 4PMDL prowadzić rozpoznanie wzrokowe i fotograficzne na wodach przybrzeżnych M.BAŁTYCKIEGO oraz na wyspach WOLIN i CHĄSZCZEWSKIEJ, z zadaniem wykrycia okrętów wojennych i statków, określenia ich typów, ilości i kierunków posuwania się oraz ustalenie struktury obrony nieprzyjaciela na wyspach WOLIN i CHĄSZCZEWSKIEJ, rozmieszczenia jego odwodów, artylerii i środków ogniowych.

14. Dowódcy dywizji mieć u siebie ruchomy odwód na samochodach dla manewru na swoim odcinku obrony w wypadku wysadzenia grup desantowych npla.

15. Pierwszy rzut Sztabu Armii - pld.wsch. skraj GRYFICE.

16. Drugi rzut Sztabu Armii - PŁOTY.

17. Meldunki: a/ o gotowości systemu ognia baonowych rejonów obrony;

b/ o gotowości prac inż. przy budowie baonowych rejonów obrony.

SZEF SZTABU 1 ARMII WP

gen. bryg. Jan ROTKIEWICZ

DOWÓDCA 1 ARMII WP

gen.dyw. Stanisław POPŁAWSKI

PLAN

współdziałania 1 Armii WP w obronie wybrzeża Morza Bałtyckiego
marzec - kwiecień 1945 r. X/

Przewidywane działania nieprzyjaciela:

Nieprzyjaciel może podjąć działania zaczepne na odcinku: DZIWNÓWEK, RE CZAW w kierunku: DZIWNÓWEK, TRZEBIATÓW, KAMIENPOMORSKI, GRZYFICE, RE CZAW, GRZYFICE

Jednocześnie na odcinku: KOŁOBRZEG, DZIWNÓWEK można się spodziewać wysadzenia grup desantowych w celu prowadzenia działań o charakterze rozpoznawczym, jak również z zadaniem współdziałania z wojskami forsującymi Zalew KAMIEŃSKI i DZIWNĘ

Działanie nieprzyjaciela	Działanie piechoty, kawalerii i czołgów	Działanie artylerii	Działanie wojsk inżynierskich
<p>- Nieprzyjaciel przełamuje obronę w pasie prawego sąsiada 91RU i wychodzi w rejon BIAŁOGARD, KARLINO</p>	<p>Wariant 1</p> <p>- 3DP i 7KKgw /bez 15DK/ wykonują przeciwuderzenia w kierunku: KOMOSOWO, BIAŁOGARD; KARWIN, KARLINO i we współdziałaniu z 91RU likwidują nieprzyjaciela;</p> <p>- 4DP nie dopuszcza do wysadzenia grup desantowych nieprzyjaciela od strony morza oraz przeciwdziałają próbom nieprzyjaciela przedostania się do KOŁOBRZEGU z rejonu KARLINO, BIAŁOGARD</p>	<p>3</p> <p>- 3BAH wspiera przeciwuderzenia 3DP w kierunku na BIAŁOGARD i KARLINO i nie dopuszcza do podejścia odwodów nieprzyjaciela z pñ.-wsch. i wsch.</p> <p>- 4BAFpanc zajmuje rubież: BIAŁOGARD, KARLINO, nie dopuszcza do przzerwania się czołgów nieprzyjaciela na zachód i południowy zachód.</p>	<p>4</p> <p>- armijny O Zap /8bsap/ działa na kierunkach: a/GOSCINO, POBŁOCIE, WIELKIE, b/POBŁOCIE WIELKIE, KARLINO.</p> <p>oddział zaporowy 3DP /organ.bsap/ działa w kierunku DĘBICA, KARLINO.</p>
<p>- Nieprzyjaciel wysadza desant /morski/ w KOŁOBRZEGU</p>	<p>Wariant 2</p> <p>- 4DP wykonuje kontratak wzdłuż szosy NIEKANIN-KOŁOBRZEG;</p> <p>- 6DP pozostawszy na zajmowanej rubieży nieznaczną ilość wojsk, większość sił wykonuje kontratak na KOŁOBRZEG od południowego zachodu i razem z 4DP likwiduje nieprzyjaciela.</p>	<p>2</p> <p>- 2BAH ogniem na wprost niszczy podbijający do brzegu desant nieprzyjaciela, a w wypadku wysadzenia desantu wspiera kontratak 6DP.</p> <p>- 1pm wspiera kontratak 4DP.</p> <p>- 3BAH w wypadku niepowodzenia kontrataków 4 i 6DP wspiera przeciwuderzenie 3DP, ponadto wzbrania podejścia dalszych transportów nieprzyjaciela do portu KOŁOBRZESKIEGO</p> <p>- 4BAFpanc nie dopuszcza do przzerwania się czołgów nieprzyjaciela z rejonu KOŁOBRZEGU na południe i południowy zachód.</p>	<p>- oddział zaporowy 4DP /organ.bsap/ działa na kierunku STARY BOREK, ZELENIEWO, ROSCIEPINO.</p> <p>- armijny O Zap /8bsap/ działa w kierunku: GOSCINO, ZAPORCZO, przystanek kol.BZOPNICA-PRZECMINO.</p> <p>- O Zap 3DP /organ.bsap/ działa w kierunku DĘBICA, GOSCINO.</p>

1	2	3	4
<p>- Nieprzyjaciel wysadza desant /morski/ w rejonie MRZEŻYNA</p>	<p><u>Wariant 3</u></p> <p>- 4 i 6DP, pozostawiwszy na zajmowanych rubieżach tylko osłonę, głównymi siłami wykonują kontrataki w kierunku MRZEŻYNA i likwidują desant nieprzyjaciela. - Jeśli kontrataki 4 i 6DP nie będą miały powodzenia, wówczas wykonuje przeciwuderzenie 3DP w kierunku: DROZDOWO, MRZEŻYNO a 7KKgw. TRZEBIĄTÓW, MRZEŻYNO. - Pozostałe związki taktyczne i doddziały armii w gotowości bojowej w swoich rejonach obronnych</p>	<p>- 2BAH ogniem na wprost niszczy podrywające do brzegu kocznie desantowe nieprzyjaciela. W wypadku wysadzenia desantu wspiera kontrataki 4 i 6DP; - 3BAH w wypadku niepowodzenia kontrataków 4 i 6DP wspiera przeciwuderzenie 3DP i 7KKgw. - 4BAp panc nie dopuszcza do przerwania się czółgów nieprzyjaciela w kierunku TRZEBIĄTÓWA.</p>	<p>Ozap 6DP /organ. bsap/ działa w kierunku: ROGOZINA, MRZEŻYNO. - Armijny Ozap /7 zmot. bsap/ działa w kierunku: GRYPICE TRZEBIĄTÓW.</p>
<p>- Nieprzyjaciel wysadza desant /morski/ w rejonie NIECHORZA</p>	<p><u>Wariant 4</u></p> <p>- 6 i 4DP pozostawiają w swoich rejonach obrony jedynie osłonę, natomiast głównymi siłami wykonują koncentryczne uderzenia na NIECHORZE i niszczą desant nieprzyjaciela. - Jeśli kontrataki 6 i 4DP nie będą miały powodzenia, wówczas desant nieprzyjaciela zostaje zlikwidowany przeciwuderzeniem 7KKgw., 1BKaw, 4pczc, 13papanc i 7dapanc wykonanym na kierunku: CHOLEŃTÓWO, NIECHORZE.</p>	<p>- 23 pal /6DP/ ogniem na prost nie dopuszcza do wysadzenia desantu nieprzyjaciela w NIECHORZU. - 3BAH w wypadku niepowodzenia kontrataków 6 i 4DP wspiera przeciwuderzenie 7KKgw.</p>	<p>Ozap 6DP /organ. bsap/ działa w kierunku: ROGOZINA, LĘDZIN, NINIKÓWO.</p>
<p>- Nieprzyjaciel wysadza grupy desantowe na odcinku: ŻUKŁCIN, DZIWNÓWEK i jednocześnie forsuje ZALEW KAMIEŃSKI na odcinku: DZIWNÓWEK, KAMIEŃ POMORSKI w celu zdobycia przyczółka a następnie uderzenia stąd w kierunku TRZEBIĄTÓW, GRYPICE</p>	<p><u>Wariant 5</u></p> <p>- 2DP wykonuje kontratak na KAMIEŃ POMORSKI od południowego wschodu. - 6 i 2DP, pozostawiwszy w swoich rejonach obrony jedynie grupy osłonowe, głównymi siłami wykonują kontrataki w kierunku: 6DP - ŻUKŁCIN, DZIWNÓWEK, a 1DP - JARSZEWÓ, KAMIEŃ POMORSKI. - Jeśli kontrataki 6, 2 i 1DP nie będą miały powodzenia, wówczas nieprzyjaciela niszczy się jednocześnie uderzeniami 14DKaw. Św. /7KKgw./ w kierunku: SULKÓWO, DZIWNÓWEK i 15DKaw. /7KKgw./ w kierunku: BĘDZISZEWÓ, KAMIEŃ POMORSKI. - 1BKaw. z 4pczc, 13papanc i 7dapanc w gotowości do wprowadzenia do walki na kierunkach działania 14 lub 15DKaw.</p>	<p>- 5BAC i 1BA4 obeszcządzają baterie artylerii i moździerzny nieprzyjaciela. - 3BAH w wypadku niepowodzenia kontrataków 1, 2 i 6DP, wspiera działanie 1BKaw. - 4BAp panc nie dopuszcza do przerwania się czółgów nieprzyjaciela z rejonu KAMIEŃ POMORSKI na wschód i południowy wschód.</p>	<p>Ozap 2DP /organ. bsap/ działa na kierunku: CHOLEŃTÓWO, KAMIEŃ POMORSKI. - Armijny Ozap /7 zmot. bsap/ działa w kierunku: GRYPICE, JĄTKI, GRYPICE, CHOLEŃTÓWO. - Ozap 1DP /organ. bsap/ działa w kierunku: PRZYBIERNÓW, REKÓWO.</p>

<p>- Nieprzyjaciel forsuje DZIWNĘ w rejonie WOLINA i po zdobyciu RECLAWA rozwiija natarcie w kierunku na wschód i południowy wschód.</p>	<p style="text-align: center;"><u>Wariant 6</u></p> <p>- 1DP wykonuje kontratak w kierunku: WIEJKOWKO, RECLAW. 2 i 6DP pozostawia w swoich rejonach obrony tylko osłonę, głównymi siłami wykonują kontratak z północy i północnego wschodu i wspólnie z 1DP niszczą nieprzyjaciela w rejonie RECLAWIA.</p> <p>- Jeśli kontratak 1, 2 i 6DP nie będą miały powodzenia, wówczas 7KKgw./bez 16DK/ i 1BKaw z 4pczc, 13papanc i 7dapanc wykonują przeciwuderzenie w kierunku: KOZIELICE, TROSZYN, RECLAW i likwidują nieprzyjaciela.</p>	<p>- 5BAC i 1BAA obezwładniają baterie art.npla i nie dopuszczają do podejścia jego odwołów z kierunków: KOJCZEWO, WOLIN, ŁADZIN, WOLIN, DARGOBĄDZ, WOLIN.</p> <p>- 3BAH, w wypadku niepowodzenia kontrataków 1, 2 i 6DP - wspiera przeciwuderzenie 7KKgw./bez 16DK/ i 1BKaw w kierunku: KOZIELICE, TROSZYN, RECLAW.</p> <p>- 4BApPanc nie dopuszcza do przewartania się czołgów nieprzyjaciela w kierunku wschodnim i południowo-wschodnim.</p>	<p>- Ozap 1DP /organ.bsap/ działa w kierunku: PRZYBIERNOW, WILCZE; PRZYBIERNOW, RZYSTRCWO. - Armijny Ozap /10bsap/ działa w kierunku: GRZYFICE, POLCZEW</p>
<p>- Nieprzyjaciel forsuje ROZTOKĘ, CDRZANSKA w rejonie STEPNICY</p>	<p style="text-align: center;"><u>Wariant 7</u></p> <p>- 1DP wykonuje kontratak pułkiem drugiego rzutu i we współdziałaniu z 115 RU oraz 2DP, która kontratakuję z północy, likwiduje nieprzyjaciela w rejonie STEPNICY.</p> <p>- 2DP pozostawia w swoim rejonie obrony osłonę, głównymi siłami współdziała z 1DP i 115RU w likwidowaniu nieprzyjaciela w rejonie STEPNICY.</p> <p>- Jeśli kontratak 1 i 2DP oraz 115RU nie będą miały powodzenia, wówczas 7KKgw./bez 16DK/ i 1BKaw z 4pczc, 13papanc i 7dapanc wykonują przeciwuderzenie w kierunku m. CZARNOCZŁOWY i STEPNICY.</p>	<p>- 1 BAA obezwładnia baterie artylerii i moździerzy nieprzyjaciela.</p> <p>- 3BAH w wypadku niepowodzenia kontrataków 1 i 2DP - wspiera przeciwuderzenie.</p> <p>- 4BApPanc nie dopuszcza do przewartania się czołgów nieprzyjaciela w kierunku na północ i północny wschód.</p>	

x/ Został sporządzony na podstawie następujących dokumentów bojowych: planu obrony 1AWP; objaśnienia do schem.ogni art. 1AWP i planu działań 4pczc, 13papanc.

Załącznik 4

do

Szefa Służby Saperów 1,2,3,4 i 6 DP

W związku z rozkazem 1 Armii WP w sprawie obrony wybrzeża Morza Bałtyckiego od m.Kołobrzeg do Zalewu Kamieńskiego i dalej do Stepnicy nad Zalewem Szczecińskim kierować się następującymi wskazówkami:

1. W każdym punkcie oporu wybudować trzy linie transzej z rowami łączącymi /minimum 1 na kompanijny rejon/.
2. W miejscach zaludniowych: Kołobrzeg, Mrzeżyno jak najwięcej wykorzystywać domy murowane przystosowawszy je przedtem do obrony.
3. Każdy punkt oporu przygotować do obrony okrężnej.
4. W każdym batalionowym rejonie obrony wybudować nie mniej niż 8 schronów, z których najmniej 2 wzmocnione.
5. Punkty oporu zabezpieczyć w źródła wody nie mniej niż na kompanię.
6. Ilość stanowisk ogniowych przyjąć zgodnie z etatowym uzbrojeniem batalionu, z dodaniem:
 - a/ stanowisk dla 76 mm armat - 4 sztuki;
 - b/ stanowisk dla 122 mm dział - 2 sztuki;
 - c/ stanowisk dla 82 mm moździerzy - 4 sztuki;
 - d/ batalionowy punkt sanitarny - 1;
 - e/ przykrytych odcinków transzej i schronów na 2/3 stanu osobowego.
7. W pierwszej kolejności urządzić pierwszą linię transzej, rów łączący do tyłu - 1 na kompanijny rejon, stanowiska dla km, moździerzy i artyleryjskie punkty obserwacyjne dowódców batalionu i kompanii.
8. Mieć na uwadze wyżność przeprowadzonych prac obronnych,

w związku zejścia się obronnej strefy Armii z ważnymi rubieżami /wybrzeże Morza Bałtyckiego i delta rz.Odry/.

Pod względem technicznym urządzenia powinny być przewidziane na długi termin działania, dlatego też urządzenia powinny być dobrze usytuowane w terenie /mieć na uwadze poziom wód gruntowych i deszczowych i możliwości strzelania przy wysokiej leśnej roślinności/ i technicznie dobrze wykonane /ścianki transzei wyłożone, odowdnione, izolacja wodna, maskowanie darnią/.

Szef Wojsk Saperskich 1 AWP

gen.bryg. J.Bordziłowski

Szef Sztabu Wojsk Saperskich 1 AWP

ppłk Norejko

DSG. Zam. 223z. 1987

~~21888-2~~

~~1~~

